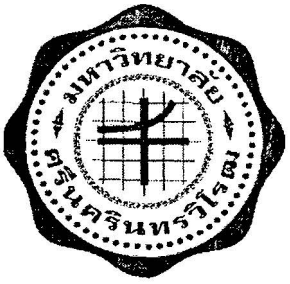

ค่านิยมในสังคมที่มีอิทธิพลต่อความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

รายงานการวิจัย

ของ

ธิดารัตน์	หรุ่นจำรูญ
ธิติ	เรียนกิจ
นที	มีเงิน
ปิยะณัฐ	แย้มสรวล
วัสริอาภรณ์	สุดใจ

21 พ.ค. 2550

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

รายวิชา จต 325 วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ

สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มีนาคม 2550

ท 306550

ค่านิยมในสังคมที่มีอิทธิพลต่อความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

รายงานการวิจัย

ของ

ธิดารัตน์ หรุ่นจำรูญ

ธิติ เรียนกิจ

นที มีเงิน

ปิยะณัฐ แย้มสรวล

วัสริอาภรณ์ สุดใจ

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

รายวิชา จต 325 วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ

สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มีนาคม 2550

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

ค่านิยมในสังคมที่มีอิทธิพลต่อความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

บทคัดย่อ

ของ

ธิดารัตน์ หรุ่นจำรูญ

ธิติ เรียนกิจ

นที มีเงิน

ปิยะณัฐ แย้มสรวล

วัสริอาภรณ์ สุดใจ

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

รายวิชา จต 325 วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ

สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มีนาคม 2550

ธิดารัตน์ หรุ่นจำรูญ และคณะ. (2550). ค่านิยมในสังคมที่มีอิทธิพลต่อความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. รายงานการวิจัย วท.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย : ดร.เรวดี ทรงเที่ยง.

การวิจัยครั้งนี้เป็นความร่วมมือระหว่างนิสิตเอกจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเพื่อทำนายความสุขของวัยรุ่นจากค่านิยมต่างๆ ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่น อายุ 12-24 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 1,500 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Stratified Multi-Stage Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดค่านิยมและแบบวัดความสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่านิยมด้านวัตถุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิตระดับ .05

4. ค่านิยมด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

5. ค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลได้ ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว (X_4) และ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ (X_2) โดยสามารถร่วมกันทำนายความสุข ได้ร้อยละ 19.8 โดยเขียนเป็นสมการการทำนายความสุขได้ ดังนี้

สมการทำนายคะแนนดิบ $Y = 2.639 + 0.332(X_4) - 0.132(X_2)$

สมการทำนายคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.416(X_4) - 0.18(X_2)$

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ดร. เรวดี ทรงเที่ยง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และ ดร. นพดล กรรณิกา ที่ให้โอกาสคณะผู้วิจัยได้ร่วมทำงานชิ้นนี้กับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ซึ่งเป็นโอกาสให้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการทำงานของสำนักวิจัยแห่งนี้ และได้สละเวลาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ความรู้ ตลอดจนช่วยชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานวิจัย โดยการวิจัยครั้งนี้สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ได้เป็นกำลังสำคัญในการเก็บข้อมูล ตลอดจนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณที่ได้รับความกรุณาจากท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่คณะผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณพี่ ๆ จากสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการจัดทำแบบสอบถาม การเดินทาง และการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของการทำวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพการวัดและเครื่องมือการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ของรายงานการวิจัยฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนด้วยความรัก สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาที่ดี และเป็นกำลังใจที่ดีตลอดเวลา อีกทั้งพระคุณของครูอาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่คณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัย

ธิดารัตน์	หรุ่นจำรูญ
ธิติ	เรียนกิจ
นที	มีเงิน
ปิยะณัฐ	แย้มสรวล
วัสริอาภรณ์	สุดใจ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
นิยามปฏิบัติการ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการของวัยรุ่น	9
พัฒนาการของวัยรุ่น	9
ความต้องการของวัยรุ่น	10
เอกสารเกี่ยวกับค่านิยม	12
คำจำกัดความ	12
แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม	13
ลักษณะของค่านิยม	15
ประเภทของค่านิยม	19
การเกิดค่านิยม	20
บทบาทของค่านิยม	23
หน้าที่ของค่านิยม	23
การวัดค่านิยม	24
ค่านิยมที่พบในสังคมไทย	26
เอกสารเกี่ยวกับความสุข	32
คำจำกัดความ	32
ระดับของความสุข	32
องค์ประกอบของความสุข	37
การวัดความสุข	37
ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและความสุข	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
	งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่พบในสังคม	43
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่านิยมและตัวแปรอื่น ๆ	45
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุข	48
3 ระเบียบวิธีการวิจัย		56
	รูปแบบงานวิจัย	56
	ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	56
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้าง	60
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		67
	การวิเคราะห์ข้อมูล	67
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ		75
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	75
	สมมติฐาน	75
	กลุ่มตัวอย่าง	75
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	76
	สรุปผลการวิจัย	77
	อภิปรายผลการวิจัย	77
	ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม		82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	88
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	88
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	91
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือ	97
ภาคผนวก ง ข้อความทางบวก ทางลบของแบบวัด	100
ประวัติย่อคณะผู้วิจัย	103

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกในแต่ละขั้นโดยสรุป.....	22
2	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพื้นที่ที่ได้รับเลือก.....	59
3	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา	68
4	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทางศาสนา และ ความสุข.....	69
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมด้านต่าง ๆ กับความสุข.....	70
6	การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	71
7	การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขด้านร่างกายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	72
8	การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขทางสังคมของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	72
9	การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขทางใจของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	73
10	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Corrected Item-total Correlation) ของแบบวัดค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ และค่านิยมทางระดับการศึกษา	98
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Corrected Item-total Correlation) ของแบบวัดค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา	98
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Corrected Item-total Correlation) ของแบบวัดความสุข	99
13	แสดงข้อความทางบวก ทางลบแบบวัดค่านิยม.....	101
14	แสดงข้อความทางบวก ทางลบแบบวัดความสุข.....	102

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิด.....	7
2	ต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม.....	42
3	แผนผังการสุ่มตัวอย่าง.....	57

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ในสังคมทั่วโลก ไม่ว่าประเทศใดต่างก็ประสบปัญหาสังคมด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าประเทศนั้นจะเจริญหรือร่ำรวยแค่ไหน ปัญหาสังคมก็ยังอยู่คู่กับทุกประเทศ และนับวันก็ยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาช่องว่างทางสังคม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติของคนภายในสังคม ดังเช่นปัญหาในสังคมไทยปัจจุบัน สาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่คนในสังคมมีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์

เมื่อสังคมไทยมีการสั่งสมค่านิยมดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องแล้ว ย่อมส่งผลต่อระบบความคิด การกระทำของคนในสังคม โดยเฉพาะกับคนที่อยู่ในวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนและยังไม่มีความมั่นคงในจิตใจ นั่นก็คือ วัยรุ่น วัยที่ถูกมองว่าเต็มไปด้วยปัญหา และปัญหาเหล่านั้นส่วนหนึ่งเกิดจากแนวคิดที่เน้นการพัฒนาด้านวัตถุ ความสะดวกสบาย ความร่ำรวย เน้นสิ่งของที่จับต้องได้ว่าเป็นความสุข มากกว่าความพอเพียง ความดีจากภายใน เห็นได้ชัดจากสื่อมวลชนซึ่งมีการโฆษณาเผยแพร่ภาพและข่าวสารที่สะท้อนให้เห็นความหรูหรา ฟุ่มเฟือยมากกว่าการส่งเสริมพฤติกรรมความขยัน ประหยัด และอดทน (สริญรัตน์ จรัสทวีชัย. 2546 : 48 – 49) จากการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลเด็กวัยรุ่น. 2535 25 – 26) พบว่า เยาวชนให้ความสำคัญกับวัตถุมากขึ้น มีค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนทางวัตถุ ความสะดวก สบายหรูหรา ขณะที่ค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรและความมัธยัสถ์อดทนได้รับความสำคัญน้อยลง อรนุช สุดประเสริฐ (อ้างถึงใน สินีนาฏ กำเนิดเพ็ชร์ 2547: 19) ได้กล่าวถึงผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ของผู้บริหารจากกระทรวงศึกษาธิการวิเคราะห์สาเหตุหลักของนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพย์ติดว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กค้ายาเสพติด เพราะต้องการเงินไปซื้อสิ่งของอำนวยความสะดวกที่ฟุ่มเฟือย อาทิ โทรศัพท์มือถือ

นอกจากค่านิยมด้านวัตถุแล้ว ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ก็เป็นอีกค่านิยมที่เห็นได้ชัดในหมู่วัยรุ่น วัยรุ่นจำนวนมากพยายามทุกวิถีทางเพื่อที่จะได้มาซึ่งรูปร่างหน้าตาดี จนลืมนึกถึงคุณค่าที่แท้จริงในตัวบุคคล บวกกับสิ่งที่นำเสนอรูปลักษณ์ที่เป็นที่ต้องการว่าต้องมีลักษณะ ผอม ขาวซึ่งเห็นได้จาก ดารา นางแบบ ทั่วไป การลดความอ้วนจึงกลายเป็นเรื่องปกติในวัยรุ่น แม้ว่าจะใช้วิธีการที่เป็นอันตราย ไม่ว่าจะเป็นการอดอาหาร กินยาลดความอ้วน หรือกระทั่งการทำศัลยกรรม (จุลนี เทียนไทย : 2546)

แม้แต่ในวงการการศึกษาก็ยังมีค่านิยมบางอย่างที่ครอบงำความคิดผู้เรียนอยู่ไม่น้อย ด้วยความจำเป็นที่จะต้องมีวุฒิการศึกษาดี เพื่อที่จะเป็นใบเบิกทางในโลกการทำงานที่เต็มไปด้วยการ

แข่งขัน หลายคนจึงมุ่งที่จะเรียนเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี เรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียง หรือเรียนให้ได้สูงที่สุดเท่าที่ตนเองจะทำได้ จนบางครั้งก็ลืมดูว่าตนเองมีความรู้จริงแค่ไหน บางคนลืมไปว่าแท้จริงแล้วตนเองต้องการจะทำอาชีพอะไร เพื่อที่จะหาความรู้ให้เหมาะกับอาชีพนั้น ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นต้องเรียน แต่กลายเป็นว่าเขาต้องเดินตามรูปแบบที่สังคมวางไว้ เพื่อเป็นใบเบิกทางในโลกอาชีพ สนั่น กัลปา (2546 : 13) กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาของไทย เวลาเรียนก็จะมุ่งเอาแต่เกรดสูงๆ แต่ไม่มีการใฝ่รู้หรือการแสวงหาความรู้ เพื่อสร้างสมภูมิปัญญาแห่งตน ในการนำไปใช้ในความเป็นเลิศทางวิชาการ ต่างก็พากันมาอย่างฉาบฉวย ทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งใบปริญญาบัตรเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการดำรงชีพทางสังคมต่อไป เมื่อพิจารณาดูระบบสอบคัดเลือก เรียนต่อไม่ว่าที่ไหนๆ ก็เป็นแบบเดียวกันทั้งนั้น คือเลือกเอาคนเก่งไว้ฝึกอบรมให้เก่งยิ่งขึ้นไป ส่วนคนไม่เก่งมักไม่มีใครสนใจว่าเขาจะไปเรียนต่อที่ไหน หรือไปทำอะไร ดังนั้น นักเรียนทุกคนจึงอยากเป็นคนเก่ง และผู้ปกครองก็อยากให้ลูกของตนเป็นคนเก่ง (คำหมาน คนไค, 2537 : 30)

เมื่อมาดูในด้านของครอบครัวนั้น ระหว่างครอบครัวไทยในอดีตกับครอบครัวไทยในปัจจุบัน มีความแตกต่างกัน ทั้งเรื่องขนาดโครงสร้าง ความสัมพันธ์ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยโครงสร้างของครอบครัวปัจจุบันมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีการแตกแยกความไม่ปรองดองและความเครียดทางจิตใจเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่คลอนแคลนระหว่างพ่อแม่ ระหว่างพ่อแม่และลูก และระหว่างพี่น้อง การทำอะไรร่วมกันเช่นในอดีตลดลงทุกที แต่ถูกแทนที่ด้วยสื่อและสิ่งประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ แทน (จรรจา สุวรรณทัต: 2537) ดร. วัลลภ ปียมโนธรรม (2550) กล่าวว่า เหตุปัจจัยสำคัญหนึ่ง ก็เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนได้รับอิทธิพลการดำเนินชีวิตในประจำวันแตกต่างกันไปอย่างมาก อิทธิพลทางด้านสังคมที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนของแต่ละฝ่ายในครอบครัวเดียวกันนี้ก็คือ วัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย ที่ถูกครอบงำและขัดแย้งจากอารยธรรมและวัฒนธรรมของชาวตะวันตก

อีกสิ่งหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็คือศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมเรื่อยมา วัยรุ่นในปัจจุบันก็อยู่ในสังคมที่คู่กับศาสนา เพียงแต่ว่า สังคมในปัจจุบัน มิได้ปลูกฝังค่านิยมทางศาสนาให้กับวัยรุ่นอย่างเพียงพอ ร่วมกับในปัจจุบันกิจกรรมยามว่างมีเพิ่มมากขึ้น เช่น ดูหนัง ซื้อของ เดินเที่ยวห้างสรรพสินค้า ด้วยค่านิยมทางศาสนาที่ถูกปลูกฝังเพียงน้อยนิดรวมกับกระแสสังคมในปัจจุบันนี้ จึงมีวัยรุ่นเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใส่ใจต่อศาสนา บางคนอาจจะรู้จักดีแต่ไม่ได้ใส่ใจเลย วัยรุ่นต่างมองข้ามความสำคัญของศาสนาและเห็นเป็นเพียงเรื่องน่าเบื่อที่ไม่มีความน่าสนใจ เยาวชนไทยเช่นนิสิตนักศึกษาบางกลุ่มมีความคิดเห็นในเชิงลบต่อพุทธศาสนา มองเห็นว่าพุทธศาสนาเต็มไปด้วยพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ (จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์, 2526 อ้างอิงในหรรษา เลาหเสรีกุล, 2537:1) ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว ศาสนาเป็นสิ่งสำคัญซึ่งทำหน้าที่ยกระดับจิตใจของคนและสร้างความสุขให้กับสังคม และปัญหานี้ก็เป็นปัญหาของสังคมโดยรวม

จากที่กล่าวไปแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างค่านิยมของสังคมมาก เพราะวัยนี้เป็นช่วงวัยที่มีความปรารถนาที่จะเป็นเหมือนผู้หนึ่งผู้ใดในสังคม ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือแม้กระทั่งสื่อต่างๆ ก็มีผลอย่างมากด้วย (พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539: 22, 75 และ 84, อ้างอิงใน สินีนาฏ กำเนิดเพ็ชร์)

คณะผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่าตัววัยรุ่นรู้สึกอย่างไรกับการทำตามกระแสค่านิยมดังกล่าว พวกเขารู้สึกมีความสุขหรือทุกข์ในการต้องอยู่ในสังคมที่ให้คุณค่ากับสิ่งเหล่านี้ เพราะจากการ สำรวจของ เอ็มทีวี เน็ตเวิร์คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล (MTVNI) ซึ่งทำการสำรวจในกลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 16-34 ปี ใน 14 ประเทศทั่วโลก แล้วพบว่า คนหนุ่มสาวในประเทศกำลังพัฒนานั้น "ร่ำรวยความสุขทางใจ" มากกว่าคนหนุ่มสาวในประเทศพัฒนาหรือกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยถึง 2 เท่า ขณะที่วัยรุ่นคนหนุ่มสาวในญี่ปุ่น ซึ่งได้ชื่อเป็นประเทศไฮเทคโนโลยี กลับมีความสุขน้อยที่สุด!!! (มติชน : พ.ย. 2549)

ที่ผ่านมา งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่านิยมเป็นการศึกษาค่านิยมของกลุ่มประชากรต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ค่านิยมที่พึงประสงค์ของคนไทย การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมของวัยรุ่นทั้งไทยและต่างประเทศ ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุขนั้นส่วนใหญ่จะศึกษาในระดับมหภาค แต่ในระดับบุคคลก็มีผู้ที่ทำการศึกษาอยู่บ้าง ซึ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุข แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาการส่งผลของค่านิยมที่มีต่อความสุขของบุคคล ซึ่งค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลให้คุณค่าและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ อันจะเป็นหนทางที่จะนำบุคคลไปพบกับความสุขในชีวิต คณะผู้วิจัยซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับวัยรุ่น จึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ เพื่อที่จะตอบคำถามว่า ในขณะที่วัยรุ่นกำลังเตรียมตัวเพื่อสร้างความร่ำรวยให้ตนเอง พวกเขามีความสุขกับการแข่งขัน และการไล่ตามกระแสหรือไม่

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยชิ้นนี้ จะเป็นแรงผลักดันอีกแรงหนึ่งที่จะกระตุ้นให้วัยรุ่นได้ตระหนักถึงค่านิยมที่ตนมี และกระตุ้นให้สังคมร่วมกันเสริมสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่วัยรุ่นซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

2. เพื่อทราบถึงค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ความสำคัญของการศึกษา

1. เพื่อชี้ให้เห็นถึงค่านิยมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่วัยรุ่น

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญในเรื่องค่านิยมที่ทำให้เกิดความสุขในวัยรุ่น อันสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ในหลาย ๆ หน่วยงาน

3. เพื่อให้สังคมโดยเฉพาะสื่อ เสริมสร้างค่านิยมที่ดี และพึงประสงค์ให้แก่เยาวชน อันจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในเวลาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-24 ปี (ตามการให้ความหมายของกีเซล) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,046,121 คน นนทบุรี จำนวน 167,579 คน ปทุมธานีจำนวน 147,325 คน และสมุทรปราการ จำนวน 201,961คน รวมทั้งสิ้น 1,562,986 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-24 ปี จำนวน 1,500 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น ค่านิยม 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา

2) ตัวแปรตาม ความสุข

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสุข หมายถึง สภาวะของจิตที่เป็นปกติ ไม่มีความทุกข์จากความไม่สบายกาย ความขัดสนเงินทอง มีความรู้สึกพึงพอใจจากการได้ศึกษาเล่าเรียน เป็นที่ยอมรับในสังคม มีมิตรสหาย มีครอบครัวดีมีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น และไม่กลัวผู้อื่นมาเบียดเบียน มีความสามารถในการปรับตัว และสามารถจัดการกับปัญหาในชีวิต มีความรู้สึกอิ่มเอมใจจากการทำความดี ทำประโยชน์ต่อผู้อื่น และจากการมีคุณธรรมในตนเอง ไม่เป็นทุกข์จากความต้องการเกินความจำเป็น ตลอดจนรู้เท่าทันอำนาจของสิ่งยั่วยุ มีจุดยืนเป็นของตัวเอง ไม่ทุกข์ร้อนและไม่หลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

ค่านิยม คือ สิ่งที่สังคมหรือบุคคล เชื่อมั่นหรือเห็นสมควรที่จะปฏิบัติตาม มีความปรารถนาที่จะได้ เป็นเป้าหมายชีวิตที่ทำให้เกิดแนวทางของพฤติกรรม หรือใช้ในการตัดสินใจเลือกที่กระทำหรือไม่กระทำ

รูปลักษณ์ หมายถึง รูปร่างหน้าตา ลักษณะทางกายภาพของบุคคลที่สามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอก

ระดับการศึกษา หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงวุฒิ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิยามปฏิบัติการ

ความสุข หมายถึง สภาวะของจิตที่เป็นปกติ ไม่มีความทุกข์จากการขาดสิ่งจำเป็นในชีวิต และจากการมีความรู้สึกว่าสิ่งต่างๆ ที่ตนได้รับนั้นเพียงพอแล้ว โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ด้านร่างกาย

หมายถึง ความพึงพอใจจากการมีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย ไม่มีโรคประจำตัว สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ

ทางสังคม

1. ***การมีรายได้ที่มั่นคง*** หมายถึง การมีรายได้ใช้จ่ายในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความกังวล ไม่เดือดร้อนต่อการศึกษาและการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมไปถึงมีเงินสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือยามเจ็บป่วย

2. ***การได้รับการยอมรับจากสังคม*** หมายถึง การได้รับการยอมรับและยกย่องในความเป็นตัวของบุคคลนั้นจากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะจากคนใกล้ชิด ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อน รวมไปถึง มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ***การมีครอบครัวที่ดี*** หมายถึง การมีครอบครัวที่อบอุ่น ใกล้ชิดสนิทสนม สมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ใช้เวลาร่วมกัน และมีการดูแลเอาใจใส่ เป็นห่วงเป็นใยซึ่งกันและกัน รวมถึงได้รับความไว้วางใจในการกระทำ และตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ

ทางใจ

1. ***การมีความคิดเชิงบวก*** หมายถึง การมองโลกตามความเป็นจริง มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น รวมไปถึงไม่กังวลว่าผู้อื่นจะมาเบียดเบียน

2. ***มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีและเป็น*** หมายถึง มีความพอใจในชาติกำเนิด (วงศ์ตระกูล ลักษณะทางกายภาพแต่กำเนิด) ฐานะความเป็นอยู่ วัตถุสิ่งของ และทรัพย์สินที่ตนมี ตลอดจนความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ

3. ***มีความภูมิใจในความดีของตนเอง*** หมายถึง มีความอิ่มเอมและภูมิใจในความดีที่ตนเองกระทำ และจากการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น มีความมั่นใจในความมีคุณธรรมของตนเอง

ซึ่งความสุขนี้สามารถวัดได้จากแบบวัดความสุขที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ค่านิยมด้านวัตถุ หมายถึง การให้ความสำคัญกับวัตถุทรัพย์สินเงินทองมากเกินความจำเป็น จนทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดเสียไม่ได้ในการดำเนินชีวิต มีความปรารถนาที่จะครอบครอง เชื่อว่าเป็นหนทางสู่ความสุข เป็นตัวบอกคุณค่า และเป็นเครื่องหมายของการประสบสำเร็จในชีวิตของผู้นั้น ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดค่านิยมทางวัตถุที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้นจากแบบวัดตามแนวคิดของ Richins และ Dawsons (1992) ทำการแปลและพัฒนาโดย วัชราภรณ์ เพ่งจิตต์ (2543)

ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ หมายถึง การให้ความสำคัญกับลักษณะทางกายภาพของบุคคล อันได้แก่ รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ มีความต้องการที่จะมีรูปลักษณ์ที่ดี มีความกังวลว่ารูปลักษณ์ของตนจะไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม รวมไปถึงให้การยอมรับบุคคลที่มีรูปร่าง หน้าตาดีมากกว่า บุคคลที่มีรูปร่างหน้าตาไม่ดีในสายตาของบุคคลนั้น ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดค่านิยมด้านรูปลักษณ์ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

ค่านิยมทางระดับการศึกษา หมายถึง การให้ความสำคัญกับวุฒิ ระดับการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความปรารถนาที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับการศึกษาสูง และชื่นชมผู้ที่มีการศึกษาสูง หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ว่าเป็นผู้ที่ควรค่าแก่การยกย่องในสังคม โดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลนั้น เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดค่านิยมทางระดับการศึกษาที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

ค่านิยมด้านครอบครัว หมายถึง การให้ความสำคัญกับบุคคลในครอบครัว โดยการใช้เวลาร่วมกัน แบ่งเวลาให้กับครอบครัว มีสัมพันธภาพที่ดีและเอาใจใส่เป็นห่วงเป็นใยบุคคลในครอบครัว ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดค่านิยมด้านครอบครัวที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

ค่านิยมทางศาสนา หมายถึง ให้ความสำคัญกับศาสนา โดยการเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมต่างๆ การมีความเชื่อ ความศรัทธา ยึดหลักคำสอนทางศาสนามาเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เสวนาธรรม ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาให้คงอยู่ ชื่นชมบุคคลที่ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา สามารถวัดได้จากแบบวัดค่านิยมทางศาสนาที่คณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้น

สมมติฐาน

1. ค่านิยมด้านวัตถุมีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. ค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. ค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4. ค่านิยมด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

5. ค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

6. ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา ร่วมกันทำนายความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้

กรอบแนวคิด

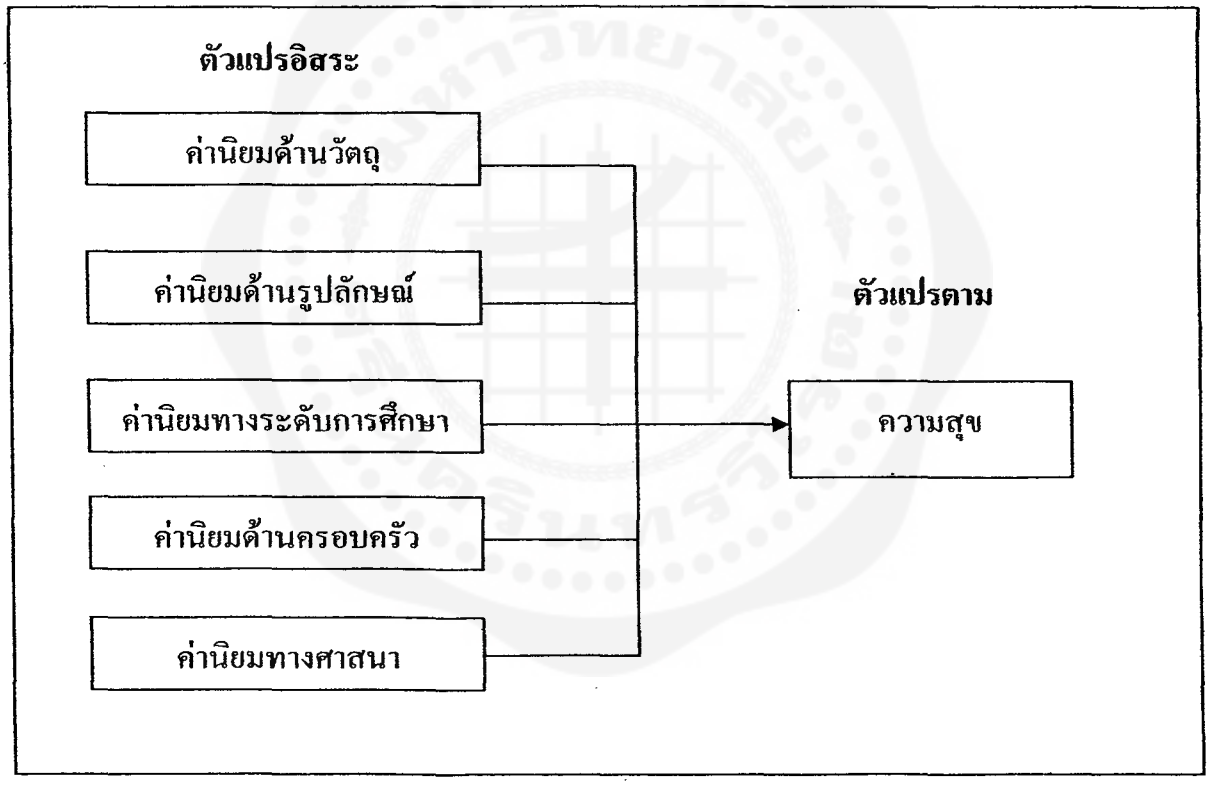

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่กี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการของวัยรุ่น
    1.1 พัฒนาการของวัยรุ่น
    1.2 ความต้องการของวัยรุ่น
2. เอกสารเกี่ยวกับค่านิยม
    2.1 คำจำกัดความ
    2.2 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม
    2.3 ลักษณะของค่านิยม
        2.3.1. ค่านิยมที่มีลักษณะยืนยงถาวร
        2.3.2. ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบระดับความสำคัญ
        2.3.3. ค่านิยมมีลักษณะเป็น "ความเชื่อ"
        2.3.4. ค่านิยม กับ ทัศนคติ
    2.4 ประเภทของค่านิยม
    2.5 การเกิดค่านิยม
    2.6 บทบาทของค่านิยม
    2.7 หน้าที่ของค่านิยม
    2.8 การวัดค่านิยม
    2.9 ค่านิยมที่พบในสังคมไทย
        2.9.1. ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ
        2.9.2.ค่านิยมของวัยรุ่น
3. เอกสารเกี่ยวกับความสุข
    3.1 คำจำกัดความ
    3.2 ระดับของความสุข
    3.3 องค์ประกอบของความสุข
    3.4 การวัดความสุข
4. ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและความสุข
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่พบในสังคม

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่านิยมและตัวแปรอื่น ๆ

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุข

1. แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการของวัยรุ่น

1.1 พัฒนาการของวัยรุ่น

ประการแรก ควรมีความรู้เรื่องพัฒนาการของวัยรุ่น อันเป็นการทำความเข้าใจถึงวุฒิภาวะของวัยนี้ ซึ่ง หรรษา เลาหเสรีกุล (2537: 20) ได้ทำการรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา และสังคมไว้ ดังนี้

ตามทฤษฎีพัฒนาการการรู้คิดของเพียเจต์ (Cognitive development theory) (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. 2526 อ้างถึงใน หรรษา เลาหเสรีกุล. 2537: 20) เห็นว่าบุคคลที่มีอายุ 11-15 ปี หรือเรียกว่าวัยรุ่นอยู่ในระยะสุดท้ายของการพัฒนาด้านการรู้คิด บุคคลในวัยนี้จะมีการรู้คิดเจริญเติบโตเต็มที่เหมือนผู้ใหญ่ สามารถแก้ปัญหาด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่อาจมีการตัดสินใจแก้ปัญหาแตกต่างจากผู้ใหญ่อยู่บ้าง เนื่องจากผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่าจึงทำให้สุขุมรอบคอบมากกว่า ดังนั้น วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่เริ่มเข้าใจและสนใจปรัชญาชีวิตซึ่งเป็นนามธรรม สนใจที่จะยึดหลักศีลธรรมจรรยา ต้องการทำสิ่งที่คิดว่าถูกต้องดีงาม อีกทั้งยังเป็นวัยที่กำลังพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนเอง หรือเอกลักษณ์แห่งอีโก้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมของ อิริกสัน

เอกลักษณ์แห่งอีโก้ (Ego identity) ในความหมายของอีริกสัน หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม จุดมุ่งหมาย และการแสดงตนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ยอมรับว่าตนเองแตกต่างจากบุคคลบางคน และเหมือนกับบุคคลอื่นในบางเรื่อง (อุษา ศรีจินดารัตน์. 2533: 33; อ้างอิงจาก Waterman. 1988) บุคคลในช่วงอายุประมาณ 9-14 ปี อีริกสัน (Erikson. 1959) เห็นว่าเป็นวัยของการศึกษาเล่าเรียน บุคคลจะเรียนรู้ ฝึกคิดและฝึกทักษะในวิชาการด้านต่างๆ การได้มีโอกาสฝึกงาน และการเล่นจะช่วยพัฒนาพลังของอีโก้ ผู้ที่ปรับตัวได้จะมีความขยันหมั่นเพียร ชอบแสดงความสามารถทั้งการทำงาน การเรียน และการเล่น การทำงานช่วยให้บุคคลค้นพบว่าตนเองมีความถนัดหรือความสามารถในงานประเภทใด ถ้าได้รับการสนับสนุนที่ดีจากครอบครัวก็จะทำให้เป็นคนขยันขันแข็ง มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมองเห็นคุณค่าของการทำงาน ส่วนผู้ที่ปรับตัวไม่ได้จะมีปมด้อย รู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถ ขาดทักษะในการทำงานการเรียนและการเล่น อาจส่งผลให้ได้รับความล้มเหลวเมื่อต้องทำกิจกรรมเหล่านั้น บุคคลเหล่านี้ไม่ค่อยกล้าแสดงความสามารถ คอยแต่พึ่งบิดามารดาหรือบุคคลอื่น หากบิดามารดามีข้อบกพร่องจนเป็นแบบอย่างไม่ได้ ครูและกลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ทดแทน และเมื่อย่างเข้าอายุ 15-25 ปี ในวัยรุ่นที่ปรับตัวได้ดีสามารถแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง จะมีการเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจในเรื่อง

เดียวกัน เช่น เรื่องศาสนา การเมือง บทบาททางเพศ เป็นต้น ส่วนวัยรุ่นที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะมีความสับสนในเอกลักษณ์ ขาดความมั่นใจในตนเอง วิตกกังวล เสียใจที่เข้ากลุ่มเพื่อนไม่ได้ อาจมีบางคนที่หันเข้าหายาเสพติด หรือกลายเป็นคนชอบฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม และอาจกลายเป็นขุวอาชญากรในที่สุด (หรรษา เลาหเสรีกุล. 2537: 20)

ส่วนพัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่น ประยูรศรี มณีสร (2536: 111) เรียกเด็กวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง เช่น รักรุนแรง เกลียดรุนแรง เพราะเหตุว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอยู่ในช่วงแห่งความไม่สมดุลย์ในด้านต่าง ๆ เมื่อเกิดความรู้สึกไม่มั่นคง เกิดความตึงเครียดทางประสาท เกิดการตัดสินใจไม่ได้ หรือมีปัญหาด้านการปรับตัวก็จะเกิดความรุนแรงขึ้น และมีการแสดงออกแตกต่างไปแต่ละคน อารมณ์รุนแรงเกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นในระหว่างที่มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางกายมากเท่าใดก็จะเกิดอารมณ์รุนแรงมากขึ้นเท่านั้น เมื่อพัฒนาการต่าง ๆ คงที่แล้วอารมณ์รุนแรงก็จะกลับคืนสู่สภาพปกติ

1.2 ความต้องการของวัยรุ่น

สุพัตรา สุภาพ (2545) ได้กล่าวถึงความต้องการของวัยรุ่นว่าขึ้นอยู่กับค่านิยมที่แต่ละคนยึดถือ และส่วนใหญ่ก็มักจะยึดถือค่านิยมในกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย กลุ่มมีอิทธิพลมากต่อความต้องการของวัยรุ่น ดังนั้น ความต้องการที่เป็นความจริงก็คือความต้องการของตนเองบวกกับความต้องการของสังคม อันที่จริงความต้องการของวัยรุ่นคล้ายจกับความต้องการของมนุษย์ทั่ว ๆ ไปในสังคม คือ ต้องการ ความมั่นคง ต้องการการยอมรับ ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ฯลฯ แต่ในที่นี้จะสรุปความต้องการออกเป็นข้อ ๆ คือ

1. ต้องการความรัก คือ รักพ่อแม่ญาติพี่น้อง รักเพื่อน รักพวกพ้อง ในขณะเดียวกันก็อยากให้เพื่อนรัก รักตัวเอง อยากดี อยากมีความสำเร็จ รักเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเป็นความรักแบบหนุ่มสาว ฯลฯ

2. ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน มักจะออกมาในรูปกิจกรรมกีฬาหรือความบันเทิง

3. ต้องการความอิสระ รุนแรงมากในวัยรุ่น จึงอยากจะแสดงออกมาซึ่งความเป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้น จึงไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มาก้าวก่ายในชีวิตของตน ไม่ชอบให้ใครสอน ชอบช่วยเหลือ บางคนจึงทำอะไรโดยผู้ใหญ่ไม่รู้เห็น

4. ต้องการได้รับการยกย่อง ต้องการมีชื่อเสียง วัยนี้อยากให้สังคมยอมรับหรือชมเชยหรืออยากเด่นอยากดัง หรืออาจออกมาในแง่เทิดทูนนักกีฬา ดาวประจำคณะ เพื่อแสดงให้สังคมรู้ว่าเขาได้พยายามทำดีที่สุดแล้ว

5. มีอุดมคติสูง วัยรุ่นเป็นวัยที่ยังเรียนรู้อยู่ในทฤษฎี และยังไม่เคยออกไปประสบกับสภาพความเป็นจริง จึงละเลยมองข้ามความเป็นจริงไปบ้าง คือเป็น พวกอุดมคตินิยม มากกว่ามุ่งเน้นไปปฏิบัติได้จริง ๆ ซึ่งบางครั้งก็ตกเป็นเครื่องมือของผู้แสวงหาอำนาจ มีอิทธิพล มีบารมี แสวงหาประโยชน์ได้ เพราะวัยรุ่นมักจะเป็นพวกมีอุดมคติแรงกล้า มีความกล้าเสี่ยง และมีพลังผลักดันสูง

เชื่อคนง่าย โดยไม่คิดว่ามนุษย์ในโลกอาจมีวิธีการลึกซึ้ง มีลักษณะไปในทางไม่สุจริตและอาจแสวงหาผลประโยชน์ส่วน ตัวได้จุดอ่อนสำคัญของวัยรุ่นอีกประเภทหนึ่ง คือ ถ้ามีความเชื่อแล้วมักจะเชื่ออย่างจริงจัง แต่ในขณะ เดียวกันก็มีความระแวง ไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ นอกจากจะมีหลักฐานอ้างอิงให้เชื่อถือ และถ้าเชื่อแล้วไม่เป็นจริงก็จะเปลี่ยนความเชื่ออย่างรวดเร็ว เชิดชูคนกล้าจริงและคนกล้าไม่จริง

6. มีความสนใจเรื่องเพศและเรื่องต่างเพศ เป็นวัยที่ต้องการความรู้ ความเข้าใจทางเพศอย่างถูกต้อง ถ้าถูกกีดกันจะแสดงออกทางอ้อมโดยการปิดบัง และพูดคุยเฉพาะในกลุ่มเพศเดียวกัน หาความรู้จากการได้ยินได้ฟังคนอื่นพูด ซึ่งอาจจะถูกบ้างผิดบ้าง หรือไม่ก็อ่านจากหนังสือเรื่องเพศ หนุ่มสาวจะชอบดู นอกจากอยากรู้เรื่องเพศแล้ว ยังเป็นวัยที่สนใจเพื่อนต่างเพศ ถ้าหากถูกขัดขวางทักท้วงอาจจะเกิดจิตใจขุ่นมัว และอาจขัดขวางไม่ยอมทำตามผู้ใหญ่ เพราะเป็นวัยรักแบบหลงใหลใฝ่ฝัน หรือเป็นความรักแบบรุนแรงวิจิตรพิศดาร โดยมากมักจะรักแบบไม่มีอุดมการณ์ คือ ออกมาในรูปแบบเฟ้อฝันและอาจจะเปลี่ยนแปลงและอาจจะสิ้นสุดด้วยตัวของมันเอง

7. ต้องการการรวมกลุ่ม เพื่อนมีความสำคัญมาก เป็นวัยที่อยากให้เพื่อนยอมรับ เพราะฉะนั้นจึงพยายามยอมทำตามเพื่อน แม้บางครั้งจะขัดกับความรู้สึกส่วนตัวก็ตาม

8. ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ คืออยากให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่ามีความสามารถหรือมีประโยชน์ต่อสังคม เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ไม่ควรเพิกเฉย ควรให้วัยรุ่นช่วยรับผิดชอบในกิจกรรมบางอย่าง จะช่วยให้วันรุ่นรู้จักรับผิดชอบ เป็นตัวของตนเองและช่วยตัวเองได้มากขึ้น

9. ต้องการแบบอย่างที่ดี วัยรุ่นในปัจจุบันแม้จะชอบความมีอิสระ ก็ยังอยากได้คำแนะนำจากผู้ใหญ่ที่ดี ผู้ใหญ่จะต้องคอยนำทาง คอยตักเตือนเมื่อทำผิดและให้รางวัลเมื่อทำดี

10. ต้องการความปลอดภัยและมั่นคง คือ อยากได้รับประกันว่าหากทำในสิ่งดีแล้วจะไม่ถูกลงโทษหรือเป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ เพราะในสายตาของผู้ใหญ่สิ่งที่วัยรุ่นคิดว่าดีแล้วอาจจะไม่ดีในทัศนะของผู้ใหญ่ แต่โดยทั่วไปแม้วัยรุ่นจะทำพลาดพลั้งไปบ้าง สังคมมักจะให้อภัยเพราะสังคมถือว่ายังเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเรียน

11. ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ความต้องการนี้อาจจะรุนแรง และหาความพอใจ โดยทางใดทางหนึ่งให้จนได้ ซึ่งผู้ใหญ่บางคนมักจะกีดกันไม่ให้หนุ่มสาวรับความสนุกสนาน ทั้ง ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแต่อย่างใด

12. ความรู้สึกรุนแรง เช่นถ้าเกิดความสมหวังก็ชื่นชม ซาบซึ้ง ตื่นเต้น แต่ถ้าผิดหวังก็จะแค้นใจ น้อยใจในวาสนาของตน ความรู้สึกนี้จะรุนแรงผิดธรรมดา บางครั้งอาจจะออกไปในรูปที่ว่าเพราะตัวเองผิดบางคนจึงอาจฆ่าตัวตายได้ถ้าเกิดผิดหวังในบางเรื่อง

13. ต้องการมีอนาคตและความสำเร็จ เป็นวัยที่อยากมีความรับผิดชอบ อยากพึ่งตนเองฝันถึงจุดหมายในอนาคต

2. เอกสารเกี่ยวกับค่านิยม

2.1 คำจำกัดความ

โรคีช (สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ, 2522:13 อ้างอิงจาก Rokeach, 1968 : 5) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ดังนี้ คือ

1. "ค่านิยม" คือ ความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะถาวร เชื่อว่าวิธีปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายของชีวิตบางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบสมควรที่จะยึดถือหรือปฏิบัติ มากกว่าวิธีปฏิบัติหรือเป้าหมายชีวิตอย่างอื่น

2. "ระบบค่านิยม" คือการรวมกันของความเชื่อที่เกี่ยวกับ "วิถีปฏิบัติ" หรือเป้าหมายชีวิต" ที่เห็นดีเห็นชอบสมควรที่จะยึดถือปฏิบัติ ให้เข้าเป็นระบบความเชื่อ ที่มีลักษณะถาวรลดหลั่นกันตามลำดับความสำคัญ

ฉะนั้น อาจจะพูดได้ว่าระบบค่านิยมของคนๆหนึ่งก็คือภาพรวม (Profile) ที่ได้มาจากการแสดงออกซึ่งค่านิยมต่างๆซึ่งบุคคลได้เลือกแล้ว (สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ , 2522 :13)

วูดดรัฟ (Woodruff 2495 : 36-97 อ้างอิงมาจาก สมศรี ทองนุช 2528 : 11) ได้กล่าวถึงค่านิยมโดยให้ความหมายว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่บุคคลหรือสมาชิกในสังคมยึดถือ และยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีความหมาย และมีความสำคัญสำหรับตน ซึ่งบุคคลจะยอมรับเอามาเป็นเป้าหมายมาตรฐานและอุดมคติในชีวิตของตน ค่านิยมยังสามารถเปลี่ยนจุดหมายในชีวิตของบุคคลได้ด้วย เพราะค่านิยมเป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ดีที่ชอบหรือสิ่งที่ไม่ดีไม่ชอบ

Robert Jean Campbell (1996: 780) ได้ให้ความหมายใน Psychiatric Dictionary ไว้ว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่เป็นความภาคภูมิใจ ได้รับการยกย่อง ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่า และเป็นที่ปรารถนาโดยตัวบุคคลและวัฒนธรรม ค่านิยมเป็นความต้องการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์

รมณีย์ (2548) ให้ความหมายว่า ค่านิยม (Value) คือสิ่งที่กลุ่มคนหรือสังคมหนึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม น่ายกย่องและควรปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนในสังคมนั้นๆ ยึดถือและช่วยในการตัดสินใจ เลือก ที่จะกระทำหรือไม่กระทำ

และยังให้ความหมายของคำว่า "ข้าฯนิยม" ว่า คือการทำอะไรตามใจตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ความเหมาะควร ไม่สนใจว่าจะเกิดผลกระทบอย่างไร หรือใครจะเดือดร้อน ยึดถือความสุข ความพอใจของตนเป็นสำคัญ ข้าฯนิยมแบบนี้จึงควรฆ่า เพราะไม่ใช่ค่านิยมในทางสร้างสรรค์ ถ้ากลุ่มคนใด สังคมใดมีข้าฯ นิยมแบบนี้มาก ๆ สังคมนั้น ๆ ก็จะอันตรายและเป็นไปในทางเสื่อม

สมัคร สุพรรณรัตน์ (2538) ค่านิยม คือความนิยมว่ามีค่า หมายถึงความเชื่อของตัวบุคคลที่เชื่อว่า สิ่งใดมีค่า มีความสำคัญและเป็นที่พึงปรารถนาของเขา ในขณะที่สิ่งอื่นไม่มีค่า ไม่มีความสำคัญ และไม่เป็นที่ต้องการ ค่านิยมจึงเป็นค่ามาตรฐานในการรับรู้ การประเมิน การเลือก การ

ตัดสินใจของคน ว่าอะไร ดีเลว มีค่าไม่มีค่า สำคัญไม่สำคัญ ถูกผิด ควรทำไม่ควรทำ และค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมายและแรงจูงใจ ผลักดันให้บุคคลมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

สินีนาฏ กำเนิดเพ็ชร์ (2547: 17) ให้ความหมายว่า ค่านิยม หมายถึง การที่บุคคลแสดงให้เห็นว่า บุคคลให้คุณค่าในสิ่งหนึ่งมากกว่าสิ่งอื่นๆ แล้วยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ รวมทั้งกำหนดการกระทำตนเอง

สุรางค์ โค้วตระกูล (อ้างถึงใน สินีนาฏ กำเนิดเพ็ชร์ 2547: 17) ให้ความหมายว่า ค่านิยมคือสิ่งที่คนสนใจปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีความสุขที่คนจะได้เห็นได้ฟัง ค่านิยมจึงเป็น "วิถีของการจัดรูปความประพฤติ" ที่มีความหมายต่อบุคคล และเป็นแบบฉบับความคิดฝังแน่นสำหรับยึดถือ และปฏิบัติตนในสังคม และมีชีวิต หรือเลือกปฏิบัติเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ และสถานการณ์นั้น ค่านิยมจึงรวมถึงจุดมุ่งมาย หรือความต้องการในชีวิต และสิ่งที่บุคคลชอบ

ผู้วิจัยขอสรุปความหมายของค่านิยมว่า คือ สิ่งที่สังคมหรือบุคคล เชื่อมั่นหรือเห็นสมควรที่จะปฏิบัติตาม มีความปรารถนาที่จะได้ เป็นเป้าหมายชีวิตที่ทำให้เกิดแนวทางของพฤติกรรม หรือใช้ในการตัดสินใจเลือกที่กระทำหรือไม่กระทำ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ (2522 : 9) มีแนวคิดเรื่องค่านิยม ว่าเป็นใจกลาง (Core Concept) ของสาขาวิชาต่างๆทางสังคมศาสตร์มากกว่าแนวคิดอื่นๆ ทั้งทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา จิตแพทย์ รัฐศาสตร์ การศึกษา ประวัติศาสตร์ ล้วนแต่มีความสนใจในเรื่องค่านิยมของมนุษย์เพื่อจะได้ช่วยอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ และแนวคิดค่านิยมเป็นตัวแปรแทรกซ้อน (Intervening Variable) ที่สามารถรวมเอา (Unify) สาขาวิชาต่างๆซึ่งศึกษาพฤติกรรมมนุษย์มาอยู่ที่จุดเดียวกันได้ โรบิน วิลเลียมส์ (1968: 286 อ้างอิงใน รายงานการวิจัยเรื่อง ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการสำรวจวัด 2522: 9) ได้เขียนไว้ว่า "ปัญหาของค่านิยมนั้น ปรากฏอยู่ในสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ทุกสาขา และองค์ประกอบเรื่องค่านิยมเป็นองค์ประกอบสำคัญในฐานะเป็นตัวแปรที่จะถูกวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยของเกือบทุกสาขาวิชา"

แนวคิดเรื่องค่านิยมได้รับการศึกษามากมายจนถึงปัจจุบันนั้น ได้ถูกนำมาใช้ในความหมายที่แตกต่างกันเป็นสองทางใหญ่ๆ กล่าวคือ "ค่านิยม" เรามองได้เป็นสองแง่หรือสองมุมดังที่เรามักจะพูดกันว่าคน "มีค่านิยม" (a person has value) นักวิชาการต่างๆจากหลายสาขาวิชาได้ตระหนักถึงการใช้ความหมายของ "ค่านิยม" ในสองแนวทางนี้อย่างดี นักวิชาการเหล่านี้ เช่น ชาร์ล มอรีส (Charles Morris, 1969) ในจิตวิทยา และ โรบิน วิลเลียมส์ (Robin William, 1968) ในสังคมวิทยา เป็นต้น ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นแต่แรกที่ จะต้องมีการตัดสินใจว่า ถ้าจะศึกษาค่านิยมของมนุษย์อย่างมีระบบ (Systematic Study) จริง ๆ และให้ได้ผลที่มีความหมายมากนั้น ควรจะเพ่งเล็งไปที่ค่านิยมที่มนุษย์มีหรือค่านิยมที่มนุษย์ใส่ให้แก่สิ่งของ วัตถุ (Object) แท้จริงการตัดสินใจอันนี้ก็ไม่ใช่เป็นสิ่ง

ที่ทำได้ง่ายนัก เพราะจากการศึกษาทั้งหมด ที่เกี่ยวกับค่านิยมพบว่าทั้งสองแนวคิดต่างมีประเด็นที่สำคัญมากมาย (Handy, 1970) นักวิชาการในกลุ่มแรก ตัวอย่างเช่น เพอร์รี ลูวิส แคมเบล และคนอื่น ๆ (Perry, 1954; Lewis,1962; Hillard, 1950; Thomas and Znaiecki, 1918-1920; Katz and Stotland, 1959; Jone and Gerard, 1967; Campbell, 1963) ได้มองปัญหาค่านิยมจากแง่ของวัตถุ (Object Side) นักวิชาการเหล่านี้มองวัตถุทุกอย่างว่ามีค่านิยมในมุมเดียวหรือมิติเดียว (One Dimensional Property of Value or Valence) คือมีค่าจากบวก (Positive) ไปหาลบ (Negative) ด้วยเหตุนี้ แนวคิดค่านิยมจึงไม่มีคุณสมบัติอื่นหรือความหมายอื่นนอกเหนือไปจากนั้น แนวคิดที่ใหม่สุดในกลุ่มนี้ คือสกินเนอร์ (B.F. Skinner 1971) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาเอกในกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) สกินเนอร์ได้คัดค้านอย่างรุนแรงและปฏิเสธว่ามนุษย์มีค่านิยม ยิ่งกว่านั้นสกินเนอร์ได้เถียงว่าตัวที่จะเสริมพลัง (Reinforce) และกำหนดค่านิยมนั้นไม่ใช่ ตัวค่านิยม (ซึ่งเป็นอะไรก็ไม่ทราบในสายตาของเขา) หากแต่เป็นศาสตร์ของพฤติกรรม (Science of Behavior) โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับ "ตัวกำหนดการและกลไกเสริมพลังปฏิบัติการ" (Operant Reinforcement Mechanism and Schedules) เหล่านั้น ต่างหากที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์และเห็นศาสตร์ที่มีคุณค่า นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมองค่านิยมในแง่ที่ตัวบุคคลมีค่านิยมที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้มี อัฟพอร์ท-เวอเนิน-ลินซี (Allport, Vernon and Lindzey, 1960) ผู้สร้างแบบทดสอบมาตรฐานที่ชื่อว่า "การศึกษาค่านิยม" (The Value Study) คลักคอนและสตรอดเบค (Kluckhohn, 1951; Kluckkhon and Strodbeck, 1961) ผู้สร้างมาตรวัด โลกทัศน์ค่านิยม (Value Orientations), มาสโลว์ (Maslow, 1954, 1964), ชาร์ล มอรีส (Charl Morris, 1956) , บรูสเตอร์ สมิช (Brewster Smith, 1969), โรบิน วิลเลียมส์ (Robin William, 1968), และวูดรัพและดิเวสตา (Woodruff and Di Vesta, 1948) ในแง่ของแนวคิดทฤษฎี เราบอกได้หรือไม่ว่าแนวทาง (Approach) ไหนจะดีกว่าหรือได้ผลมากกว่า

โรบิน วิลเลียมส์ (Robin William, 1968) ได้ตอบคำถามนี้โดยเน้นว่า "ค่านิยมนั้นทำหน้าที่เป็นเกณฑ์ (Criteria) หรือมาตรฐาน (Standard) สำหรับประเมินสิ่งต่างๆ ค่านิยมในฐานะที่เป็นเกณฑ์นั้นมีประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์วิจัยเพื่อหากฎเกณฑ์ทางสังคม" ข้อคิดของ วิลเลียมส์มีความหมายดังนี้ คือจำนวน "ค่านิยมในฐานะที่เป็นเกณฑ์" (Value-as-Criteria) ที่คนมีอยู่นั้นมีความโน้มเอียง ที่จะมีจำนวนน้อยแน่นอนจะต้องมีจำนวนน้อยกว่า "วัตถุ" เป็นพันๆขั้น ที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลเสริมแรง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้มาก่อน (Prior Learning) ถ้าจำนวน "ค่านิยมในฐานะที่เป็นเกณฑ์" มีน้อยพอ การที่จะบ่งชี้ (Identify) และหาวิธีวัดค่านิยมเหล่านี้ก็คงจะทีทางที่จะทำได้ง่ายกว่า นอกจากนั้นหากค่านิยมที่ปรากฏขึ้นในวัฒนธรรมต่างๆ มีจำนวนไม่ต่างกันมากแล้ว การจะทำการศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมระหว่างวัฒนธรรมย่อมทำได้ง่ายกว่าด้วย

ฉะนั้นเมื่อมองจากเหตุผลทางทฤษฎีแล้ว การถือแนวคิดที่ว่า "ค่านิยม" หรือมองค่านิยมจากด้านบุคคลดูจะเป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์สังคม (Social Analysis) มากกว่าการมองค่านิยมจากอีกแนวหนึ่ง ข้อเสนอของวิลเลียมส์ จึงมีประโยชน์มากในแง่ของแนวทฤษฎีที่รัดกุมและในแง่

ของการเกี่ยวข้องทางสังคม โรคีช เองได้เปรียบเทียบแนวคิดค่านิยมกับแนวคิดอื่นๆ และได้สรุปว่า การมองค่านิยมจากตัวบุคคลหรือมุ่งเน้นไปที่ค่านิยมจากตัวบุคคลนั้น เป็นแนวคิดที่มีความหมายมากกว่า "เป็นแนวคิดที่มีลักษณะเป็นแกนกลาง เป็นแนวคิดที่มีพลวัตรและประหยัด ทั้งยังเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างสาขาวิชาต่างๆทางสังคมศาสตร์อีกด้วย" (Rokeach, 1968 :159 อ้างอิงมาจาก สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ 2522: 9)

สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ (2522 : 35) ได้ทำการรวบรวม ที่มาและผลต่อเนื่องของค่านิยม ไว้ว่า ประโยชน์ของแนวคิดที่ว่าค่านิยมเป็นแนวคิดที่เป็นแกนกลาง (Central) ทำให้สามารถมองค่านิยมเป็นทั้งตัวแปรตาม (Dependent Variable) และตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้ ในฐานะที่เป็นตัวแปรตาม ค่านิยมเป็นผลผลิตของวัฒนธรรม สังคม สถาบัน รวมทั้งแรงผลักดันส่วนบุคคลที่ต่างก็มีอิทธิพลในการปั้นแต่ง (Shape) ค่านิยมขึ้นมาทั้งสิ้น ในฐานะที่เป็นตัวแปรอิสระ ค่านิยมมีผลและอิทธิพลต่อทัศนคติ พฤติกรรมของมนุษย์ในทุกด้าน ซึ่งเป็นส่วนที่นักวิชาการทางสังคมศาสตร์หลายสาขาวิชาต่างก็สนใจ จริงอยู่บุคคลแต่ละคนมีค่านิยม ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎีแล้วมีเป็นจำนวนน้อยแต่หากจะคิดถึงความแตกต่างของบุคคลและคิดถึงจำนวนประชากรทั้งหมดในสังคมหนึ่ง ก็จะมีจำนวน มากเกินกว่าที่นับได้ อย่างไรก็ดี เนื่องจากวัฒนธรรมและสังคมที่บุคคลใช้ชีวิตมาตั้งแต่เด็กนั้นได้วางกรอบปั้น (Shape) คนจำนวนมากในแนวที่คล้ายกัน เราคาดว่าความเหมือนกันทางวัฒนธรรม จะมีผลทำให้ลดความแตกต่างของค่านิยมระหว่างบุคคลลงไปอย่างมาก ยิ่งกว่านั้นความแตกต่างหรือความแปรผันของค่านิยมจะยิ่งถูกลดจำนวนลงไปอีกด้วยเป็นผลของการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) ผ่านทางสถาบันสังคมต่างๆ เช่นเพศ อายุ ชนชั้นและเชื้อชาติ (Rokeach and Parker, 1970; Kohn, 1969) สถาบันศาสนา (Rokeach, 1969a, 1969b) สถาบันทางการเมือง (Rokeach, 1968-1969) ฯลฯ นอกจากนั้นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่คล้ายกัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ลดจำนวนค่านิยมลง คลักคลอนและสตรอดเบค (Klukhohn and Strod-beck, 1961) อ้างอิงใน สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ (2522 : 35) ก็ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกัน ว่ามนุษย์ในวัฒนธรรมเดียวกันมีความแปรผันความแตกต่างกันเป็นจำนวนจำกัดเหล่านี้ล้วนแต่เป็นที่มาของค่านิยม

2.3 ลักษณะของค่านิยม

สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ (2522: 13-17) ได้กล่าวถึงลักษณะของค่านิยมไว้ ดังนี้

2.3.1. ค่านิยมที่มีลักษณะยืนยงถาวร

ลักษณะความยืนยงถาวร ความไม่เปลี่ยนง่ายหรือความคงที่ของค่านิยมนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคลิกภาพของกลุ่มคนในสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากกลุ่มคนในอีกสังคมหนึ่ง ทำให้มีลักษณะประจำกลุ่มหรือประจำชาติเกิดขึ้น เหตุที่ "ค่านิยม" มีลักษณะยืนยงก็เพราะว่าตามกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์นั้น มนุษย์ได้ถูกสอนมาแต่เด็กเกี่ยวกับค่านิยมต่างๆ ในรูปของความแน่นอนอย่างเต็มที่ (Absolute, All-or-None Manner) เช่นเด็กมักจะถูกสอนว่า "ซื่อสัตย์" นิดเดียวก็พอ หรือ

บางครั้งค่อย "ซื่อสัตย์" บางครั้งค่อย "มีน้ำใจ" หรือบางครั้งค่อย "กตัญญู" กระบวนการสอนการเรียนรู้นี้ได้เป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัยที่ค่อนข้างจะยืนยงและคงที่ของค่านิยมต่างๆที่คนเรียนรู้จากการเติบโตในสังคมนั้นๆ กระบวนการเรียนรู้มาเป็นเวลานานเป็นวิธีหนึ่งที่ "ตอกย้ำ" (Conditioning) ให้ค่านิยมมีลักษณะยืนยงถาวร อย่างไรก็ดีค่านิยมไม่ใช่ลักษณะคงที่เต็มที่เต็มที่ไม่เปลี่ยนแปลงเลย เนื่องจากค่านิยมต่างๆ มีระดับความสำคัญแตกต่าง และค่านิยมเหล่านี้ซึ่งมีความคงที่พอสมควรได้ถูกจัดอันดับเข้าเป็นระบบตามลำดับความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเกิดขึ้นได้ด้วยประสบการณ์ในช่วงชีวิตของคน แต่การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเกิดขึ้นได้ด้วยประสบการณ์ในช่วงชีวิตของคน แต่การเปลี่ยนแปลงจะไม่เกิดขึ้นในลักษณะชั่วครู่ชั่วยามตามอารมณ์ของมนุษย์

2.3.2. ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบระดับความสำคัญ

ลักษณะเปรียบเทียบระดับความสำคัญซึ่งกันและกัน (the "Relative" Quality of Value) ของค่านิยมนั้น จำเป็นต้องกล่าวให้ชัดแจ้งเพื่อที่จะได้เข้าในกระบวนการเปลี่ยนแปลงของค่านิยม (Value Change) ในชีวิตตามความเป็นจริงเราจะพบว่าเมื่อเด็กโตขึ้นและมีประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) มากขึ้น มีโอกาสพบเห็นว่าในแต่ละสถานการณ์ที่เขาประสบไม่ได้มีค่านิยมเดียวอย่างที่พอแม่ได้สั่งสอนไว้ แต่มีหลายค่านิยมที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน และเขาพบว่าคนจะให้ความสำคัญแก่ค่านิยมบางอย่างมากกว่าค่านิยมอีกอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่พ่อแม่ไม่ได้สั่งสอนโดยตรง แต่เป็นสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากคำสั่งสอนประกอบกับการสังเกตจากการกระทำที่เป็นปทัสฐาน (Norm) ของคนในสังคมเขา ด้วยการเรียนรู้เช่นนี้เมื่อเขาเองมีโอกาสประสบกับ "ค่านิยม" ที่ไม่สอดคล้องกันและต้องทำการตัดสินใจเลือกค่านิยมอันดับใดอันดับหนึ่ง เขาก็จะเลือกตามสิ่งที่เขาได้รู้เห็นมาด้วยเหตุโดยไม่รู้สึกตัวเขาจึงจัดลำดับค่านิยมโดยให้ความสำคัญเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันตามที่ตนรู้สึก (ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างบุคคล) แต่มักจะไม่ต่างจากกลุ่มไปมากนัก หมายความว่าระบบค่านิยมของเขามีส่วนในการสะท้อนภาพของวัฒนธรรมกลุ่มที่เขาอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้ภายในหัวข้อคิดของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจึงมีค่านิยมให้เลือกปฏิบัติในกรณีเดียวกันอยู่หลายอย่าง เช่นในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อาวุโสมีกรณีที่เราจะต้องเลือกประพฤติแบบ "อ่อนน้อมเชื่อฟัง" คงมีมากกว่าเลือกประพฤติแบบ "เป็นตัวของตัวเอง" หรือเมื่อเกิดต้องตัดสินใจเลือกระหว่าง "ความสำเร็จในชีวิต" กับความ "สื่อสัตย์" หรือระหว่าง "ความเคารพในตัวเอง" กับ "การได้รับความยกย่องในสังคม" เหล่านี้เป็นต้น ด้วยประสบการณ์เหล่านี้ เราค่อยๆเรียนรู้ที่จะแยกแยะพวกค่านิยมที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาอย่างเต็มที่แล้ว นำมาประสานกันจัดเป็นลำดับสูงต่ำเข้าเป็นระบบ "Hierarchically Organized System" ซึ่งภายในระบบนี้แต่ละค่านิยมจะถูกจัดเรียงลำดับความสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ความสำคัญนี้เป็นความสำคัญที่เปรียบเทียบเคียงซึ่งกันและกันในระหว่างค่านิยมต่างๆ (Relative Importance Among Values)

แนวคิดเรื่องการเปรียบเทียบกัน (Relative Conception) ของค่านิยมนี้ทำให้วิธีของ โรคีช ต่างกับการศึกษาค่านิยมตามแนวทางอื่นๆ แนวคิดนี้สำคัญมากสำหรับทฤษฎีและการทดสอบวัดความเปลี่ยนแปลงค่านิยมระยะยาว (ซึ่ง โรคีช ได้ทำการทดสอบมาแล้ว) และมีความสำคัญมากต่อการกำหนดเลือกใช้เทคนิควิธีในการวัดแบบเฉพาะแบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งค่านิยมและระบบค่านิยมที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี

2.3.3. ค่านิยมมีลักษณะเป็น "ความเชื่อ"

ความจริง "ค่านิยม" กับ "ความเชื่อ" ไม่น่าจะหมายถึงสิ่งเดียวกันได้ เพราะคนส่วนใหญ่มักคิดถึง "ความเชื่อ" ในความหมายที่ปราศจากอารมณ์ความรู้สึก (Effectively Neutral) ในขณะที่คิดถึง "ค่านิยม" ในความหมายที่แฝงด้วยอารมณ์ความรู้สึก แต่นี่เป็นที่ถกเถียงกันในแง่ปรัชญา อย่างไรก็ดีการวิเคราะห์เรื่องชนิดของความเชื่อได้สานเข้ากันได้อย่างดีกับกรอบทฤษฎีค่านิยมของ โรคีช โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาเสนอว่า "ค่านิยม" นั้นเป็นความเชื่อชนิด "พรรณนากำหนดการ" (Prescriptive or Proscriptive) เป็นความเชื่อที่มีทิศทางและเป้าหมายกระทำการมากกว่าความเชื่ออีกสองชนิด คือ

1. ความเชื่อแบบพรรณนาสถานการณ์ (Descriptive or Existential Beliefs) เป็นความเชื่อที่ถูกทดสอบได้ว่า "จริง" หรือ "เท็จ" เช่น "ฉันเชื่อว่าข้างนอกฝนกำลังตก"

2. ความเชื่อแบบประเมินสถานการณ์ (Evaluative Beliefs) ซึ่งเป็นความเชื่อที่ประเมินสิ่งต่างๆ ว่า "ดี" หรือ "ไม่ดี" เช่น "ฉันเชื่อว่าการออกกำลังกายเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ"

ส่วนความเชื่อแบบพรรณนากำหนดการ (Prescriptive) นั้นบ่งไว้ถึง "วิถีทางของการกระทำหรือปฏิบัติ" (Mean of Action) อันเป็นที่ปรารถนาด้วย (Rokeach, 1968, p.68) คลักคอน (1951) ก็เช่นกันให้คำนิยามว่า "ค่านิยมเป็นความเชื่อของคนเกี่ยวกับสิ่งที่เขาปรารถนา" (One Belief Upon About the Desirable) อัลพอร์ท (1961) ได้กล่าวไว้ว่า "ค่านิยมเป็นความเชื่อที่ใช้เป็นฐานสำหรับเลือกปฏิบัติตามที่ตนชอบ" (A value is a belief upon which a man acts by preference) ฉะนั้น "ความเชื่อ" จึงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ องค์ประกอบที่เป็น 1. ความระลึกรู้ (Congnitive) 2. ความรู้สึกผูกพัน (Effective) และ 3. พฤติกรรม (Behavioral) ในอดีตคนมักจะพูดถึง 3 องค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของทัศนคติ (Attitudes) หรืออารมณ์ความรู้สึก (Sentiments) มากกว่า "ความเชื่อ" (เช่น Katz & Stotland, 1959; Krech & Crutchfield, 1948; Mc Dougall, 1926) ที่ว่า "ค่านิยม" (ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา) มี 3 องค์ประกอบนั้น อาจขยายความได้ดังต่อไปนี้ คือ

ค่านิยมมีลักษณะเป็นความระลึกรู้ (Cognitive) ในความหมายที่ว่าบุคคลหนึ่งรู้ในทางที่ถูกของการพฤติงานหรือรู้ในเป้าหมายที่ถูกในชีวิตของเขา พยายามที่จะใฝ่หา

ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้สึกสัมพันธ์ (Accective) ในความหมายที่ว่าบุคคลนั้นมีอารมณ์อ่อนไหวเกี่ยวข้องกับค่านิยมนั้น คือชอบค่านิยมหรือเกลียดไปเลย เห็นด้วยสนับสนุนหรือไม่เห็นด้วยและคัดค้าน ค่านิยมนั้น

- ค่านิยมองค์ประกอบของพฤติกรรม (Behavioral) อยู่ในตัวในความหมายที่ว่าเป็นตัวแทรกซ้อนที่นำ ไป สู่พฤติกรรม เมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดมีการกระทำ (Activated) ขึ้น

2.3.4. ค่านิยม กับ ทัศนคติ

สุนทรี โคมิน, สนิท สมัครการ (2522: 25-28) ได้ทำการรวบรวมไว้ดังนี้

บรูสเตอร์ สมิธ ผู้เสริมสร้างแนวคิดนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวว่า "ทัศนคติ" นั้นต่างกับ "ค่านิยม" ในแง่ที่ว่า "ทัศนคติ"หมายถึงองค์การ (Organization) ของความเชื่อหลายข้อที่มีต่อสิ่งเฉพาะสิ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ (An Organization of Several Beliefs Around a Specific Object or Situation) ส่วน "ค่านิยม" หมายถึง "ความเชื่อเฉพาะอย่าง อย่างใดอย่างหนึ่งและความเชื่อเฉพาะอย่างนี้ จะแสดงออกในรูปของ "วิถีปฏิบัติทางพฤติกรรม" ที่พึงปรารถนา หรือ "สถานภาพหรือสิ่งที่พึงยึดถือเป็นจุดหมายปลายทางชีวิต" โดยที่ความเชื่อเฉพาะอย่างนี้มีคุณสมบัติที่จะถ่ายทอด (Transcend) มีหน้าที่ในการกระทำ นำทัศนคติ มีอิทธิพลต่อการตัดสินผิดถูกชั่วดี ชอบไม่ชอบ และทำการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งของเฉพาะอย่างและสถานการณ์เฉพาะและระหว่างเป้าหมาย เมื่อคำจำกัดความของทั้งสองแนวคิดเป็นเช่นนี้
ทั้งสองแนวคิดจึงแตกต่างกันในลักษณะสำคัญๆ หลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1. ในขณะที่ "ค่านิยม" อันหนึ่งเป็น" ความเชื่อ" เดียว "ทัศนคติ" หมายถึงที่รวมของหลายความเชื่อ ที่มีต่อสิ่งของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะหรือสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น มาตรของ ไลเกิร์ท (Likert Scale) อันหนึ่งประกอบด้วยตัวแทนตัวอย่างของความเชื่อ ซึ่งทั้งหมดต่างก็มุ่งแสดงถึงความเชื่อหรือทรรศนะต่างๆ ต่อสิ่งเดียวกันหรือสถานการณ์เดียวกัน และเมื่อเอาคะแนนมารวมกันก็จะได้ดัชนี (Index) อันเดียวของคนๆหนึ่งว่าเขามีทัศนคติเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจต่อของสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้นมากน้อยแค่ไหน

2. "ค่านิยม" แสดงออกได้ทั้งสิ่งของและสถานการณ์หลายอย่างได้ในขณะเดียวกัน ส่วน "ทัศนคติ" นั้นเป็นความรู้สึกที่มีต่อของสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ

3. "ค่านิยม" เป็น "มาตรฐาน" สำหรับปฏิบัติ แต่ "ทัศนคติ" ไม่ใช้มาตรฐาน หลายๆ ทัศนคติ ต่อสิ่งของหรือต่อสถานการณ์ที่ประเมินออกมาเป็นความพอใจ (Favorable) หรือไม่พอใจ อาจจะมาจากรากฐานของ "ค่านิยม" ไม่กี่ค่านิยมที่ใช้เป็นมาตรฐาน

4. คนๆหนึ่งจะมีจำนวน "ค่านิยม" มากเท่ากับจำนวนความเชื่อที่เขาได้เรียนรู้มาเกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติที่น่าปรารถนากับจุดหมายปลายทางชีวิตที่น่าปรารถนา แต่คนสามารถที่จะมีทัศนคติ เป็นจำนวนมากมายเหลือที่จะนับตามประสบการณ์เรียนรู้จากสิ่งของและสถานการณ์

เฉพาะกรณีต่างๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ฉะนั้น จึงคาดว่าจำนวน "ค่านิยม" จะมีเป็นโหล ในขณะที่จำนวน "ทัศนคติ" สามารถมีได้เป็นพันๆ

5. "ค่านิยม" นั้นในแง่ทฤษฎีจะอยู่ที่ส่วนลึกหรือใจกลางของบุคลิกภาพและระบบความระลึกรู้ (Cognitive System) มากกว่า "ทัศนคติ" ฉะนั้น "ค่านิยม" จึงเป็นตัวกำหนดของทั้ง "ทัศนคติ" และพฤติกรรม คุณสมบัติ ความเป็นแกนกลาง (Centrality) ของ "ค่านิยม" นี้ เป็นที่ยอมรับกันของนักวิชาการหลายท่าน เช่น

- อัลพอร์ท กล่าวว่า "ตัวทัศนคติเองขึ้นอยู่กับค่านิยมทางสังคมที่มีอยู่ก่อนแล้ว" (Allport, 1961:802-803)

- วัตสัน กล่าวว่า "ทัศนคติเป็นการแสดงออกซึ่งค่านิยม" (Watson, 1966: 215)

- วูดรัฟ กล่าวว่า "ทัศนคติเป็นการแสดงออกของ ... (Functions of ...) (Woodruff, 1942 : 33)

ฉะนั้น "ทัศนคติ" จึงมีความหมายและหน้าที่ผิวเผินกว่า "ค่านิยม" นอกจากลักษณะความเป็นแกนกลางแล้วอีกสิ่งหนึ่งที่ควรพูดถึง คือ คุณสมบัติความเป็นเครื่องมือ (Instrumentality) ของค่านิยม (Rosenberg, 1960, Homant,1970; Holllen, 1972) ทัศนคติบางอันเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การรักษาไว้ซึ่งค่านิยมบางค่านิยม ฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติที่เกี่ยวข้องด้วยมากมายในขณะที่การเปลี่ยนทัศนคติไม่จำเป็นต้องกระทบถึงระบบค่านิยม

6. "ค่านิยม" เป็นแนวคิดซึ่งมีพลวัตร (Dynamic) มากกว่า "ทัศนคติ" และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจ "ทัศนคติ" นั้นไม่ได้เป็นปัจจัยนำทางขั้นพื้นฐาน (Basic Directive Factors) ของพฤติกรรม แต่มีความสำคัญเป็นที่สองรองจากลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristics) ที่ลึกกว่านั้น (Woodruff, 1942, p.33) ถ้าจะว่า "ทัศนคติ" มีส่วนที่เป็นแรงจูงใจ (Motivational Component) ก็เพราะทัศนคตินั้นๆถูกมองเป็นเครื่องมือหรือวิถีทาง (Instrumental) ที่จะนำไปสู่ค่านิยมนั่นเอง

2.4 ประเภทของค่านิยม

Love Joy (2493; อ้างถึงใน สุนทรี โคมิน และสนิท สมัครการ. 2522:17) แบ่งค่านิยมเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ค่านิยมวิถีปฏิบัติ ได้แก่ ค่านิยมทางจริยธรรมและค่าสร้างตน ค่านิยมทางจริยธรรมเป็นเรื่องของจริยธรรมบุคคลผู้ใดละเมิดจะเกิดความไม่สบายใจ ส่วนค่านิยมสร้างตนเป็นเรื่องของบุคคลหากบุคคลใดละเมิด บุคคลนั้นจะรู้สึก ว่าถูกละอายว่าขาดความสามารถในเชิงเหตุผล

ค่านิยมปลายทาง ได้แก่ ค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมส่วนสังคม ค่านิยมส่วนบุคคลเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่ตนต้องการหรือพอใจ ส่วนค่านิยมของสังคมเป็นผลรวมของค่านิยมของกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ เช่น การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของมนุษย์

ค่านิยมเป็นวิถีปฏิบัติหรือจุดหมายปลายทางชีวิต

ในความหมายแรกเราหมายถึงกลุ่มหนึ่งที่เรียกได้ว่าเป็น "ค่านิยมวิถีปฏิบัติ" (Instrumental Values) และในความหมายหลังเราหมายถึงกลุ่มค่านิยมที่เรียกได้ว่าเป็น "ค่านิยมจุดหมายปลายทาง" (Terminal Values) ความแตกต่างของค่านิยมสองชนิดนี้อยู่ที่กลุ่มหนึ่งเป็น "วิถีทาง" (Means) และอีกกลุ่มหนึ่งเป็น "จุดหมายปลายทาง" (Ends) ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นที่ตระหนักดีและยอมรับกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักปรัชญา (Lovejoy, 1950; Hilliard, 1950) นักมานุษยวิทยา (Kluckhohn, 1951; Kluckkhohn and Strodbeck, 1961) และนักจิตวิทยา (English and English, 1958) อย่างไรก็ดี หลายคนพุ่งความสนใจไปยังค่านิยมชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้น ฉะนั้น เราจึงเห็นว่า เฟรนช์และคาน (French and Kahn, 1962) , โคลเบอร์ก (Kohloerg, 1963), เพียเจท์ (Piaget, 1965), และสกอต (Scott, 1965) ส่วนใหญ่ต่างก็มุ่งเน้นศึกษาแต่ค่านิยมบางอันที่เป็นค่านิยมวิถีปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่ถือเป็นอุดมคติ (idealized) ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่ง เช่น อัลพอร์ทขเวอเนินและลินซี (Allport, Vernon and Lindzey, 1960), มาสโลว์ (Maslow, 1969) มุ่งเน้นศึกษาแต่ค่านิยมบางอันที่แสดงถึงจุดหมายปลายทางของชีวิต

ความแตกต่างของค่านิยมสองชุดนี้สำคัญมากในแง่แนวคิดทฤษฎี และในการวัดประการแรกก็คือว่าจำนวนค่านิยมทั้งหมดของ "ค่านิยมวิถีปฏิบัติ" นั้นไม่จำเป็นต้องเท่ากับจำนวนค่านิยมทั้งหมดของ "ค่านิยมจุดหมายปลายทาง" ประการที่สองก็คือว่า ค่านิยมทั้งสองชนิดมีหน้าที่ต่างกันแต่ว่าสัมพันธ์กัน (Functional Relationship)

2.5 การเกิดค่านิยม

ค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของ Affective domain จากทฤษฎีของ David R. Karthwohl , Benjamin S. Bloom , Bertram B. Masia ซึ่งแนวคิดนี้ได้แบ่งพฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือด้านคุณลักษณะออกเป็น 5 ขั้น โดย วัลลภ กันทรัพย์ และ ไทย ทิพย์สุวรรณกุล (2529; อ้างถึงใน สุนทรี โคมิน และสนิท สมัครการ, 2522) ได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1) ขั้นรับรู้ (Receiving) จะเป็นพัฒนาการขั้นแรกที่สุดในด้านนี้ ในขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มาปรากฏหรือมากระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา เขาจะเริ่มมีความตั้งใจรับรู้สิ่งเร้าที่แน่นอนเฉพาะอย่าง ซึ่งอาจจะแบ่งย่อยออกเป็นขั้นย่อย ได้แก่ ขั้นรู้ตัว ได้แก่ การตั้งข้อสังเกต รับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้าที่มากระทบ เช่นรับรู้ความแตกต่างของภาพ เสียง รูปร่างเหตุการณ์ต่างๆ ขั้นตั้งใจรับ ได้แก่ การมีความตั้งใจฝักใฝ่ต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง เริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้ว นำมารวมกัน หรือยอมรับเพื่อปฏิบัติ และขั้นย่อยสุดท้าย คือ การเลือกสรรสิ่งที่รับมา ได้แก่ การเลือกรับเฉพาะอย่าง สนใจอ่านเฉพาะเรื่องหรือเลือกตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม เป็นต้น

2) ขั้นตอบสนอง (Responding) เป็นพัฒนาการขั้นสูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลจะไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเฉยๆ แต่จะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ในลักษณะ 3 ขั้นย่อยคือ ขั้นเต็มใจตอบสนอง เป็นการยินยอม ปฏิบัติตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่ได้รับรู้มา เป็นการยอมรับในสิ่งที่

เขารับรู้มา ขั้นตั้งใจตอบสนอง ขั้นนี้บุคคลจะเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่น และอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่เขารับรู้มา ต่อไปคือขั้นพอใจจะตอบสนอง ถึงขั้นนี้บุคคลจะเกิดความพอใจหรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้อื่น ที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่เขารับรู้มา เป็นการเลือกสรรแสดงตอบสนองต่อสิ่งเร้า

3) ขั้นเห็นคุณค่า (Valuing) ในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มเห็นคุณประโยชน์ของสิ่งที่เขารับรู้และสิ่งที่เขาตอบสนองแล้ว ไม่ใช่เพียงแต่รับรู้หรือตอบสนองไปตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติที่รับมาเฉยๆ เขาจะเริ่มยอมรับว่าสิ่งที่เขาได้รับมาสิ่งใดมีค่า มีความหมายต่อเขา และสิ่งใดไม่มีค่า ไม่มีความหมายต่อเขา บุคคลที่พัฒนามาถึงขั้นนี้ ในความรู้สึกหรือคุณลักษณะด้านใดด้านหนึ่งจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย ได้แก่ การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้านั้นๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งเข้า การแสดงความนิยมในค่านิยม ได้แก่ การเข้าช่วยเหลือสนับสนุน ร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งที่เขาเห็นด้วย และการเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่า และปฏิเสธคัดค้านโต้แย้งขัดขวาง การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เขาไม่เห็นคุณค่า

4) ขั้นจัดระบบ (Organization) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้ หมายความว่า จะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับ และเห็นคุณค่านั้น เขาจะพยายามพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม (Value) ที่เขาเห็นคุณค่าหลายๆอย่างพร้อมๆกัน พยายามจัดลำดับค่านิยมต่างๆที่รับมา แล้วปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่างๆ ที่เขายอมรับ ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย 2 ขั้น คือ ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม เขาจะแสดงออกโดยการเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย ร่วมสร้างแนวคิด เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ และขั้นสร้างระบบค่านิยม เขาจะพยายามชั่งน้ำหนักค่านิยมต่างๆที่เขายอมรับ จัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น สร้างแผน สร้างกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับ และระบบที่เขาสร้าง แล้วนำไปใช้กับตัวเอง หรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับระบบนั้น

5) ขั้นเกิดกิจนิสัย (Characterization) พัฒนาการขั้นจัดระบบนั้นเป็นการเริ่มต้นของการวางตัวหรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไป จนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ หมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้า เขาก็จะแสดงออกตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวา จนสรุปได้ว่า เป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด ขั้นเกิดกิจนิสัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย คือ ขั้นสร้างข้อสรุป ได้แก่ การพยายามปรับปรุงระบบที่เขาพยายามจัดจนอยู่ในขั้นสมบูรณ์ในตัวเอง คือการพยายามปรับพฤติกรรมของตนเองให้สมบูรณ์พร้อมตามแนวที่ระบบที่ตนเองต้องการ และขั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากวงการหรือหมู่คณะจนเป็น

h # 306550

เอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขา ซึ่งเป็นเครื่องแสดงว่าได้เกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้นๆ ในตัวเองของเขาแล้ว

ตาราง 1 ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกในแต่ละขั้นโดยสรุป

ขั้นของความรู้สึก	พฤติกรรมที่แสดงออก
1. ขั้นรับรู้ (Receiving)	แสดงถึงความสนใจต่อสิ่งเร้าหรือตั้งใจรับรู้ต่อเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น
2. ขั้นตอบสนอง (Responding)	มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยการปฏิบัติตามคำสั่ง คำแนะนำ กฎเกณฑ์ต่างๆ ด้วยความตั้งใจ อาสาสมัครที่จะกระทำตามความพึงพอใจด้วยความยินดี
3. ขั้นเห็นคุณค่า (Valuing)	แสดงถึงการยอมรับ ยกย่อง ชมเชย ต่อความคิดหรือการปฏิบัติที่เห็นว่ามีคุณค่า และให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยความศรัทธาเชื่อมั่น
4. ขั้นจัดระบบ (Organization)	การเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย ร่วมสร้างแนวคิด สร้างแผน สร้างกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตนเองยอมรับและนำไปใช้กับตัวเอง หรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับระบบนั้นๆ
5. ขั้นเกิดกิจนิสัย (Characterization)	พยายามมีส่วนร่วมหรือเข้าไปจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับค่านิยมด้วยการเทิดทูน เสียสละ และได้รับการยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ เช่น การได้รับรางวัลเกียรติยศ ได้รับการกล่าวถึงในสังคม หรือกลุ่มชนที่เขาเป็นสมาชิก

การเรียนรู้ควรเริ่มต้นที่ความต้องการจึงจะได้ผลดี ถ้ายังไม่มีความจำเป็นเด่นชัดย่อมเรียนได้ด้วยความเบื่อหน่ายยิ่ง เมื่อเกิดความจำเป็นแล้วขั้นต่อไปก็เกิดความชอบ (Preference) ความชอบนี้ย่อมกระตุ้นให้เกิดความนิยมหรือความเข้าใจในคุณค่าหรือค่านิยม (Value) ขึ้นมา (สาโรช บัวศรี 2525: 9) และที่เกิดค่านิยมนั้นจะเจริญงอกงามดีในจิตใจคนได้ดีจะขึ้นกับปัจจัย 2 ประการ (อาบ นคะจัด 2525: 21) คือสภาพจิตใจ และร่างกายที่ได้มาโดยธรรมชาติ เรียกว่า อุปนิสัย พรสวรรค์ พันธุกรรม เพศและวัย ประการหนึ่ง และการเลี้ยงดู การจูงใจ การให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมในสังคมและธรรมชาติ หรือ วัฒนธรรมด้านต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง

พนัส หันนาดินทร์ (2521: 18-19) ได้กล่าวถึงการเกิดค่านิยมในตัวบุคคลว่า ค่านิยมเกิดขึ้นจากประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้มาจากการวินิจฉัยด้วยตนเอง ค่านิยมเป็นกำลังหนุนให้คนประพฤติอย่างนั้นอย่างนี้ เราทราบว่าค่านิยมของคนได้จากความประพฤติปฏิบัติในภาวะต่าง ๆ ของคน เราไม่อาจตอบปัญหาค่านิยมด้วยคำตอบง่าย ๆ ว่าจริงหรือไม่ การสร้างค่านิยมนั้นแต่ละคนจะต้องทำการเลือกกำหนดค่าและผสมผสานคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ได้ผ่านการวินิจฉัย และการเลือกสรรเข้าเป็นแบบฉบับในการดำเนินชีวิตของตนเอง ค่านิยมเป็นผลจากการสร้างขึ้นมาจากประสบการณ์ชีวิตโดยตรง และค่านิยมเกิดจากการเรียนรู้ (พรรณี ชูทัย: 2522) ดังนี้

1. คนที่ได้รับการอบรมตั้งแต่เด็ก เช่น การที่เด็กทำสิ่งที่ดีงามจะได้รับคำชมเชยหรือความชื่นชมจากผู้อื่น หรือการที่เด็กทำผิด จะถูกลงโทษหรือว่ากล่าว ตักเตือน
2. คนที่ได้รับค่านิยมจากในสังคมมาเป็นของตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสังคมจะยอมรับ

2.6 บทบาทของค่านิยม

นาตยา ปีสันธนานนท์ (อ้างถึงใน อัมพา ชยาวัช 2529: 21) ได้กล่าวถึงบทบาทของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมเป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่บุคคลนำไปใช้เพื่อประเมินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ค่านิยมจึงมีบทบาทในการเป็นมาตรฐานที่บุคคลนำมาใช้ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมเป็นมาตรฐานความเชื่อ ค่านิยมเป็นมาตรฐานความเชื่อที่เรามีต่อสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นความเชื่อที่มีเรื่องของความคิด จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก และเจตคติ เข้ามาเป็นองค์ประกอบในการตัดสินคุณค่าในเรื่องต่าง ๆ ไปในลักษณะต่าง ๆ กัน ค่านิยมมีเรื่องความคิดเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะเป็นเรื่องการคิดถึงความต้องการคนที่มีค่านิยมอย่างหนึ่ง หมายความว่า เขามีความคิด มีสติปัญญาที่จะทราบว่า แนวทางที่ถูกต้องที่จะประพฤติปฏิบัติควรเป็นอย่างไร และค่านิยมเกี่ยวข้องกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ ในความหมายว่า เขามี อารมณ์ความรู้สึก เจตคติต่อสิ่งนั้นอย่างไร เห็นด้วยหรือต่อต้าน ยิ่งทราบค่านิยมของบุคคลอื่นมากเท่าไร ยิ่งเรียนรู้ตัวคนนั้นมากขึ้น

2 ค่านิยมเป็นมาตรฐาน ความประพฤติ ค่านิยมเป็นจุดหมายปลายทางที่จะทำให้บุคคลเปลี่ยนกิจนิสัยของเขา ค่านิยมช่วยให้บุคคลได้พิจารณาสิ่งที่เขาชอบหรือไม่ชอบ สิ่งใดดีหรือไม่ดี เป็นมาตรฐานความประพฤติว่า การกระทำใดที่เหมาะสมมีคุณค่าหรือไม่เหมาะสมไม่มีคุณค่า

จะเห็นว่า ค่านิยมนำไปใช้ได้ทุกเมื่อในชีวิตประจำวัน บทบาทของค่านิยมในฐานะที่เป็นมาตรฐานความเชื่อและความประพฤตินี้ อาจใช้เป็นมาตรฐานแลกเปลี่ยนกันในระหว่างบุคคล หรือใช้กับแต่ละบุคคลหรือสังคมได้

2.7 หน้าที่ของค่านิยม

นาตยา ปีสันธนานนท์ (อ้างถึงใน อัมพา ชยาวัช 2529: 21) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของค่านิยม ไว้ว่า ค่านิยมเป็นมาตรฐานนำทางความประพฤติในหลาย ๆ ทาง กล่าวคือ ช่วยให้เราตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้ ช่วยให้ตัดสินใจเลือกค่านิยมอย่างหนึ่งมากกว่าอีกอย่างหนึ่ง ใช้เป็นแนวทางให้ผู้อื่นทราบเกี่ยวกับตัวของเรา ใช้ประเมินหรือตัดสินความประเมินยินดี ตำหนิติเตียนตัวเราหรือผู้อื่น ในการเปรียบเทียบเราใช้ค่านิยมเป็นมาตรฐาน เพื่อดูว่า เรามีจริยธรรมและมีความสามารถเทียบเท่าผู้อื่นหรือไม่ ค่านิยมเป็นมาตรฐานที่คนเราใช้จูงใจหรือสร้างอิทธิพลเหนือผู้อื่น โดยการบอกให้ทราบว่าการกระทำใดที่มีคุณค่าที่เราน่าจะมีตามอย่างบ้าง ค่านิยมยังบอกให้เราทราบว่า จะแสดงเหตุผลอย่างไรกับการกระทำที่ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นหรือของสังคม เพื่อจะทำให้เราเป็นที่

ยอมรับนับถือของผู้อื่น ในลักษณะนี้คนเราจะพยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำที่เห็นแก่ตัวเพียงใด คนเราก็หาเหตุผลมาอ้างการกระทำของตนได้เสมอ

กล่าวโดยสรุป ค่านิยมมีหน้าที่หลายประการดังนี้

1.ทำหน้าที่กระตุ้น จูงใจคน ในเรื่องแบบแผนความประพฤติที่เป็นอุดมการณ์ จนทำให้เราได้ค่านิยมอันเป็นจุดหมายปลายทางที่เราต้องการ การที่ค่านิยมทำหน้าที่ประการนี้ได้เพราะ ค่านิยมแสดงถึงเป้าหมายความต้องการที่อยู่เหนือเป้าหมายทั้งปวง

2.ทำหน้าที่กระตุ้นให้บุคคลได้รักษา เพิ่มพูน การได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่นและจากสังคม

3.ทำหน้าที่ในการปรับตัว เนื่องจากค่านิยมเกี่ยวข้องกับแบบแผนความประพฤติที่มุ่งให้เราสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสังคมได้

4.ทำหน้าที่ปกป้องตนเอง ความต้องการ ความจำเป็น ความรู้สึกและการกระทำที่ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นหรือสังคม จะถูกแสดงออกด้วยค่านิยมที่แสดงเหตุผลให้ผู้อื่นและสังคมยอมรับในความต้องการ ความรู้สึก และการกระทำนั้น

5.ทำหน้าที่ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวของเรา ทำให้เราสามารถทำกิจการให้สำเร็จได้ด้วยตัวเราเอง ค่านิยมช่วยให้เราแสวงหาความหมาย ความเข้าใจ และความคิดที่ดีขึ้นและกระจ่างชัดขึ้น

2.8 การวัดค่านิยม

1. การวัดค่านิยมของอัลพอร์ต (Allport, Vernon and Lindzey, 1951 อ้างถึงในวัฒนา ศรีสัตย์วาจา, 2534: 14 - 17) ออลปอรต์ และคณะ ได้พัฒนาการวัดค่านิยม 6 ประการ ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับบุคคลแต่ละคน ค่านิยมดังกล่าวคือ

1) ค่านิยมเชิงทฤษฎี (ความจริง)

2) ค่านิยมเชิงเศรษฐกิจ (ความมีประโยชน์)

3) ค่านิยมเชิงสุนทรีย์ (ความประสมกลมกลืน)

4) ค่านิยมเชิงสังคม (ความรักโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว)

5) ค่านิยมเชิงการเมือง (อำนาจ)

6) ค่านิยมเชิงศาสนา (ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน)

เขาทั้งสามได้แยกข้อความทั้งหลาย ซึ่งแสดงถึงค่านิยมข้างต้นในแบบทดสอบชนิดบังคับเลือกตอบ (A Force-Choice Pencil and Paper Test) ผู้ตอบจะต้องขีดเครื่องหมายในข้อความที่เขาชอบ ในบรรดาข้อความทั้งหลายที่มีอยู่แล้วในแต่ละข้อ จากการวิเคราะห์คำตอบทั้งหมดและเสนอเป็นเส้น กราฟ (Profile) หรือ "กราฟทางจิตวิทยา" (Psychograph) ของแต่ละคน เขาพบว่าแบบทดสอบนี้มีความเชื่อมั่นสูงมาก (ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบคือ ความคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงของคะแนน) และมีความเที่ยงตรงในการวัดค่านิยมนี้ นอกจากนั้นแบบทดสอบดังกล่าวยังสามารถจำแนกคนได้ตามมิติต่าง ๆ ดังที่พบว่านักสอนศาสนามีค่านิยมในเรื่องศาสนา และค่านิยมเชิงสังคม

สูง ขณะที่นักศึกษาวิชาการบริหารธุรกิจมีค่านิยมในเรื่องเศรษฐกิจและค่านิยมที่เพ่งเล็งผลในทางปฏิบัติสูง ซึ่งแบบทดสอบดังกล่าวเป็นที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในการวัดค่านิยม

ข้อจำกัดในการวัดค่านิยมแบบนี้ (Allport, 1961)

ประการแรก ค่านิยมทั้ง 6 ประการ ค่อนข้างจะจำกัด เราน่าจะคิดถึงค่านิยมอื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏอยู่ในแบบทดสอบนี้

ประการที่สอง แบบทดสอบนี้เกี่ยวเนื่องกับความชอบเชิงสัมพันธ์ แต่มิได้เจาะไปถึงพลังที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังความชอบเหล่านี้ แบบทดสอบของออลปอร์ต เวอร์นอน และลินด์เซย์ ไม่สามารถตอบคำถามประเภทนี้ได้

ออลปอร์ต กล่าวไว้ว่า แบบทดสอบชนิดนี้มีประโยชน์มากที่สุด เมื่อนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์ในการให้คำปรึกษา เพราะสามารถบ่งชี้ได้ว่า นักศึกษาคนนั้นควรจะเรียนวิชาอะไรในวิทยาลัย หรือเขาควรจะประกอบอาชีพประเภทไหน

แม้ว่าแบบทดสอบชนิดนี้จะมีข้อจำกัด แต่การศึกษาโดยอาศัยแบบทดสอบดังกล่าวก็ยังมีความจำเป็น การศึกษาของ ฮอลแลนเดอร์ (Hollander,1971) ซึ่งการทดสอบค่านิยมได้ถูกนำไปใช้พยากรณ์ในสถานการณ์ที่ทำการทดลอง และได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการที่บุคคลผูกพันอยู่กับระบบค่านิยม (ดังที่ออลปอร์ตได้เสนอแนะไว้แล้ว) วอกฮัน และมานกัน (Vaughan and Mangan,1963) ใช้มาตราวัดค่านิยมของออลปอร์ต เวอร์นอน และลินด์เซย์ โดยให้ผู้ตอบแบบทดสอบแต่ละคนแยกค่านิยมสองประเภท ซึ่งจะทำให้ได้คะแนนสูงในค่านิยมหนึ่ง และจะได้คะแนนต่ำในค่านิยมอีกประเภทหนึ่ง จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในเรื่องการคล้อยตามกลุ่มแบบเดียวกับของแอสช (Asch) กระบวนการทดลองนั้นเกี่ยวข้องกับงานซึ่งต้องใช้การรับรู้ ซึ่งแอสช (Asch,1956) ได้ให้ผู้ถูกทดลองหนึ่งคนนั่งติดกับคนแปลกหน้าหลายคน ซึ่งคนแปลกหน้าเหล่านี้ ได้รับการบอกกล่าวจากผู้ทดลองมาก่อนว่าให้ตอบอย่างไร (หน้าม้า) งานที่ต้องใช้การรับรู้นี้ก็คือให้บอกว่าเส้นตรง 3 เส้น ตามแนวดิ่งที่ฉายไปบนจอนั้น เส้นใดมีความยาวเท่ากับเส้นมาตรฐาน ซึ่งอยู่ห่างจากเส้นทั้ง 3 นี้เล็กน้อย ในการทดลองหน้าม้าจะได้รับการนัดแนะให้เลือกคำตอบที่ผิด และแกล้งเรียกผู้ถูกทดลองเป็นคนสุดท้ายของกลุ่มเพื่อตอบคำถามนี้

วอกฮานและมานกัน ได้ใช้หลักการดังกล่าวกับข้อความที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับค่านิยม ซึ่งมีทั้งสูงและต่ำในตัวผู้ถูกทดลอง ผู้ถูกทดลองจะคล้อยตามข้อความเชิงค่านิยมที่เขาให้คุณค่าไว้ต่ำมากกว่าที่ให้คุณค่าสูง

2. การวัดค่านิยมของโรคีช (Rokeach, 1973 อ้างถึงใน วัฒนา ศรีสัตย์วาจา, 2534: 17 - 22) ในการวัดค่านิยมของโรกีช เขาใช้คำหรือวลีสั้นๆ 2 ชุด

ชุด ก ประกอบด้วยค่านิยมจุดหมายปลายทาง (Terminal Value) มี 18 ค่านิยม

ชุด ข ประกอบด้วยค่านิยมวิถีปฏิบัติ (Instrumental Value) มี 18 ค่านิยม

โดยให้ผู้ตอบเรียงตามตามความสำคัญในทัศนะของเขา ค่านิยมของบุคคลที่แตกต่างกันจะพบได้จากการจัดอันดับที่แตกต่างกัน เขาได้นำวิธีดังกล่าวมาใช้เพื่อจัดประเภทการยอมรับทางการเมือง ของลัทธิทางการเมือง 4 ลัทธิ คือ คอมมิวนิสต์ สังคมนิยม ทุนนิยม และเผด็จการ จะเกี่ยวข้องกับมิติของค่านิยม 2 มิติ มิติเหล่านี้คือ อิสรภาพ และความเสมอภาค

การใช้วลี หรือคำพื้นๆ 2 ชุด ซึ่งประกอบด้วยค่านิยม จำนวน 36 ค่านิยม ซึ่งมากกว่าวิธีการของออลปอร์ต และคณะ อย่างไรก็ตามเขายอมรับว่าควรจะรวมเอาค่านิยมอื่นๆ เข้าไปด้วย ข้อจำกัดอีกอย่างหนึ่งก็คือ การจัดอันดับนั้นไม่ได้แสดงให้เห็นปริมาณความเข้มที่บุคคลมีต่อค่านิยมนอกจากความ สัมพันธ์กับค่านิยมอื่นๆ อย่างไรก็ตามโรกีช ยืนยันว่า วิธีการของเขาไวต่อความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม สถาบัน สมาชิกของกลุ่ม และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นประโยชน์และความเที่ยงตรงของวิธีการวัด

2.9 ค่านิยมที่พบในสังคมไทย

2.9.1. ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ทำการรวบรวมและประมวลค่านิยมที่พึงประสงค์ในสังคมไทยออกมาได้ 5 ประการ และให้ความหมายของค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2530: 25-130)

ค่านิยมพื้นฐาน ประการที่ 1 การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

การพึ่งตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยราบรื่นไม่เดือดร้อน สามารถหาปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพมาได้ด้วยความสามารถของตนเอง ไม่เป็นภาระให้ผู้อื่นต้องคอยอุปถัมภ์ สงเคราะห์

ขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมีมานะพยายามในการประกอบงานที่สุจริต ด้วยความขยันขันแข็ง อดทน เอาใจใส่อยู่เป็นนิจ และเสมอต้นเสมอปลาย โดยใช้สติปัญญาเพื่อให้งานที่ทำบรรลุผลสำเร็จภายในเวลาอันสั้น และได้รับผลดีสูงสุด นอกจากนั้นยังรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

ความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความสำนึกและการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งที่เป็นภารกิจส่วนตัว ภารกิจที่ได้รับมอบหมายและภารกิจทางสังคม โดยจะต้องกระทำจนบรรลุผลสำเร็จไม่หลีกเลี่ยงภาระดังกล่าวและยอมรับผลในการกระทำของตน

ค่านิยมพื้นฐาน ประการที่ 2 การประหยัดและออม

การประหยัดและออม หมายถึง การรู้จักใช้รู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากรส่วนตนและสังคม ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

ค่านิยมพื้นฐาน ประการที่ 3 การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย

การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ข้อตกลง ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ค่านิยมพื้นฐาน ประการที่ 4 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หมายถึง การให้ประชาชนมีศรัทธาและยึดถือปฏิบัติในแบบแผนความประพฤติที่ตั้งอยู่ในความดีงาม และหลักธรรมของศาสนา

ค่านิยมพื้นฐาน ประการที่ 5 การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ความรักชาติ หมายถึง การมีความรักไทย นิยมไทย สำนึก และภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันหวงแหนมาตุภูมิ มุ่งมั่นส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งการรักษาเกียรติภูมิของชาติ

ความรักสถาบันศาสนา หมายถึง การมีความรัก ความภูมิใจ ความศรัทธา ในศาสนาที่ตนนับถือ รู้แก่นแท้ของศาสนาและยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติตนเพื่อพร้อมที่จะดำรงไว้ซึ่งสถาบันศาสนา

ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความจงรักภักดีและศรัทธาในพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ

2.9.2.ค่านิยมของวัยรุ่น

ความต้องการของมนุษย์ โดยเฉพาะของวัยรุ่นมักจะขึ้นอยู่กับค่านิยม (Value) ที่แต่ละคนยึดถือและส่วนใหญ่ก็มักจะยึดถือค่านิยมในกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย เช่น นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีค่านิยมว่า พระเกี้ยวคือสัญลักษณ์ของตน นักศึกษาธรรมศาสตร์ก็ยึดธรรมจักรเป็นหลัก ร.ร. สตรีมหาพฤฒารามมีดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ เป็นต้น สรุปแล้วความต้องการของวัยรุ่นกลุ่มมีอิทธิพลมาก ดังนั้น ความต้องการที่เป็นจริงก็คือความต้องการของตนเองบวกกับความต้องการของสังคม (กลุ่มที่ตนเองเข้าร่วมด้วย) (สุพัตรา สุภาพ 2528: 45)

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่หล่อหลอมเด็กไทยในเชิงการกำหนดคุณค่า เด็กมีครูเป็นบิดามารดาคนที่สองที่อบรมดูแล สั่งสอนให้ความรู้อย่างเต็มที่ มีศีลธรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีในความประพฤติ ความงดงามและคุณค่าของสังคมไทยและตัวเด็กไทยจำนวนมากเริ่มผุกร่อน หมดความหมาย การหลั่งไหลอย่างเสรี ขาดความรอบคอบ การเปิดประตูรับวัฒนธรรมตะวันตก การนำมาตรฐาน ระบบการคิด การตีคุณค่าระบบเศรษฐกิจและวัฒนธรรมสมัยใหม่ การยึดครองระบบสื่อมวลชนด้วยแนวคิดธุรกิจบริโภคนิยม วัตถุนิยม แบบเบ็ดเสร็จด้วยการเน้นเด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มเป้าหมายทางตลาดที่มีอำนาจการซื้อแบบไม่ยับยั้งชั่งใจ ระบบการศึกษาที่เน้นความเป็นพฤติกรรมเพื่อตอบสนองตอบรางวัลในรูปของสิ่งตอบแทนพฤติกรรม รางวัลของเล่นถูกปลูกฝังอย่างเอาเป็นเอาตาย ระบบคุณธรรมและคุณค่าในตัวเด็กมิได้ถูกนำมาอบรมสั่งสอนมากนัก กระบวนการการเรียนรู้จึงเน้นเนื้อหาที่ครบเพื่อจำ-สอบ และการศึกษาต่อเป็นสำคัญ ควบคู่กับ

พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับรางวัลที่ได้รับตอบแทนในแต่ละวันที่เด็กได้รับการเรียนรู้กลายเป็นพื้นฐานของระบบบริโภคนิยมพฤติกรรมสนองตามในที่สุด (สถาบันวิถีทรรศน์ 2547: 2-3)

จุลนี เทียนไทย (2547) กล่าวว่า สังคมไทยมักให้ค่านิยมแก่ผู้หญิงในเรื่องรูปร่างหน้าตา ผู้หญิงจึงเปรียบเสมือนเครื่องประดับสำหรับผู้ชาย ผู้หญิงในสังคมไทยจึงถูกปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้รู้จักดูแลผิวพรรณ รูปร่างหน้าตาของตัวเอง ในสังคมผู้หญิงจึงสนใจเรื่องความสวยงามเป็นพิเศษ กิจกรรมทางสังคมของผู้หญิงจึงเกี่ยวข้องกับความสวยงาม และการดูแลเรือนร่าง วิธีการจัดการกับร่างกายของวัยรุ่นมีหลายวิธี ได้แก่ การอดอาหารเพื่อให้ผอม รับประทานยาถ่าย ใช้ยาลดความอ้วน ฝังเข็ม ออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือจำกัดอาหารที่มีไขมันสูง

เปลื้อง ณ นคร (2521: 32) ได้กล่าวไว้ ว่า "สมัยนิยมของโลกนั้น เปลี่ยนแปลงรวดเร็วยิ่งกว่าฝีเท้าของสุนัขแข่งที่อังกฤษเสียอีก และผู้ที่เป็นโรคเปลี่ยนสมัยอย่างเรื่องนามก็คือ สตรี นั่นเอง! ดูเถอะเดี๋ยวว่าผมยาวดี เดี๋ยวว่าผมสั้นดี เดี๋ยวชอบสเกิร์ตสั้นขึ้นมาละ เดี๋ยวชอบสเกิร์ตยาวขึ้นมาละ ฝ่ายพ่อบุรุษก็เห็นงามไปได้ทุกสีทุกอย่าง จนข้าพเจ้าออกกลุ้มใจ จะตัดสินว่าแม่คนไหนสวยสักคนก็ช่างลำบากยากเย็นเสียจริง ๆ"

สมบูรณ์ ตันยะ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค่านิยมการศึกษาของไทยในระหว่างสมัยก่อนปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 ถึง พ.ศ. 2541 และได้ศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ของค่านิยมทางการศึกษาไทยในช่วงปี 2542 - 2555 โดยเรียงตามลำดับค่ามัธยฐาน ดังนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินไปตลอดชีวิต การศึกษาช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น การเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เป็น สิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ การศึกษาเป็นสิ่งที่ไร้ขอบเขตเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทุกเวลาและทุกสถานที่ การศึกษาทำให้มีทางเลือกในชีวิตมากขึ้น การศึกษาเป็นปัจจัยที่ 5 ของมนุษย์ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและคุณธรรม การศึกษาช่วยให้มีชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการศึกษาเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตามลำดับ

แต่ในความเป็นจริงของค่านิยมทางการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้เป็นอย่างที่มีการคาดการณ์ไว้ทั้งหมด อุรณี เกษรอุบล (สุภาพรรณ จันทร์เรือง 2548: 75) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความเครียดสูงอันเนื่องมาจากการศึกษาเล่าเรียนและความเครียดจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ความเครียดเหล่านี้มาจากอิทธิพลจากความคาดหวัง และโดยเฉพาะพ่อแม่ที่มีการศึกษาสูง

ชยสาโรภิกขุ (สานปฏิรูป , 2547: 69) กล่าวไว้ว่า สังคมทั่วไปทุกวันนี้วิปริตหลายเรื่อง การมองการศึกษายังคับแคบ ว่าเป็นเรื่องการเตรียมเด็ก เพื่อว่าจบไปแล้วออกไปทำงานหาเงินอย่างเดียว นั้นเป็นอุปสรรค พ่อแม่คิดแต่ว่าทำอย่างไรเด็กของเราจะสอบได้ที่หนึ่ง จะได้เข้ามหาวิทยาลัย แล้วจะได้งานที่มีเงินเดือนสูง โดยไม่ค่อยคิดพิจารณาว่านั่นเป็นแค่ส่วนหนึ่งของชีวิต ถ้าเกิดบริหารอารมณ์ไม่ได้ ทำงานเป็นนักธุรกิจเงินเดือนสูงก็ได้ แต่เครียดก็ไม่มีความสุข หรือถ้าไม่รู้จักตัวเองแล้ว ก็จะมีปัญหากับคนรอบข้างตลอดเวลา แต่งงานก็ไม่มีความสุข ทะเลาะเบาะแว้งกันทุกวัน แล้ว

ก็หย่ากันในที่สุด และมองว่า สิ่งที่เป็นตัวกำหนดความสุขในชีวิตมีหลายอย่าง ไม่ใช่เฉพาะการงานและเงินเดือน

สถาบันวิถีทรรศน์ (2547: 3-5) ในปัจจุบัน ลักษณะโครงสร้างและความสัมพันธ์ของครอบครัวไทยค่อยๆเปลี่ยนไป จากการเคยเป็นครอบครัวขยายกลายมาเป็น ครอบครัวเดี่ยว ต้องการความเป็นส่วนตัว ตัดญาติขาดมิตร มีบุตรหลาน 1-2 คน เพราะไม่มีเวลาอาจเลี้ยงลูกไม่ได้ วัฒนธรรมสมาชิกแบ่งบทบาท และความสัมพันธ์เปลี่ยนไป พ่อมีวันหยุดกับวัฒนธรรมเงียบ อ่านหนังสือพิมพ์ ไม่เล่นหัวพูดจากับลูกมากนัก กำหนดกฎเกณฑ์ชีวิตลูกแบบสำเร็จเบ็ดเสร็จ แม่มีวัฒนธรรมบ่นจู้จี้จุกจิก เพราะทำงานหนัก ทั้งในบ้านและนอกบ้าน ดูแลบุตรหลานที่ต้องเครียดกดดันจากระบบการศึกษาที่แข่งขันกัน อย่างเอาเป็นเอาตาย เด็กๆมีวัฒนธรรมวัตถุนิยม ที่ได้รับปรนเปรอเพื่อแลกกับเวลาที่พ่อแม่มีให้น้อยลง คุณค่าความรักถูกแปรไปตามราคาสิ่งของที่ซื้อได้ เพื่อนคือคำตอบ ความหมาย และการอธิบายความคับข้องใจทั้งหมด ทำให้เด็กไทย อยู่ในสภาวะเสี่ยง ต่อการเกิดพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับมากขึ้น

สรุปได้ว่า ครอบครัวไทยในปัจจุบัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน ในด้านโครงสร้าง เป็นครอบครัวเดี่ยวมีการแยกความไม่ปรองดอง และความเครียดทางจิตใจเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่คลอนแคลนระหว่างพ่อแม่ลูก และสุดท้ายก็จะส่งผลให้กลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในที่สุด (จรรจา สุวรรณฑัต 2537 :19-21)

ในทางศาสนาคนรุ่นใหม่จำนวนมากมองเห็นหลักปฏิบัติทางศาสนาเป็นเรื่องล้าสมัย เยาวชนไทย เช่น นิสิตนักศึกษาบางกลุ่มมีความคิดเห็นในเชิงลบต่อพุทธศาสนา มองเห็นว่าพุทธศาสนาเต็มไปด้วยพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ (จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์: 2526, อ้างอิงจาก หรรษา เลาหเสรีกุล: 2537, 1)

จากการประมวลเอกสารในเบื้องต้น คณะผู้วิจัยพบว่า ค่านิยมในหมู่วัยรุ่นไทยปัจจุบันที่เห็นได้ชัด และอยู่ในความสนใจของคณะผู้วิจัย มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ค่านิยมด้านวัตถุนิยม
2. ค่านิยมด้านรูปลักษณ์
3. ค่านิยมทางระดับการศึกษา

นอกจากนี้ยังมีค่านิยมที่คณะผู้วิจัยสนใจศึกษา ซึ่งเป็นค่านิยมที่คนในสังคมมองว่ามีอยู่อย่างเบาบางในหมู่วัยรุ่น ได้แก่

4. ค่านิยมด้านครอบครัว
5. ค่านิยมทางศาสนา

ฉะนั้นค่านิยมทั้ง 5 ด้านข้างต้นจึงเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัยจึงขอสรุปคำจำกัดความของค่านิยมทั้ง 5 ด้านไว้ดังนี้

คำจำกัดความค่านิยมด้านวัตถุ

ค่านิยมด้านวัตถุ หมายถึง ค่านิยมที่จัดได้ว่าเป็นค่านิยมของบุคคลในสังคมพัฒนา เช่น การใช้วัตถุเป็นเครื่องหมายของความสำเร็จ และชีวิตที่สะดวกสบายด้วยวัตถุ เป็นต้น (เพ็ญแข ประจนปัจจนึก และ อ้อมเดือน สดมณี. 2591: 21-22)

สินีนาฏ กำเนิดเพ็ชร์ (2547: 20) ให้ความหมายไว้ว่าค่านิยมด้านวัตถุหมายถึง การที่บุคคลพึงพอใจ ที่จะแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ความมั่งคั่งและสนใจในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ยึดถือสิ่งที่จะสนองความต้องการทางกายเป็นหลัก ซึ่งความสนใจ ที่จะสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ จะมุ่งสะสมทรัพย์สินเงินทอง และสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย

ผู้วิจัยจึงขอสรุปความหมายของ ค่านิยมทางวัตถุ ว่า คือ การให้ความสำคัญกับวัตถุทรัพย์สินเงินทอง จนทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดเสียไม่ได้ในการดำเนินชีวิต และเชื่อว่าเป็นตัวบอกคุณค่าของผู้ที่ใช้ รวมทั้งมีความปรารถนาที่จะครอบครองวัตถุโดยเฉพาะวัตถุที่มีราคาสูง เพื่อเสริมคุณค่าในตนเองและเพิ่มความเชื่อมั่นในการเข้าสังคม

คำจำกัดความค่านิยมด้านรูปลักษณ์

ผู้วิจัยให้ความหมายของ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ว่า หมายถึง การให้ความสำคัญกับลักษณะภายนอกของบุคคล อันได้แก่ รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ และมีความต้องการที่จะมีรูปลักษณ์ที่ดีเพื่อสร้างความมั่นใจ และให้ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม รวมไปถึงให้การยอมรับบุคคลที่มีรูปร่างหน้าตาดีมากกว่า บุคคลที่มีรูปร่างหน้าตาไม่ดีในสายตาของบุคคลนั้น

คำจำกัดความค่านิยมทางระดับการศึกษา

ผู้วิจัยให้ความหมายของ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ว่า คือ การให้ความสำคัญกับวุฒิระดับการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากกว่าตัวความรู้ความสามารถจริงของบุคคล ให้คุณค่ากับผู้ที่มีการศึกษาสูง หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณค่าควรแก่การยกย่องในสังคม รวมไปถึงมีความปรารถนาที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการศึกษาสูงเพื่อได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมด้วย

คำจำกัดความค่านิยมด้านครอบครัว

ผู้วิจัยให้ความหมายของ ค่านิยมด้านครอบครัว ว่า คือ การให้ความสำคัญกับบุคคลในครอบครัวโดยการใช้เวลาร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และเอาใจใส่ซึ่งกันและกันภายในครอบครัว

คำจำกัดความค่านิยมทางศาสนา

เลวิทิน (สินีนาฏ กำเนิดเพ็ชร์ 2547: 16) ค่านิยมทางศาสนา ว่า เป็นค่านิยมที่ทำให้บุคคลสนใจในเรื่องปรัชญาของชีวิต มีความเชื่อว่า ชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล และพยายามทำความเข้าใจว่าจักรวาลคืออะไร มีความสัมพันธ์กับจักรวาลอย่างไร อยู่ตรงไหนของจักรวาล สิ่งที่คนกลุ่ม

นี้ถือว่ามีค่าสูงสุดคือ ความเป็นเอกภาพ มุ่งมั่นที่จะสร้างความดี ที่ถือว่าเป็นความดีอย่างสมบูรณ์ถ่องแท้ที่สุด

สมศรี ทองนุช (2528: 8) ได้กล่าวถึงค่านิยมที่พึงประสงค์ในเรื่องการปฏิบัติตนตามคุณธรรมตามศาสนาว่า หมายถึง การมีศรัทธาและการยึดมั่นและปฏิบัติตามแบบแผนความประพฤติซึ่งตั้งอยู่ในความดีงามของหลักธรรมในศาสนา ซึ่งทั้งหมดนี้จะตัดสินได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้ คือ ความเชื่อในกฎแห่งกรรม เชื่อว่าศาสนาช่วยให้พ้นทุกข์และแก้ไขความไม่เรียบร้อยของสังคม สนใจศาสนาแต่เยาว์วัย และสำนึกว่า วัดเป็นปูชนียวัตถุที่สำคัญ การมีความประพฤติดีทั้งทางกาย วาจา ใจ ละปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา ครูอาจารย์ ปฏิบัติตามศีลห้า ละอายเกรงกลัวต่อบาป กล้าหาญอย่างมีเหตุผลทางคุณธรรม ประพฤติดีต่อครอบครัว และไม่ประพฤติผิดทางเพศ ประพฤติปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูกตเวที ซื่อสัตย์สุจริต อดทนอดกลั้น และการมีสติสัมปชัญญะ

ผู้วิจัยขอให้ความหมายของค่านิยมทางศาสนาว่า คือ การยึดหลักคำสอนทางศาสนา มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และรู้สึกชื่นชมบุคคลที่ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา

3. เอกสารเกี่ยวกับความสุข

3.1คำจำกัดความ

พระธรรมโกศาจารย์ (2544) ให้คำนิยามว่า ความสุข คือ สุขภาพจิตที่เป็นปกติ และสุขภาพจิต หมายถึงสภาพชีวิตที่เป็นสุขอันเป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาสภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

อภิชัย มงคล และ คณะ (2544: 228) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบ ความหมายของ สุขภาพจิตกับความสุขในบริบทของสังคมไทย และสรุปได้ว่า สุขภาพจิตและความสุขในบริบทของสังคมไทยมีความหมายเหมือนกัน ฉะนั้น สุขภาพจิต (ความสุข) คือ สภาพชีวิตที่เป็นสุขอันเป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจ ภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมภายในจิตใจ ภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

F.Heylighen (1999) บุคคลจะมีความสุขเมื่อเขาสามารถควบคุมตนเองได้ ซึ่งก็คือเมื่อเขารู้สึกพึงพอใจกับสิ่งที่เขาต้องการ และสามารถไปถึงเป้าหมายได้

ผู้วิจัยจึงขอสรุปคำจำกัดความของความสุข ว่าหมายถึง สภาวะของจิตที่เป็นปกติ ไม่มีความทุกข์จากความไม่สบายกาย ความขัดสนเงินทอง มีความรู้สึกพึงพอใจจากการได้ศึกษาเล่าเรียน เป็นที่ยอมรับในสังคม มีมิตรสหาย มีครอบครัวดีมีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่นและไม่กลัวผู้อื่นมาเบียดเบียน มีความสามารถในการปรับตัว และสามารถจัดการกับปัญหาในชีวิต มีความรู้สึกอิ่มเอมใจจากการทำความดี ทำประโยชน์ต่อผู้อื่น และจากการมีคุณธรรมในตนเอง ไม่เป็นทุกข์จากความต้องการเกินความจำเป็น ตลอดจนรู้เท่าทันอำนาจของสิ่งยั่วยุ มีจุดยืนเป็นของตัวเอง ไม่ทุกข์ร้อนและไม่หลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

3.2 ระดับของความสุข

พระธรรมปิฎก (อ้างอิงจาก ศรีทับทิม พานิชพันธ์: 2539) ได้กล่าวถึงความสุขว่ามี 2 แบบ คือ

1. เป็นความสุขจากภายใน หมายถึงมีความสงบภายในใจของตนเอง หรือมีความสุขจากการรู้เท่าทันเข้าใจความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลายเป็นความสุขทางปัญญา เนื่องจากเห็นแจ้งความจริงเป็นความโปร่งโล่ง ไม่มีความติดขัดบีบคั้นจิตใจ เป็นความสุขภายในของบุคคล

2. สำหรับความสุขอีกแบบเป็นความสุขที่ได้จากภายนอก

ศรีทับทิม พานิชพันธ์ (2539: 20) ได้จำแนกความสุขเป็นสองประเภทคือ

1. สุขกาย คืออยู่ดีกินดี ด้วยปัจจัยสี่หรือปัจจัยที่ห้า
2. สุขใจ คืออยู่เย็นเป็นสุข มีความสุข

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2537 อ้างถึงใน ศรีทับทิม พานิชพันธ์, 2539: 16) ได้แบ่งความสุขออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ประโยชน์สุขระดับ 1 เรียกว่า ทิฏฐธรรมมิกัตถะ แปลว่า ประโยชน์รูปธรรมที่ตามองเห็นหรือเห็นได้กับตา คือ การมีสุขภาพดี การมีทรัพย์สินเงินทอง การมีอาชีพการงานเป็นหลักเป็นฐาน การมียศ ฐานะ ตำแหน่ง การเป็นที่ยอมรับในสังคม การมีมิตรสหายบริวาร และมีชีวิตครอบครัวที่ดี เป็นฐานมั่นคงระดับแรก และเป็นสิ่งที่คนมุ่งหมาย แต่ยังมีข้อบกพร่องคือ ยังไม่ลึกซึ้ง แล้วก็ไม่ปลอดโปร่ง โล่งใจเต็มที่ เนื่องจากเป็นปัญหา เพราะไม่เต็มอิ่มไม่โปร่งใส มีปัญหาพ่วงมามาก รวมทั้งหวาดระแวง ความอิจฉาริษยา ความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยภายนอก และความรู้สึกไม่มั่นใจภายในตนเอง แต่เราต้องก้าวสู่ประโยชน์ขั้นต่อไปคือ ประโยชน์สุขระดับที่สอง

ประโยชน์สุขระดับ 2 เรียกว่า สัมปรายิกัตถะ แปลว่า ขั้นนามธรรมที่ลึกล้ำเลยจากตามองเห็น คือเรื่องของคุณธรรมความดีงาม การมีความสุขที่เกิดจากความมั่นใจในคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นด้วยคุณธรรม ความมีศรัทธาในสิ่งที่ดีงามเป็นหลักของจิตใจ และการมีปัญญาที่ทำให้รู้จักการปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายได้ถูกต้องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ด้วยดี เมื่อระลึกขึ้นมาว่า เราได้ใช้ชีวิตนี้ให้มีประโยชน์ เราได้ทำชีวิตให้มีคุณค่า ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ได้เกื้อกูลสังคมแล้ว เราก็อิ่มใจสบายใจ ทำให้มีความสุขรูปแบบหนึ่ง แต่ก็ยังไม่ใช่เป็นสุขสูงสุดเนื่องจาก เรายังมีจิตใจที่อยู่ด้วยความหวัง เรายังหวังอยากให้คนยกย่องนับถือ ยังหวังในผลตอบสนองความดีของเรา แม้จะเป็นนามธรรม เรายังมีความสุขด้วยความรู้สึกมั่นใจภูมิใจ เรียกง่ายๆว่า ยังเป็นความสุขที่อิงอาศัยอย่างใดอย่างหนึ่ง (อิงอาศัย ความดี และคุณธรรมของตัวเราเอง) ยังเป็นสุขที่ไม่เป็นอิสระ เพราะต้องขึ้นต่ออะไรๆ จึงต้องมีประโยชน์สุขระดับที่สาม

ประโยชน์สุขระดับ 3 ด้านนามธรรมขั้นโลกุตตระที่อยู่เหนือกระแสความไหลเวียนของโลกธรรม คือความเป็นผู้มีจิตใจเป็นอิสระด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลาย รู้โลกและชีวิตตามความเป็นจริง จนกระทั่งว่าโลกธรรมเกิดขึ้นมากระทบกระทั่งก็ไม่หวั่นไหว วางใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามเหตุปัจจัย ปล่อยให้กฎธรรมชาติเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่เข้ามากระทบกระทั่งบีบคั้นใจของเราได้ เป็นผู้มีสุขอยู่กับตรเองตลอดเวลา ชีวิตก็สมบูรณ์แล้ว

พุทธทาสภิกขุ (อ้างถึงใน ศรีทับทิม พานิชพันธ์, 2539: 18) ได้กล่าวถึงความสุข 3 ระดับ คือ

1. สุข เพราะไม่เบียดเบียน เป็นความสุขค่อนข้างจะเป็นเรื่องสังคมหรือหมู่คณะ ถ้าไม่เบียดเบียนกันก็จะเป็นสุข หรือไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เบียดเบียนกันและกัน คือความไม่เบียดเบียนทั้งตนและผู้อื่น เหตุย่อมให้เกิดผล การเบียดเบียนท่านเป็นเหตุให้เกิดการเบียดเบียนตอบ และกลายเป็นการเบียดเบียนกันไปมา จนกลายเป็นคนที่ต้องระแวงภัยหวาดหวั่นอยู่เสมอ การเบียดเบียนตนเพียงส่วนเดียว เช่น การดื่มน้ำเมา การละเลยอนามัย ทำตนเองไร้ค่า ความสุขอันเกิดจากความไม่เบียดเบียนกันและกัน คือความที่สมาคมกันได้อย่างเยือกเย็น สนิทสนม ไม่ต้องเมินหน้าหรือหลบตากันเมื่อสวนทางกัน ไม่ต้องระแวงภัยทั้งหลับทั้งตื่น ความสุขจากการไม่เบียดเบียน

นั้นเป็นรากฐานส่งเสริมความสุขให้สูงยิ่งขึ้นไป สันติสุขของโลกเท่าที่โลกทั่วไปทั้งหมดต้องการคือความสุขข้อนี้

2. สุข เพราะอยู่เหนืออำนาจกาม หรือเป็นความสุขเพราะอยู่เหนือกิเลสที่จะมากระทบตัวเรา เป็นความรักหลงใหลในสิ่งต่าง ๆ หรือการกำหนดยินดี อารมณ์ที่เกิดขึ้นถือเป็นกามอย่างหนึ่ง การที่หลงใหลทั้งบุคคล วัตถุก่อให้เกิดความทุกข์ได้ทั้งสิ้น การมีชีวิตอยู่ในความไม่กำหนดในสิ่งที่น่ารัก เป็นความเยือกเย็น เป็นชีวิตที่มีญาณทัศนะ คือความรู้จักกามคุณอย่างชัดเจนจริงเป็นผู้นำมิใช่ตัณหาเป็นผู้นำ การรู้จักกามคุณคือรู้ว่ามันเกิดจากอะไร มันเคลือบหุ้มอยู่ด้วยอะไรจึงชนะใจคนเป็นจำนวนมากได้ มันจะไม่มีพิษสงต่อเมื่อเรารู้จักมันให้ซาบซึ้ง โดยสรุปเราต้องรู้ว่าความจริงคืออะไร เมื่อรู้จักความดีแล้ว จะทำให้ไม่อยากจนลืมตัว ฉะนั้นเมื่อเราควรชนะสิ่งที่น่ารักเป็นอิสระมีตนเป็นของตน เมื่อนั้นจึงจะเยือกเย็น ไม่เผาลนไม่ชอกช้ำ เหมือนเขียงสับเนื้อ และนั่นคือความสุข การคายออกซึ่งความกำหนัดรัก จึงเป็นทางแห่งความสุข และการคายออกเสียได้คือความสุขอันเยือกเย็นอย่างแน่แท้ เราจึงควรมีนิมิตรแห่งความสุขอันเกิดจากความมีชีวิตอยู่ด้วยความปราสจากความอยากและราคะ

3. สุข เพราะละตัวตนเสียได้ เพราะถ้าละเรื่องนี้ได้ก็จะไม่ยึดมั่นว่าตัวกูของกู อยากจะเหนือผู้อื่น สิ่งที่สำคัญที่สุดใน 3 ข้อนี้ คือไม่มีตัวกูของกู ถ้าคิดได้เสียแต่แรกก็จะไม่เบียดเบียนใคร และก็จะไม่เห็นแก่ตัว เป็นสุขอย่างอนัตตา หรือความไม่มีอัตตา คือผลของการที่นำออกเสียได้จากภายในซึ่งความรู้สึกสำคัญว่า ตน มีอยู่ และพยายามเสริมสร้างยอดความรู้ของตน คือรู้เท่าทันต่อสิ่งที่เคยหลงว่าเป็นตัวตน คือสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นด้วยความโง่เขลา ว่าไม่ใช่ตัวตน ไม่เป็นตัวตน และ ไม่มีตน มีแต่สิ่งที่เป็นตามเหตุปัจจัย หรือ เป็นไปตามเรื่อง ของมันเท่านั้น จะเป็นพวกกายหรือจิตใจ ก็ตามไม่มีในมนุษย์เราเมื่อ อัตตา อ่อนกำลังลงไป คนจะฉลาดขึ้นภาระหนัก หรือ ก้อนหินแห่งชีวิต ก็เบาลง อนัตตาเกิดขึ้นแทนซึ่งแปลว่าอวิชชา หรือ แสงสว่างเกิดขึ้นถึงที่สุด ก็หมดทุกข์โดยประการทั้งปวง เพราะเราขจัดราคะ โทสะ โมหะ ซึ่งเกิดขึ้นจากความไม่รู้เป็นมูลฐานให้สาปสูญไปจึงไม่หลงผิดเป็นถูก ไม่หลงใหลมัวเมา จะนำไปสู่ความสุขอันแท้จริง ฉะนั้นยอดแห่งความสุขคือ การชนะความทุกข์ด้วยการปฏิบัติธรรม

✓ ในทางตะวันตกมีการเสนอทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic Theory) ที่ว่าด้วย "ความต้องการของมนุษย์" โดยมี Abraham Maslow เป็นผู้ตั้งทฤษฎี ซึ่งเชื่อว่าถ้ามนุษย์ตอบสนองความต้องการได้ในระดับสูงแล้ว ก็จะเป็นเครื่องมือที่จะชี้นำการดำเนินชีวิตของตนให้ประสบความสุขและความสำเร็จได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) เริ่มจากความต้องการขั้นมูลฐานที่สุดเรียงไปจนถึงความต้องการขั้นสูงที่สุด รวม 5 ขั้นด้วยกันดังนี้ (นวลละออ สุภาผล 2527:259-272)

1. **ความต้องการด้านร่างกาย** (Physical Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานหรือ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการอยู่รอดของมนุษย์ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศที่อยู่อาศัย ความต้องการ

ทางด้านร่างกาย (Physiological Needs-) ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) ที่มีอำนาจมากที่สุดและเห็นได้ชัดที่สุดกว่าความต้องการทั้งหมด เป็นความต้องการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ความต้องการด้านปัจจัย 4 การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศ ตลอดจนความต้องการที่จะถูกกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัส แรงขับของร่างกายเหล่านี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความอยู่รอดของร่าง กายและอินทรีย์ หากความต้องการในขั้นนี้ได้รับการตอบสนองแล้วจะกระตุ้นให้เกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่า แต่ถ้าบุคคลประสบความล้มเหลวในการสนองความต้องการขั้นพื้นฐานนี้แล้วก็จะไม่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. **ความต้องการความปลอดภัย** (Safety Needs) เป็นความต้องการให้ตนเองมีความปลอดภัยในชีวิต ความต้องการในขั้นนี้สังเกตได้ง่ายในทารกและเด็กเล็ก เพราะวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการการช่วยเหลือและต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ในวัยผู้ใหญ่ความต้องการขั้นนี้จะยังมีอิทธิพลต่อบุคคลโดยเพาะคนที่ทำงานในฐานะเป็นผู้คุ้มครองหรืองานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย ความต้องการความปลอดภัยจะเกี่ยวข้องกับการเผชิญสิ่งต่างๆ เช่น สงคราม อาชญากรรม ภัยธรรมชาติ ความสับสนไม่เป็นระเบียบของสังคม เป็นต้น ในขั้นนี้ศาสนาและปรัชญาที่มนุษย์ยึดถือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง เพราะทำให้บุคคลได้จัดระบบของตัวเองให้มีเหตุผลและวิถีทางที่ทำให้ตนเองรู้สึกปลอดภัย

3. **ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ** (Belonging and Love Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นรัก ต้องการความอบอุ่น มีส่วนร่วม ในความรับผิดชอบ ร่วมเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกในหมู คณะ ความต้องการขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการด้านร่างกายและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ต้องการความรักและความเป็นเจ้าของโดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวหรือกลุ่มสังคม และจะรู้สึกเจ็บปวดมากเมื่อถูกทอดทิ้งหรือไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือแม้แต่กรณีที่จำนวนเพื่อนหรือสมาชิกในบ้านลดน้อยลงไป ผู้ที่ไปอยู่ในสังคมใหม่จะเกิดความต้องการเป็นเจ้าของและจะแสวงหาการยอมรับจากสังคมใหม่อย่างยิ่ง การขาดสิ่งนี้ทำให้มนุษย์เกิดความคับข้องใจและเกิดปัญหาปรับตัวไม่ได้ ส่งผลเป็นความผิดปกติในพฤติกรรมหรือความเจ็บป่วยทางจิตใจ

4. **ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ** (Esteem Needs) เป็นความต้องการด้านชื่อเสียง ความร่ำรวย ฐานะทางสังคม การยอมรับนับถือตนเอง การยอมรับจากสังคม เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองด้านความรักและความเป็นเจ้าของแล้ว จะส่งผลให้เกิดความต้องการในขั้นนี้เกิดขึ้น ความต้องการในขั้นนี้แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

ก. ความต้องการนับถือตนเอง (Self - respect) คือความต้องการมีอำนาจมีความเชื่อมั่นในตน เอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่าเขามีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในงานภาระกิจต่างๆ และมีชีวิตที่เด่นดัง

ข. ความต้องการได้ รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem'from Other) เป็นความต้องการได้ รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจ มีสถานภาพ และ ได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น

5. **ความต้องการสัจจการแห่งตน** (Needs for Self Actualization) เป็นความต้องการ ที่จะเข้าใจในสังคม ได้แก่ ความต้องการเข าใจตนเองอย่างถ่องแท้ เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต หมายถึงความปรารถนาในสิ่งท้าทายทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งบุคคลจะได้รับโดยใช้ความสามารถและศักยภาพของตนอย่างเต็มที่และอย่างเหมาะสม หากความต้องการในขั้นต้นได้รับการตอบสนองมาโดยลำดับทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างบริบูรณ์ ความต้องการสัจการแห่งตนหรือความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงในระดับนี้ก็จะเกิดขึ้น บุคคลที่ประสบความสำเร็จในขั้นสูงสุดนี้ จะใช้พลังอย่างเต็มที่ในสิ่งที่ท้าทายความ สามารถและศักยภาพของตน มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตนเองเสมอ พลังแรงขับของเขาจะผลักดันให้เขาแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความสามารถของตนออกมา

นอกจากนี้ Maslow ได้ให้คุณลักษณะของบุคคลที่มีความเข้าใจในตนเองอย่างแท้จริง (Characteristics of Self-Actualizing People)ไว้ 15 ประการดังนี้ (นวลละออ สุภาผล 2527 : 282-286)

1. มีความสามารถที่จะรับรู้ความเป็นจริงอย่างถูกต้อง
2. ยอมรับในตนเอง ยอมรับผู้อื่น และยอมรับธรรมชาติ
3. มีความคล่องตัว มีความเป็นธรรมชาติโดยไม่เสแสร้ง
4. ใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลาง
5. มีความสันโดษ
6. เป็นตัวของตัวเอง มีอิสระจากวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
7. มีความรู้สึกชื่นชมยินดีอยู่เสมอ
8. มีความรู้สึกลึ้าลึกกับธรรมชาติ
9. สนใจสังคม
10. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
11. มีความเป็นประชาธิปไตย
12. รู้ความแตกต่างระหว่างวิธีการและเป้าประสงค์
13. มีอารมณ์ขันอย่างมีสติ
14. มีความสามารถในการสร้างสรรค์
15. การต่อต้านวัฒนธรรมภายนอกที่ขัดแย้งกับวัฒนธรรมภายในตน

Maslow (นวลละออ สุภาผล 2527: 286) เชื่อว่าการพัฒนาตนเพื่อไปสู่ความต้องการสูงสุดคือความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง สามารถเกิดได้กับบุคคลทั่วไปโดยไม่จำเป็นจะต้องมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด อย่างไรก็ตามบุคคลที่พัฒนามาจนถึงจุดสูงสุดของความต้องการก็มิได้หมายความว่า

เขาจะเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์แบบทุกอย่าง เพราะเขายังเป็นบุคคลธรรมดาที่มีความรู้สึกนึกคิดทั่วไปอยู่ แต่เขาจะสามารถระงับและขจัดอารมณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดี ไม่ให้แสดงออกมาอย่างไม่สมเหตุสมผล ดังนั้นสิ่งที่สำคัญยิ่งของบุคคลเหล่านี้คือมีความเข้าใจตนเอง เข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะชี้นำการดำเนินชีวิตของตนให้ประสบความสุขและความสำเร็จได้ดีกว่าคนอื่น ๆ

3.3 องค์ประกอบของความสุข

เฮทเลอร์ (ประนอม รอดคำดี 2538 : 2 อ้างอิงมาจาก Hettler 1992) ได้สรุปถึงองค์ประกอบความสุขสมบูรณ์ด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย บุคคลสามารถคงสภาพความยืดหยุ่นและความแข็งแรง ไม่มีอาการเหนื่อยง่าย มีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการป้องกันโรค รู้อาการเริ่มต้นของอาการเจ็บป่วย รู้จักรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

2. ด้านสังคม แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมเสียสละเพื่อชุมชน อันแสดงถึงการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ของคนกับคนและคนกับธรรมชาติ เพื่อสร้างความสุขสมบูรณ์ให้เกิดขึ้นในสังคม

3. ด้านอารมณ์ แสดงถึงการตระหนักรู้ และยอมรับความรู้สึกของผู้อื่น การมีชีวิตต่อตนเองและการมีชีวิตอยู่ในทางที่ดีมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสามารถประเมินสถานการณ์และข้อเสียทางอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง เพื่อสร้างความสุขสมบูรณ์ของตนเองและผู้เกี่ยวข้อง

4. ด้านสติปัญญา มีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ทุกอย่าง รู้จักใช้แหล่งทรัพยากรที่มีเพื่อขยายพรมแดนความรู้ไปสู่การพัฒนาทักษะและศักยภาพของตนจนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้นั้นกับผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นความสุขสมบูรณ์ด้านสติปัญญา

5. ด้านการงานอาชีพ แสดงถึงความพึงพอใจต่อการงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งความรู้สึกดีต่อการทำงาน เป็นความสุขสมบูรณ์ในหน้าที่

6. ด้านจิตวิญญาณ แสดงออกถึงการมีเป้าหมายในชีวิตรวมทั้งแสดงถึงความรู้สึกดีงามต่อชีวิตและธรรมชาติที่อุบัติขึ้นในโลกอันเป็นความสุขสมบูรณ์ด้ายจิตใจและคุณธรรม

3.4 การวัดความสุข

สำนักวางแผนเศรษฐกิจมหภาค (2548) ได้กล่าวถึงความจริงเกี่ยวกับความสุข ข้อหนึ่งว่าความสุขเป็นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถาม การวัดกระแสคลื่นไฟฟ้าในสมอง เป็นต้น นอกจากนั้นความสุขคือสิ่งที่ผกผันโดยตรงกับความทุกข์เมื่อความสุขมากขึ้นความทุกข์ลดลง

และกล่าวถึงการวัดความสุข์ในระดับใหญ่ว่า คนต้องการไว้ใจผู้อื่น ความสุขของสังคมโดยเปรียบเทียบระหว่างสังคมต่างๆ สามารถวัดได้โดยเครื่องชี้ 6 ตัว ได้แก่

1) สัดส่วนประชากรที่เห็นว่าสามารถไว้ใจคนอื่นในสังคมได้

2) สัดส่วนประชากรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กรต่างๆที่รวมตัวกัน

3) อัตราการหย่าร้าง

4) อัตราการว่างงาน

5) คุณภาพของรัฐบาล

6) ความเชื่อถือในศาสนา

นพดล กรรณิกา (2549) ได้ทำการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดความสุข พบพัฒนาการของการวัดและดัชนีชี้วัดความสุขมากขึ้นมาตามลำดับ เริ่มต้นจาก ปี 1930-40 มีการเริ่มใช้ GDP ในการวัดความอยู่ดีกินดีของคน ในขณะที่ปี 1970 โดยประมาณ กษัตริย์ราชอาณาจักรภูฏานประกาศว่าพระองค์เน้นที่ความสุขมวลรวมประชาชาติหรือ Gross National Happiness (GNH) มากกว่า GDP ในการวัดความอยู่คีกินดีและสงบสุขในหมู่พสกนิกรของพระองค์ ต่อมาในปี 1990 ได้มีนักเศรษฐศาสตร์ชาวปกีสถาน (Mahbub Ul Haq) โดยการสนับสนุนของสหประชาชาติ (UN) ได้เพิ่มตัวแปรเข้าไปในการทำดัชนีความสุขได้แก่ การวัดค่า HDIผ่านทางดัชนีด้านอายุคาดการณ์เฉลี่ยของคนภายในประเทศ ความรู้(อัตราการรู้หนังสือในผู้ใหญ่ และจำนวนปีเฉลี่ยอยู่ในโรงเรียน) และรายได้ (วัดรายได้เฉลี่ยต่อหัว) ในปี 1994 – 1999 ได้มีการสร้าง Well-Being Index ที่ประกอบไปด้วยสองกลุ่มปัจจัยได้แก่ Human Well-Being Index (HWI) และ Ecosystem Well-Being Index (EWI) ในกลุ่มปัจจัยแรกประกอบด้วย สุขภาพของประชากร สภาพเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และความเสมอภาคของคนในสังคม ขณะที่กลุ่มปัจจัยที่สองประกอบด้วย การบริหารจัดการและจัดสรรที่ดิน น้ำ อากาศ พืชพันธ์สัตว์ป่า และการบริโภคทรัพยาการธรรมชาติ ในปี 2006 พบว่า New Economic Foundation (NEF) เผยแพร่ผลการวัดความสุขของประชาชนใน 178 ประเทศทั่วโลก โดยมีกลุ่มปัจจัยต่างๆ จากหลากหลายองค์กรระหว่างประเทศนำมาประกอบกันในสมการทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต อายุคาดการณ์เฉลี่ยของคนภายในประเทศ และการบริหารจัดการระบบนิเวศและทรัพยากร ล่าสุดเป็นรายงานผลสำรวจของมหาวิทยาลัย Leicester โดยมีกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต (satisfaction with life, SWL) อายุคาดการณ์เฉลี่ยของคนภายในประเทศ รายได้มวลรวมภายในประเทศต่อหัว และการเข้าถึงระบบการศึกษา ในประเทศไทย อาจารย์ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ประธานศูนย์คุณธรรมกล่าวว่า การศึกษาวิจัย ค้นหาดัชนีชี้วัดความสุขมวลรวมหรือ GNH ไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับคนไทย เพราะมีการนำหลักการวัดความสุขมาเป็น ส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศนานนับสิบปีแล้วโดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และในแผนพัฒนาฯฉบับที่ 10 ก็มีการกล่าวถึงสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

นพดล กรรณิกา (2549) มองว่า การวัดความสุขไม่ใช่เรื่องง่ายเนื่องจากคำว่า "ความสุข" มีความหมายหลายมิติ และยังไม่มีคำนิยามใดที่สมบูรณ์เป็นที่ยอมรับอย่างสากลแท้จริง จึงขึ้นอยู่กับการนิยามของผู้ศึกษาและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยว่าให้คำนิยามว่าความสุขหมายถึง

อะไร วัดได้หรือไม่ สามารถศึกษาวิจัยด้วยวิธีใดบ้าง ผู้เขียนบทความนี้ได้นิยาม "ความสุข" เป็นการประเมินภาพรวมของชีวิตประชาชนทั้งประเทศที่ประกอบไปด้วย การอยู่เย็นเป็นสุข (well-being) ความพึงพอใจในชีวิต (life satisfaction) คุณภาพชีวิต (quality of life) และการพบกันระหว่างความคาดหวังความต้องการกับความเป็นจริงในชีวิต (self actualization) สำหรับข้อตกลงเบื้องต้นของการนิยามความสุขที่ถูกศึกษาโดยสำนักวิจัยกำหนดไว้คือ ประการแรก ความสุขของคนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพียงแต่มากหรือน้อย ช้าหรือเร็ว เท่านั้น ประการที่สอง การวัดความสุขในการศึกษาวิจัยโครงการนี้มุ่งเน้นเป้าหมายอยู่ที่การวัดความสุขมวลรวมของคนภายในประเทศ (Gross Domestic Happiness, GDH) โดยผ่านการวัดเพื่อพยากรณ์ความสุขของปัจเจกบุคคล ขึ้นมาที่ละชั้นสู่ความสุขของคนไทยระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค และระดับประเทศ สำหรับตัวชี้วัดความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศที่สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ได้รวมรวบและศึกษาทุกเดือนประกอบไปด้วย

1) สภาพแวดล้อมที่พักอาศัยและโครงสร้างพื้นฐานของระบบสาธารณูปโภค

2) บรรยากาศของคนในชุมชนที่พักอาศัย

3) สภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

4) ความสุขทางกาย สุขภาพกาย

5) ความสุขทางใจ สุขภาพใจ

6) ความพึงพอใจต่อหน้าที่และการทำงาน

7) สภาวะเศรษฐกิจแบบการค้าเสรีและทุนนิยม

8) หลักการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

9) หลักธรรมาภิบาล

10) การศึกษา

11) ธรรมชาติและการจัดสรรทรัพยากร

12) วัฒนธรรมประเพณีไทย

13) กระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในสังคม

14) สถานการณ์ปัจจุบันและภาพลักษณ์ของประเทศไทย

มูลนิธิเศรษฐกิจใหม่ (New Economics Foundation: 2549 อ้างถึงใน ธิติมา อุรพีพัฒนพงศ์) ใช้ตัวย่อว่า NEF ได้สำรวจดัชนีความสุขต่าง ๆ 178 ประเทศทั่วโลก ประเทศไทยได้อันดับที่ 32 สำหรับอันดับที่ 1 ซึ่งถือว่ามีความสุขที่สุดในโลก ได้แก่ ประเทศวานูอาตู (Vanuatu) ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ติดอันดับที่ 131 กลายเป็นประเทศในเอเชียที่มีดัชนีความสุขน้อยทั้งที่บ้านเมืองเจริญมาก

เกณฑ์ที่ใช้คือการผสานกันระหว่าง ความพอใจในชีวิต ความคาดหวังด้านอายุขัย และการบริโภคสิ่งแวดล้อมที่คำนวณจากปริมาณที่ดินสำหรับเลี้ยงดูประชากรและรองรับการใช้พลังงาน ดัชนีดังกล่าวจะวัดว่า แต่ละประเทศประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดูแลประชาชนให้มีชีวิต

ที่ดีโดยเคารพทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ชาติที่ติดกลุ่มท็อป 5 นอกเหนือจากวานูอาตู ได้แก่ โคลัมเบีย คอสตาริกา โดมินิกา และปานามา จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่ใช่ประเทศที่มีความมั่นคั่งทางวัตถุมากนัก ส่วนกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 8 ชาติ (จี 8) พบว่าไม่ติดกลุ่มท็อป 50 เลย

การคำนวณดัชนีความสุข (Happy Planet Index = H P I) ของ เอ็นอีเอฟมีองค์ประกอบหลัก 3 อย่าง ได้แก่ ความพึงพอใจในการมีชีวิต ความคาดหวังในชีวิต และการรักษาระบบนิเวศตามแบบฉบับเดิม เขียนเป็นการสมการได้ดังนี้

ดัชนีความสุข = $\frac{\text{ความพึงพอใจในการมีชีวิต x ความคาดหวังในชีวิต}}{\text{การบริโภคสิ่งแวดล้อม}}$

ขณะที่ในเมืองซีแอตเทิล ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีกลุ่มที่ชื่อว่า Sustainable Seattle ก็มีการจัดทำดัชนีชี้วัดความสุขด้วยเช่นกัน โดยเกิดจากการตั้งคำถามของคนกลุ่มคนหนึ่ง ในภาวะที่สถานการณ์โลกย่ำแย่ลง เราจะทำให้ชุมชนของเรามีความสุขได้อย่างไร และทำให้สิ่งนี้อยู่ไปถึงลูกหลานของเราได้อย่างไร การวัดความสุขของที่นี่ ได้ดึงชุมชนทุกภาคทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครในการวัด ซึ่งกระบวนการของกลุ่มนี้ยังเป็นที่ยอมรับขององค์การสหประชาชาติอีกด้วย

เกณฑ์ที่ทางเมืองซีแอตเทิลได้ออกมาเป็นตัวบ่งบอกความสุขนั้น มีหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ดูจากจำนวนปลาแซลมอนในน้ำ การมีพื้นที่โล่งใกล้หมู่บ้าน ด้านประชากรและทรัพยากรดูจากการใช้พลังงานหมุนเวียน จำนวนประชากร การกำจัดของเสีย ด้านเศรษฐกิจ ดูจากรายได้การทำงานเพียงพอกับความต้องการขั้นพื้นฐาน ที่อยู่อาศัยของเด็กยากจน ด้านเยาวชนและการศึกษา ดูจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมของครู ศิลปวัตถุ และด้านสุขภาวะและชุมชน วัดจากโรงพยาบาลสำหรับเด็ก การมีสถานที่สำหรับชุมชนทำกิจกรรม ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน

ส่วนประเทศภูฏาน ใช้ดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติเป็นเป้าหมายหลัก ซึ่งยึดเอาความสุขเป็นหลักในการพัฒนาประเทศตลอดทั้งวัฏจักรในชีวิต โดยมีหลักการสำคัญ 4 ประการ หรือเสาหลักแห่งความสุขทั้งสี่ คือ

1. การพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน
2. การอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม
3. การรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
4. การมีธรรมาภิบาล

การวัดความสุขแบบประเทศภูฏานมองว่า ความสุข เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลไม่ใช่ภาวะของสังคม จุดมุ่งหมายคือ การสร้างความสุขแก่พลเมืองโดยมีการพัฒนาเป็นเครื่องมือหนึ่ง และความสุขเป็นคุณภาพภายในของชีวิตที่เป็นความรู้สึกพึงพอใจอย่างค่อนข้างถาวรไม่ใช่อารมณ์วูบวาบ ขณะเดียวกันดัชนีความสุขแห่งชาติของภูฏานยังเห็นว่าความสุขเป็นเรื่องของการประเมินชีวิตโดยรวม ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งของชีวิต

4. ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและความสุข

ในทางจิตวิทยา คำว่า "สุขภาพจิต" สามารถเปรียบได้กับคำว่า "ความสุข" จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม โดย อภิชัย มงคล, และคณะ (2544) ได้ทำการเปรียบเทียบความหมายของคำว่าสุขภาพจิต และความสุขในบริบทของสังคมไทย ผลการศึกษา พบว่าสุขภาพจิตจากการศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย และความสุขในมุมมองของพุทธศาสนา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไปเป็นเรื่องเดียวกัน

ฉะนั้นทฤษฎีที่แสดงให้เห็นว่าค่านิยมกับความสุขมีความเกี่ยวข้องกันได้ชัดเจนที่สุดคือทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526 , 2528: 1-3) ซึ่งได้เปรียบ "ค่านิยม" ว่าเป็นส่วนลำต้น เปรียบ "สุขภาพจิต" ว่าเป็นรากของต้นไม้จริยธรรม และได้อธิบายว่าจิตลักษณะในส่วนของรากและลำต้นอาจเป็นสาเหตุร่วมกันในการส่งผลให้พัฒนาพฤติกรรมในส่วนที่เป็นดอกของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่ พฤติกรรมการทำดีละเว้นความชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ต้นไม้จริยธรรม ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คือส่วนที่เป็นดอกและผลไม้ของต้นไม้

ส่วนที่ 2 คือส่วนที่เป็นลำต้น และ

ส่วนที่ 3 คือส่วนที่เป็นราก

ในส่วนแรก คือส่วนที่เป็นที่ดอกและผลไม้บนต้น แสดงถึงพฤติกรรมการทำดีละเว้นความชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้ เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนานี้ มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ อันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้านคือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตัวเอง 3)ความเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5) ทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ หรือสถานการณ์นั้นๆ) ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้ง5ด้าน ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรมคือ รากของต้นไม้ ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สองมี 3 ด้านคือ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม และ 3) สุขภาพจิต จิตลักษณะทั้งสามนี้ อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 ประการนี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อม

ที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย ฉะนั้น จิตลักษณะ 3 ประการ ที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้น เพื่อใช้อธิบายทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2538:2-3)

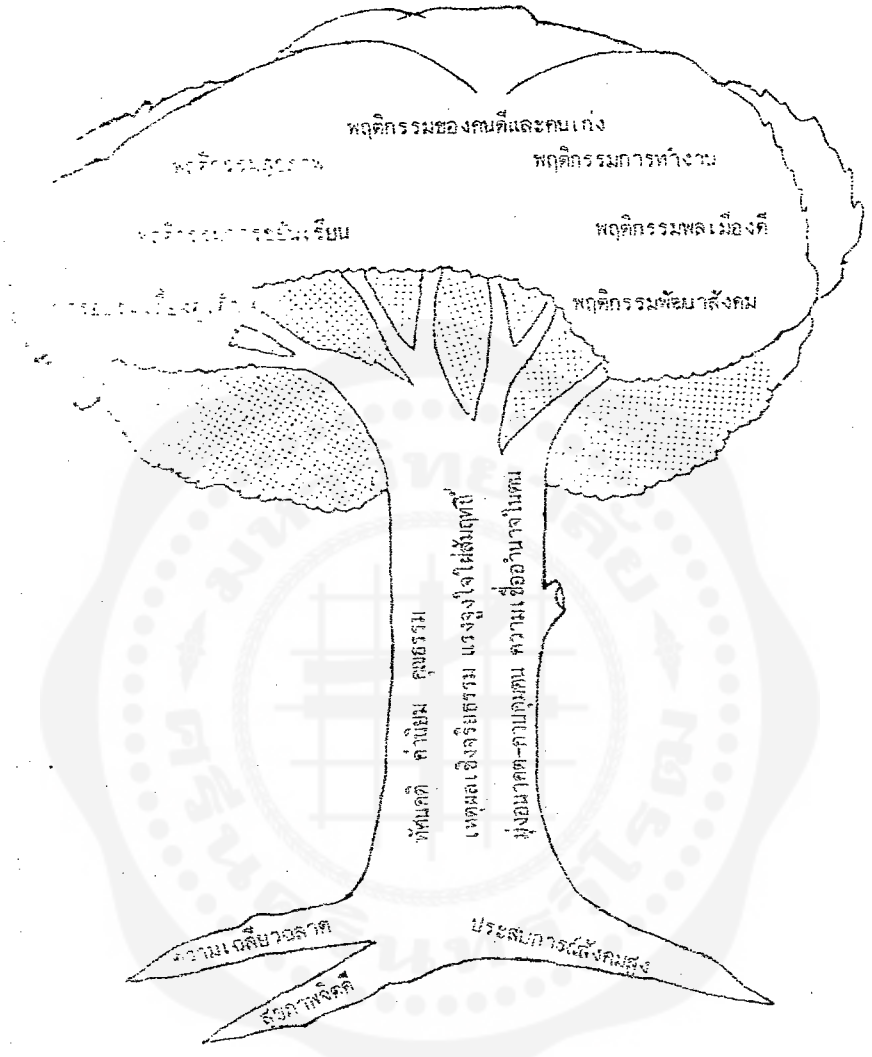

ภาพที่ 2 ต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่พบในสังคม

ในสมัยก่อนนั้น สื่อได้พยายามสอดแทรกค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นได้จากงานวิจัยชิ้นนี้

นันทนา เรียนดี (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์และจัดประเภทของเนื้อหาด้านการปลูกฝังค่านิยมในนิตยสารภาษาไทยที่เยาวชนชอบอ่าน" พบค่านิยมสอดแทรกอยู่ ดังนี้

เธอกับฉัน	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	ความขยันหมั่นเพียร
ทราย	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	การประหยัด
อิมเมจ	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	การประหยัด
ดิฉัน	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	ความรักชาติ
แพรว	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	การประหยัด
แพรวสุดสัปดาห์	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	ความรักชาติ
ขวัญเรือน	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	ความรักชาติ
วัยหวาน	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	ความขยันหมั่นเพียร
วัยน่ารัก	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	ความมีสติปัญญา
สตรีสาร	ค่านิยมที่พบมากที่สุดคือ	การยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม

และเนื้อหาด้านการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมทั้ง 9 ด้าน ที่นิตยสารทั้ง 10 ชื่อเรื่อง เสนอมาจากมากสุดไปหาน้อยสุด คือ ความรักชาติ ความขยันหมั่นเพียร การยึดมั่นในคุณธรรม และจริยธรรม ความมีสติปัญญา ความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง การประหยัด ความสามัคคี และความมีวินัย ตามลำดับ

แต่ปัจจุบัน ค่านิยมที่สื่อสอดแทรกให้เยาวชนได้เปลี่ยนไป

พจนีย์ พจนะลาวัณย์ (2544) ศึกษาเรื่อง เนื้อหา และการสะท้อนค่านิยมในนิตยสารวัยรุ่น เธอกับฉัน เดอะบอย ฮาร์ท โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม 2542 และสัมภาษณ์ผู้ผลิตนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ และนักวิชาการจำนวนทั้งสิ้น 14 คน ผลการวิจัยทางด้านค่านิยม พบว่า ค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ พบว่ามีค่านิยมทางสังคมที่ไม่พึงปฏิบัติ มากกว่าค่านิยมทางสังคมที่พึงปฏิบัติ ค่านิยมทางสังคมที่ไม่พึงปฏิบัติที่พบมากที่สุด ได้แก่ ค่านิยมการบริโภคสินค้าต่างประเทศ รองลงมาคือค่านิยมความฟุ่มเฟือย ส่วนค่านิยมทางสังคมที่พึงปฏิบัติที่พบมากที่สุด ได้แก่ ค่านิยมการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ รองลงมาคือค่านิยมการประหยัด ส่วนเรื่องความสวยความงาม รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ ก็ไม่ได้เป็นแค่ค่านิยมของผู้หญิงฝ่ายเดียวอีกต่อไป

วรรณาภรณ์ สุขมาก (2547) วิจัยเรื่อง นิตยสารผู้ชายกับกระบวนการสร้างความเป็นชายแบบ "เมโทรเซ็กส์ชวล" การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการนำเสนอภาพตัวแทนความเป็นชายแบบ "เมโทรเซ็กส์ชวล" ในนิตยสารผู้ชาย รวมถึงศึกษากระบวนการสร้างภาพความเป็นชายแบบ "เมโทรเซ็กส์ชวล" กับรูปแบบของสัญญะเพื่อการบริโภคที่ปรากฏในนิตยสารผู้ชาย โดยใช้วิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหานิตยสารผู้ชาย GM BOSS และ Esquire ที่ออกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งสิ้น 36 ฉบับ และการสัมภาษณ์เชิงลึก บรรณาธิการนิตยสารแต่ละชื่อฉบับ และตัวแทนจากบริษัทโฆษณา ผลการวิจัยพบว่า 1. ลักษณะภาพตัวแทนของความเป็นชายแบบ "เมโทรเซ็กส์ชวล" ที่ผ่านกระบวนการสร้างโดยนิตยสารผู้ชาย สอดคล้องกับแนวคิดภาพตัวแทน คือ มีการคัดเลือกคุณลักษณะเด่นเพียงบางอย่างในรูปแบบของตัวแทนมาเป็นตัวกำหนดกรอบการรับรู้ของสังคม ให้เข้าใจว่า การที่ผู้ชายจะหันมาดูแลตัวเอง และใช้เครื่องสำอางเฉกเช่นผู้หญิงเป็นเรื่องธรรมดา โดยนิตยสารผู้ชายทั้ง 3 ฉบับจะมีการนำเสนอภาพความเป็นชายแบบ "เมโทรเซ็กส์ชวล" ในทิศทางที่แตกต่างกันออกไป คือ GM เน้นการนำเสนอลักษณะในแบบที่มีแบบที่มีการศึกษาสูง และฐานะดี พิถีพิถันกับรสนิยมการใช้ชีวิตในทุกๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่ม การเข้าสังคม และเรื่องเพศ ส่วน BOSS จะเน้นการนำเสนอในแบบที่ดูแลเอาใจใส่ตัวเองเป็นพิเศษในเรื่องร่างกาย ทั้งด้านสุขภาพ และความงาม และสำหรับ Esquire นั้นจะเน้นการนำเสนอในแบบที่สนใจในเรื่องแฟชั่นความสวยความงาม โดยมีการใช้เครื่องสำอางเพื่อเพิ่มสีสัน และบำรุงผิว

วิโรจน์ นาคชาตรี (2542) ศึกษาการวิจัยถึงหลักจริยธรรมในพุทธศาสนา และศึกษาถึงความรู้ ค่านิยม และการปฏิบัติ ตามหลักจริยธรรมในทางพุทธศาสนาของเยาวชน โดยศึกษาจากเอกสารสำคัญคือ คัมภีร์พระไตยปิฎกจากนั้นศึกษาวิจัยภาคสนาม ณ มหาวิยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา ในระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 – 2541 ด้วยการใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ผลการวิจัยได้ข้อสรุปดังนี้ พบว่าจริยธรรมพื้นฐานคือการปฏิบัติตามศีลห้า หลักจริยธรรมทั่วไปคือการปฏิบัติเพื่อความสุขสำเร็จของตนเองและปฏิบัติต่อบุคคลในสังคม หลักจริยธรรมขั้นสูงคือมรรค 8 ซึ่งเป็นอุดทการณ์สูงสุดในพุทธศาสนา และเป็นหนทางที่นำพาไปสู่ความสงบสุขที่สุดคือนิพพาน การศึกษาแบบสอบถามพบว่า เยาวชนมีความรู้เรื่องจริยธรรมในพุทธศาสนาระดับปานกลาง ร้อยละ 50 มีความรู้ระดับดี ร้อยละ 5 มีความรู้ต่ำถึงร้อยละ 12.75 ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือเยาวชนมีค่านิยมทางจริยธรรมแง่บวกถึงร้อยละ 98.5 และเยาวชนปฏิบัติตามหลักจริยธรรมบ่อยมากในเรื่องความกตัญญูกตเวที ความจริงใจต่อเพื่อน การบำเพ็ญประโยชน์ แต่เยาวชนพูดโกหกถึงร้อยละ 93.9 จากการวิจัยครั้งนี้แสดงว่าเยาวชนมีความรู้ทางด้านจริยธรรมในพุทธศาสนาไม่มากนัก แต่มีค่านิยมทางจริยธรรมเชิงบวกอยู่มาก ซึ่งบ่งบอกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติที่ดีงามต่อตนเองและสังคม

จุลนี เทียนไทย (2546) ทำการศึกษาวิธีคิดของวัยรุ่นชายหญิงไทยที่มีต่อเรือนร่างของตัวเอง โดยมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคมซึ่งทำให้วัยรุ่นมองดูร่างกายของตัวเองเป็นทรัพย์สิน

รูปแบบหนึ่ง ประกอบกับอิทธิพลของสื่อและพัฒนาการของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง เช่น การทำศัลยกรรมเสริมความงาม การใช้ยาลดความอ้วน เป็นต้น เก็บข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2545-2546 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น 36 คน อายุระหว่าง 16-19 ปี พบว่าวัยรุ่นมีรูปร่างในอุดมคติของตัวเอง ถ้าเป็นผู้หญิงต้องการรูปร่างสูง ผอมและได้สัดส่วน วัยรุ่นชายต้องการรูปร่างสูง แข็งแรง สมส่วนแต่ไม่ต้องมีกล้ามใหญ่โต ในกรณีการมองดูเพศตรงข้าม ผู้ชายไม่ชอบผู้หญิงที่ผอมเกินไป แต่ชอบผู้หญิงที่มีร่างกายที่สมบูรณ์มีสุขภาพดี มีผิวขาว เพราะบ่งบอกถึงความสะอาด บริสุทธิ์ ส่วนผู้หญิงต้องการผู้ชายที่มีนิสัยและบุคลิกภาพที่ดี ไม่ได้สนใจรูปร่างหน้าตามากนัก ในเรื่องความพอใจเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของตัวเองพบว่าวัยรุ่นหญิง จะไม่มีความพอใจในรูปร่างของตัวเอง เช่น ไม่ชอบต้นแขนใหญ่ ขาใหญ่ หน้ากาง แก้มยุ้ยเกินไป หรือมีหน้าท้องมากเกินไป ส่วนวัยรุ่นชายจะไม่พอใจกับสัดส่วนร่างกาย เช่น ผอมเกินไป หรือมีพุงมากเกินไป เป็นต้น วิธีการจัดการกับร่างกายของวัยรุ่นมีหลายวิธี ได้แก่ การอดอาหารเพื่อให้ผอม รับประทานยาถ่าย ใช้ยาลดความอ้วน ฝังเข็ม ออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือจำกัดอาหารที่มีไขมันสูง

พจนีย์ มณีสุวรรณ (2514 : 121) อ้างอิงมาจากยวยุทธ วาศบุสมา (2529) ได้ศึกษาค่านิยมของนักศึกษาวิทยาลัยครู 5 แห่ง ในจังหวัดพระนคร ธนบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ความสำคัญกับค่านิยมด้านการศึกษาเป็นอันดับ 1 ด้านครอบครัวเป็นอันดับ 2 ความซื่อตรงเป็นอันดับ 3 ส่วนค่านิยมด้านความรักเป็นอันดับสุดท้าย และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระ ได้แก่เพศ ผลการเรียน ภูมิลำเนา อาชีพผู้ปกครอง และสถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง ปรากฏว่าการเลือกค่านิยมของนักศึกษาวิทยาลัยครูทั้งหมดใกล้เคียงกันมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่านิยมและตัวแปรอื่น ๆ

Bin Xie และคณะ ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้น้ำหนักตัว กับ น้ำหนักตัวที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมในวัยรุ่นจีนโดยเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นชั้นมัธยมต้นและปลายจำนวน 6863 คน ใน4เมืองของประเทศจีน โดยวัดจากน้ำหนัก ส่วนสูง การรับรู้น้ำหนักตัว สื่อพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพ และทัศนคติ โดยใช้การสำรวจจากแบบสอบถาม พบว่า ความไม่พึงพอใจในน้ำหนักตัวเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปในวัยรุ่นจีน และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสื่อทัศนคติที่มีต่อรูปลักษณ์ภายนอก และการมีพฤติกรรมที่เสียงต่อสุขภาพของวัยรุ่นหญิง จากการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปลักษณ์ และมีผลต่อการป้องกันและส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ

Moniek Buijzen และ Patti M. Valkenburg ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ ที่มีต่อวัตถุนิยม ความขัดแย้งระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง และ การไม่มีความสุข โดยศึกษาผลกระทบจากสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ ที่มีต่อวัตถุนิยม ความขัดแย้งระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง และการไม่มีความสุข ศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์ผลการลงคะแนน พบว่าสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ มี

ผลกระทบน้อยถึงปานกลางต่อความเป็นวัตถุนิยม และความขัดแย้งระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสื่อโฆษณากับการไม่มีความสุข

ไวท์ (White 2512: 610) อ้างอิงมาจากยวยุทธ วาศบุสมา (2529) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมและทัศนคติของบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ กันคือครู นักศึกษาบริหารธุรกิจ และพนักงาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาบริหารธุรกิจ และพนักงานมีค่านิยมทางวิชาการ สุนทรีภาพ และศาสนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มครูมีค่านิยมทางการเงิน และทางสังคมสูงกว่าพนักงาน และยังมีค่านิยมทางการเงินและศาสนาสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาบริหารธุรกิจ

พรชัย หนูแก้ว (2546) ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุด้านจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีวินัยของนักศึกษาสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และสาเหตุของตัวแปรอิสระ (พื้นฐานเดิม คุณลักษณะ และชีวสังคมของนักศึกษา) กับพฤติกรรมการมีวินัยของนักศึกษาที่เป็นการสร้างเงื่อนไข และที่เป็นกระบวนการทางระเบียบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการและการจัดการ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน756 คน ผลการวิจัยพบว่า

1)รูปแบบสาเหตุของตัวแปรอธิบายได้ว่าพฤติกรรมการมีวินัยที่เป็นการสร้างเงื่อนไขในรับอิทธิพลที่เป็นสาเหตุโดยตรงจาก ค่านิยมทางวัตถุ การสนับสนุนของครอบครัว มีบุคลิกภาพเก็บตัว แสดงตัว การเห็นแบบอย่างนักศึกษาที่ประสพความสำเร็จและสุขภาพจิต

2)รูปแบบระบบสาเหตุของตัวแปรอธิบายได้ว่า พฤติกรรมการมีวินัยที่เป็นกระบวนการมีระเบียบ ได้รับอิทธิพลที่เป็นสาเหตุโดยตรงจาก ค่านิยมทางวัตถุ บุคลิกภาพเก็บตัว แสดงตัว ผลการเรียน เหตุผลเชิงจริยธรรม สภาพจิต และวิถีชีวิตแบบพุทธ

อัญชัน สันติไชยกุล (2547) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิต การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และการรับนวัตกรรมสินค้าแฟชั่นของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 15-19 ปี จำนวน 400 ผลการวิจัยพบว่า1) กลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นใน กรุงเทพมหา- นคร สามารถแบ่งออกได้เป็น 10 รูปแบบคือ ตามแฟชั่นและกระแสนิยม มุ่งมั่นจริงจัง คนดีของสังคม อนุรักษ์นิยม รักสบายไม่สนใจโลก สู้ชีวิต บันเทิงนิยม ยึดมั่นในศีลธรรม มีความคิดรอบคอบและชอบเล่นเกมส์ และ บ้านแสนสุข 2) การรับรู้เกี่ยวกับตนเองตามที่เป็นจริงและการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและทางสังคมของวัยรุ่นมีลักษณะสอดคล้องกันในทุกคุณลักษณะ 3) วัยรุ่นในกรุงเทพมหานครจำนวนร้อยละ 11.4 จัดเป็นกลุ่มผู้บุกเบิก (Innovator) ทางด้านแฟชั่น ส่วนกลุ่มผู้ตาม (Follower) ทางด้านแฟชั่นมีจำนวนร้อยละ 88.6 4. รูปแบบการดำเนินชีวิตและการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์กันทั้งทางบวกสำหรับกลุ่มแรก และทางลบสำหรับกลุ่มหลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5. รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบตามแฟชั่นและกระแสนิยม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับนวัตกรรมสินค้าแฟชั่น และ

รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบรักสบายไม่สนใจโลก อนุรักษ์นิยม สู้ชีวิต รวมทั้งมีความคิดรอบคอบและชอบเล่นเกมส์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับนวัตกรรมสินค้าแฟชั่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 6. การรับรู้เกี่ยวกับตนเองและการรับนวัตกรรมสินค้าแฟชั่นของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์กันทั้งทางบวกและทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐสุดา เต้พันธ์ และ วัชราภรณ์ เพ่งจิตต์ (2547) ศึกษาเรื่อง รูปแบบความผูกพันธ์ ค่านิยมทางวัตถุ และเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษารูปแบบความผูกพัน ระดับค่านิยมทางวัตถุ และเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักศึกษาชายและหญิง และศึกษาความเกี่ยวข้องกันระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพัน ระดับค่านิยมทางวัตถุ และเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยละ 150 คน รวมทั้งหมด 895 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันที่ไม่มั่นคงมีคะแนนค่านิยมทางวัตถุสูงกว่าผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันที่มั่นคง และพบผลที่น่าสนใจอีกข้อหนึ่งคือ ผู้ที่มีค่านิยมทางวัตถุสูงมีเจตคติทางบวกต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส มากกว่าผู้ที่มีคะแนนค่านิยมทางวัตถุต่ำ

วิชัย รูปขำดี (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพทางสังคม: วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กไทย โดยการเฝ้าระวังกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 32,000 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน พบว่าเด็กไทยมีความเสี่ยงใน 8 ด้านที่สำคัญคือ

1. สุขภาพ เด็กในเมืองมีการเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กในต่างจังหวัด เด็กหญิงรู้สึกวิตกกังวลจากความอ้วน หรือการไม่ชอบกินผัก เป็นต้น

2. พฤติกรรมด้านการเรียน ซึ่งเป็นต้นตอที่อาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ เช่น เด็กไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษ ก็จะรู้สึกเบื่อครูและไม่อยากเรียนหนังสือ

3. พฤติกรรมด้านศาสนา เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาน้อยมาก

4. ความสัมพันธ์ในครอบครัวและการใช้เวลาว่าง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.5 มีความราบรื่นอบอุ่น แต่หากมีเวลาว่างก็จะใช้เวลาไปกับการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์และใช้เวลากับครอบครัวน้อย

5. พฤติกรรมใช้ยาเสพติด การสูบบุหรี่ กินเหล้า เสพยา ดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

6. ความรุนแรงและการถูกคุกคาม ซึ่งได้แก่ความรุนแรงทั่วไป การถูกกระทำทารุณจากสมาชิกในครอบครัว โดยมีเด็กร้อยละ 10 ที่มีความวิตกกังวลด้านพฤติกรรมรุนแรง นอกจากนั้นแล้วยังมีการล่วงเกินทางเพศ ซึ่งเด็กชายจะถูกละเมิดทางเพศจากผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศมากกว่าเด็กหญิง 2 เท่า

7. ความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ เช่น ปัญหารักร่วมเพศ การมีสัมพันธ์ทางเพศก่อนวัยอันสมควร ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการขาดความอบอุ่นในครอบครัว ความล้มเหลวทางการเรียน หรือเด็กที่อาศัยอยู่ในหอพักตามลำพัง

8. ความเครียด เด็กในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 48 มีความซึมเศร้าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วในรอบ 1 ปี ที่มีการเฝ้าระวังพบว่าเด็กในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 28.5 และเด็กต่างจังหวัดร้อยละ 23.3 เคยคิดฆ่าตัวตาย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุข

สุภาพรรณ จันทร์เรื่อง (2548) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประเมินทางปัญญา ในสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง464 คน เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 220 คน และนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปี 3 จำนวน 244 คน วิธีดำเนินการใช้ Correlational Study นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดย Discriminant Analysis ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้สิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด อันดับแรกคือ การเรียน ครอบครัว และเศรษฐกิจ และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประเมินทางปัญญาในสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดที่สำคัญที่สุดคือ ความอดทนเข้มแข็ง ถ้านักเรียนรับรู้ว่าตัวเองมีความอดทนเข้มแข็งสูง ก็จะเกิดความเครียดต่ำ และในทางกลับกัน ถ้านักเรียนรับรู้ว่าตัวเองมีความอดทนเข้มแข็งต่ำ ก็จะเกิดความเครียดสูง

มูลนิธิเศรษฐกิจใหม่ (2549) หรือ NEF ทำการสำรวจดัชนีความสุขในประเทศต่างๆ 178 ประเทศทั่วโลก โดยใช้มาตรฐานความเป็นอยู่และผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมเป็นตัววัดความสุขของประชาชน อีกทั้งยังวัดจากความพอใจในการมีชีวิต ความคาดหวังในชีวิต และปริมาณการใช้สภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิต หมายถึงปริมาณของที่ดินที่เหมาะสมสำหรับจำนวนประชากรและการบริโภคพลังงาน โดยดัชนีชี้วัดครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของประเทศต่างๆ ในดูแลประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ขณะเดียวกันยึดถือเอาความจำกัดของทรัพยากรแวดล้อมในการใช้ชีวิตของทุกคน นายนิค มาร์คส์ หัวหน้าศูนย์ความเป็นอยู่ของเอ็นอีเอฟ กล่าวว่า จากการสำรวจเป็นที่แน่ชัดว่าไม่มีประเทศใดเพียงประเทศเดียวที่มีดัชนีความสุขอยู่ครบทุกอย่าง แต่ดัชนีเป็นการแสดงให้เห็นถึงรูปแบบว่าจะใช้ชีวิตให้ยืนนานและมีความสุขได้อย่างไรภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ โดยสิ่งที่ท้าทายคือการเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมาแล้วนำไปปรับปรุงใช้ต่อไป **ผลการสำรวจ** พบว่า ประเทศวานูอาตู หมู่เกาะเล็กๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้มีความสุขที่สุดในโลก นอกจากนี้ ยังมีโคลัมเบีย คอสตาริกา โดมินิกัน และปานามา ที่ติด 5 อันดับแรกของประเทศที่มีความสุขที่สุดในโลก ในขณะที่บรรดาประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีดัชนีความสุขไม่มาก สำหรับประเทศที่มีดัชนีความสุขน้อยที่สุด คือประเทศซิมบับเว อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ 178 ตามมาด้วยสวาซิแลนด์ บุรุนดี สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโกและยูเครน **ส่วนกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม** หรือจี 8 กลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีดัชนีความสุขน้อยเช่นกัน อิตาลีอยู่อันดับที่ 66, เยอรมนี 81, ญี่ปุ่น 95, อังกฤษ 108, แคนาดา 111, ฝรั่งเศส 129, สหรัฐอเมริกา 150 และรัสเซียอยู่อันดับที่ 172 ขณะที่ประเทศสิงคโปร์อยู่อันดับที่ 131 กลายเป็นประเทศในเอเชียที่มีดัชนีความสุขน้อยที่สุด ส่วนเวียดนามมากที่สุดคืออยู่อันดับที่ 12 ตามมาด้วยภูฏาน ประเทศไทยถูกจัดอยู่

อันดับที่ 32, ฟิลิปปินส์ 17, อินโดนีเซีย 23, จีน 31, มาเลเซีย 44, อินเดีย 62, ไอซ์แลนด์ 64, เนเธอร์แลนด์ 70, สเปน 87, ฮ่องกง 88, ซาอุดีอาระเบีย 89, เดนมาร์ก 99, ปากีสถาน 112, นอร์เวย์ 115, สวีเดน 119, ฟินแลนด์ 123, ออสเตรเลีย 139, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ 154, แอฟริกาใต้ 156, คูเวต 159 และกาตาร์ 166 **สำหรับสาธารณรัฐวานูอาตู** เป็นประเทศหมู่เกาะทางตอนใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิก อยู่ห่างจากภาคตะวันออกของประเทศออสเตรเลียราว 1,750 กิโลเมตร มีประชากรอาศัยอยู่ราว 200,000 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวเมเลนเซีย วานูอาตูเคยตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษและฝรั่งเศส ก่อนประกาศอิสรภาพเป็นสาธารณรัฐในปี 2523 เศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับการทำเกษตรขนาดเล็ก ซึ่งเป็นอาชีพของประชากรถึง 65 เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด นอกจากนี้ยังทำประมงและท่องเที่ยว นายมาร์ค โลเวน จากวานูอาตู ออนไลน์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ของวานูอาตู กล่าวว่า การมีความสุขของจำนวนชาววานูอาตูไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าประเทศนี้มีประชากรเท่าไหร่ หากแต่เป็นเพราะประชาชนมีความพึงพอใจกับสิ่งเล็กน้อย ไม่ใช่สังคมที่ขับเคลื่อนโดยการบริโภค แต่อยู่กันเป็นชุมชนและครอบครัว มีความหวังดีต่อกัน เป็นสถานที่ที่ไม่ต้องกังวลอะไรมาก สิ่งเดียวที่กลัวกันคือพายุไซโคลนหรือแผ่นดินไหว

เอ็มทีวี เน็ตเวิร์คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล (2549) หรือเอ็มทีวีเอ็นไอ (MTVNI) ทำการสำรวจความคิดเห็นเพื่อวัดเวลล์บีอิ้ง อินเด็กซ์ (Wellbeing Index) หรือค่าดัชนีความสุข ที่วัดจากความรู้สึกของคนหนุ่มสาวที่มีต่อสภาพความปลอดภัยในชีวิต การปรับตัวต่อสภาพสังคมความเป็นอยู่ แล้วก็มุมมองของพวกเขาที่มีต่ออนาคตว่า เขามองอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร ของกลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 16-34 ปี ใน 14 ประเทศทั่วโลก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5,400 คน ใน 14 ประเทศ มี อาร์เจนตินา, บราซิล, จีน, เดนมาร์ก, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, อินเดีย, อินโดนีเซีย, ญี่ปุ่น, เม็กซิโก, แอฟริกาใต้, สวีเดน , อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา แล้วพบว่า คนหนุ่มสาวในประเทศกำลังพัฒนานั้น "ร่ำรวยความสุขทางใจ" มากกว่าคนหนุ่มสาวในประเทศพัฒนาหรือกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยถึง 2 เท่า โดยคนหนุ่มสาวในอินเดียนั้นมีความสุขที่สุด ขณะที่วัยรุ่นคนหนุ่มสาวในญี่ปุ่น ซึ่งได้ชื่อเป็นประเทศไฮเทคโนโลยีเพียบพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกบรรดามี กลับมีความสุขน้อยที่สุด!!! แล้วก็ปรากฏว่า กลุ่มวัยรุ่นที่มีค่าดัชนีความสุขสูง ล้วนเป็นประชากรในประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศยากจน เช่น วัยรุ่นในประเทศอาร์เจนตินาและแอฟริกาใต้ มีถึงร้อยละ 75 ที่รู้สึกมีความสุขกับชีวิต ขณะที่คนหนุ่มสาวในอังกฤษและอเมริกา มีอยู่ไม่ถึงร้อยละ 30 หรือใน 100 คน มีอยู่ไม่ถึง 30 คน ที่บอกว่ารู้สึกพอใจ มีความสุขกับสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ ส่วนวัยรุ่นในญี่ปุ่น ซึ่งมีอยู่แค่ 8% เท่านั้น ที่บอกว่ามีความสุขกับชีวิต ทั้งนี้ เอ็มทีวีเอ็นไอได้เล่าถึงสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นในประเทศอุตสาหกรรมไม่ค่อยมีความสุขกับชีวิตว่ามาจากหลายสาเหตุ อาทิ ความกังวลเรื่องอาชีพการงาน ความพยายามไขว่คว้าหาความสำเร็จกระทั่งเกิดความเครียด แล้วยังเรื่องของการขาดทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิต อย่างที่เห็นได้ชัดก็เช่น มีวัยรุ่นในอังกฤษถึง 80% ที่รู้สึกหวาดระแวงเรื่องภัยจากการก่อการร้าย หรือวัยรุ่นในประเทศอุตสาหกรรมจะมีมุมมองติดลบต่อสภาพสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ขณะที่วัยรุ่นใน

ประเทศกำลังพัฒนากลับเปิดใจยอมรับได้มากกว่า และมองอย่างมีความหวังว่าสังคมโลกาภิวัตน์จะช่วยทำให้สภาพเศรษฐกิจดีขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนทำให้รู้สึกมีความสุขมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในผลสำรวจก็พบด้วยว่า "ศาสนา" มีส่วนช่วยให้คนเรามีความสุขมากขึ้น โดยมีตอนหนึ่งในผลสำรวจที่กล่าวไว้ว่า "วัยรุ่นในประเทศพัฒนาที่รู้สึกว่าตัวเองมีความสุข ส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่สนใจ ยึดมั่นในศาสนา"

Carolyn S. Henry และ Sandra G. Loveplace ได้ทำการวิจัยโดยมีจุดประสงค์ในการศึกษาเพื่อจะตรวจสอบปัจจัยภายในครอบครัวที่ใช้ในการศึกษา (ความยืดหยุ่น ความสัมพันธ์ ความปกติในการใช้เวลาร่วมกัน การเฉลิมฉลองภายในครอบครัว การสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับเด็กวัยรุ่น การสื่อสารระหว่างพ่อหรือแม่เลี้ยงกับเด็กวัยรุ่น) และความแตกต่างทางประชากร (อายุ ครอบครัวแบบพ่อเลี้ยงกับแม่เลี้ยง เวลาที่ให้กับครอบครัวที่แต่งงานใหม่ เพศ ระดับการศึกษาของพ่อและแม่เลี้ยง ระดับอาชีพของพ่อและแม่เลี้ยง) สัมพันธ์กับความพึงพอใจในครอบครัว โดยใช้แบบสอบถามแบบรายงานตัว เก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 95 รายที่อยู่ในครอบครัวแต่งงานใหม่ ผลการวิเคราะห์แบบ Multiple Regression แสดงให้เห็นว่า ความยืดหยุ่น ความปกติในการใช้เวลาร่วมกัน และประสิทธิภาพในการการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความพึงพอในของวัยรุ่นโดยรวมในครอบครัวที่แต่งงานใหม่ ความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการสื่อสารระหว่างพ่อหรือแม่เลี้ยงกับวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับความพึงพอต่อระบบพ่อแม่เลี้ยง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) ได้ริเริ่มงานวิจัยชื่อ การพัฒนาดัชนีความสุขของประเทศไทย โดยพัฒนาดัชนีความสุข (Happiness index) ซึ่งเชื่อมโยงตัววัดด้านเศรษฐกิจ เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน ไปสู่ความสุขของประชากรไทย เพื่อนำไปสู่การบริหารนโยบายเศรษฐกิจที่มุ่งความสุขของประชากรโดยตรง มิใช่เป็นเพียงการเล่นกลกับตัวเลขเศรษฐกิจ ดัชนีความสุขนี้พัฒนาขึ้นจากแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ โดยใช้ฐานข้อมูลจากการสำรวจค่านิยมของคนในโลก (World Values Survey) ของ International Network of Social Scientists ซึ่งทำการสำรวจมาแล้วจำนวน 4 ครั้ง ฐานข้อมูลดังกล่าว ประกอบด้วยประเทศมากกว่า 90 ประเทศทั่วโลก รวมทั้งข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคจากหน่วยงานราชการในประเทศไทย โดยใช้วิธีการทางเศรษฐมิติ เพื่อประมาณค่าแบบจำลองดังกล่าว ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับความสุขของคน แบ่งออกเป็นตัวแปรด้านจุลภาคและมหภาค ในกลุ่มตัวแปรมหภาค ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุข ได้แก่ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน โดยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุข ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสุข ขนาดของอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้ที่มีต่อความสุขพบว่า อัตราเงินเฟ้อมีอิทธิพลต่อความสุขมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อัตราการว่างงานและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ โดยมีน้ำหนักของ

ขนาดอิทธิพลเรียงตามลำดับเท่ากับ 2.3 ต่อ 2.1 ต่อ 1 ซึ่งหมายความว่าหากอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นร้อยละ 1 จะต้องชดเชยด้วยอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 หรืออัตราการว่างงานที่ลดลง 2.1 เพื่อทำให้ความสุขของประชาชนไม่เปลี่ยนแปลง ในกลุ่มตัวแปรจุลภาคซึ่งประกอบด้วย เพศ พบว่าเพศหญิงมีความสุขมากกว่าเพศชาย อายุ มีความสัมพันธ์กับความสุขในลักษณะรูปตัว U คือคนจะมีความสุขลดลงตั้งแต่เติบโตจากเด็กสู่วัยกลางคน แต่จะมีความสุขเพิ่มขึ้นเมื่อเลยวัยกลางคนไปสู่วัยชรา โดยอายุของคนที่มีความสุขน้อยที่สุดอยู่ที่ 51 ปี สถานภาพสมรส เรียงลำดับจากความสุขมากไปหาน้อยได้แก่ 1. อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้แต่งงาน 2. แต่งงาน 3. โสด และ 4. หย่าร้าง/แยกกันอยู่/เป็นม่าย/อื่น ๆ อย่างไรก็ตามกลุ่มที่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้แต่งงานสัดส่วนของคนที่ไม่ค่อยมีความสุขก็มีค่าสูงกว่าในกลุ่มแต่งงานและกลุ่มโสดเช่นเดียวกัน หรือกล่าวได้ว่ากลุ่มที่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้แต่งงาน มีความแปรปรวนของความสุขมากกว่ากลุ่มแต่งงานและโสด ระดับการศึกษาและระดับรายได้ ยิ่งสูงคนยิ่งมีความสุขมากขึ้น เมื่อนำแบบจำลองดัชนีชี้วัดความสุขมาคำนวณหาผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจต่อระดับความสุขของคนไทย พบว่าความสุขของคนไทยกระจายตัว ซึ่งชี้ว่าตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี 2548 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของรัฐบาลทักษิน 2 จนถึงไตรมาสที่ 1 ของปี 2549 ภาวะเศรษฐกิจทำให้ประชากรไทยมีความสุขลดลง 2.1% (คิดเฉพาะประชากรที่มีความสุขมาก) หรือคิดเป็นประมาณ 1.3 ล้านคน โดยมีสาเหตุจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงและอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น อันเกิดจากภาวะความไม่สงบทางการเมืองและราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้น ผลการวิจัยมีนัยทางนโยบายคือ กรณีแรกรัฐควรให้น้ำหนักแก่เป้าหมายด้านเสถียรภาพของราคา (อัตราเงินเฟ้อ) มากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ และใช้นโยบายการเงินการคลังเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคา หากการลดอัตราเงินดฟ้อลดลงร้อยละ 1 ไม่ส่งผลกระทบให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงเกินร้อยละ 2.3 กรณีที่สอง รัฐบาลควรให้น้ำหนักแก่เป้าหมายด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าเสถียรภาพด้านราคา (อัตราเงินเฟ้อ) และใช้นโยบายการเงินการคลังเพื่อกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ หากการเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นร้อยละ 1 ไม่ส่งผลกระทบให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเกินร้อยละ 0.43 แต่โดยทั่วไปข้อมูลเชิงประจักษ์มักจะยืนยันเงื่อนไขในกรณีแรกมากกว่า ดังนั้นรัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการควบคุมอัตราเงินเฟ้อมากกว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายการเงินหรือการคลังไม่ได้กระทบเฉพาะ 2 เป้าหายนี้เท่านั้น แต่กระทบอัตราการว่างงานและเป้าหมายอื่น ๆ ด้วย จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงเป้าหมายเหล่านั้นด้วยในการใช้นโยบายจริง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก (2524) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย" โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ ประการแรกคือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพกายและสุขภาพจิตในวัยรุ่นประเภทต่าง ๆ ประการที่สองคือ การศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้ที่มีระดับสุขภาพจิตที่แตกต่างกัน ประการที่สามคือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับจริยธรรม

ของวัยรุ่น ประการที่สี่คือ การศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้ที่มีจริยธรรมในระดับที่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชายหญิงในชั้น ม.ศ. 1 และ ม.ศ. 3 ในกรุงเทพมหานคร และที่จังหวัดสงขลา โดยมีอายุระหว่าง 13-17 ปี จำนวน 917 คน และใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วย แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก แบบวัดสุขภาพจิต แบบวัดสุขภาพกาย แบบวัดการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ปกครอง ซึ่งมีเนื้อหาเดียวกันกับแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมส่วนแรกของนักเรียน แบบวัดทัศนคติต่อมารดา และแบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของครอบครัว ได้ผลวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ 4 ประการ ประการแรกคือ วัยรุ่นที่มีสุขภาพกายในระดับสูงมากเพียงใดก็มีสุขภาพจิตในระดับที่สูงขึ้นด้วย ผลนี้พบแต่ในวัยรุ่นชาย วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นในชนบท วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวทางเศรษฐกิจสูงและต่ำ ผลประการที่สอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ทัศนคติที่ดีต่อบิดาและมารดาสูง เกี่ยวข้องกับการมีสุขภาพจิตที่ดีในระดับสูงของวัยรุ่นหลายประเภท ผลประการที่สามคือ ผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีในระดับสูงเท่าใด ก็มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงตามไปด้วย พบแต่ในวัยรุ่นหญิงจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจและสังคมสูงเท่านั้น ผลประการที่สี่คือ ลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 3 ตัวแปร คือ ปริมาณความขัดแย้งในการใช้เหตุผลระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และทัศนคติที่มีต่อบิดามารดาเกี่ยวข้องกับระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นหลายประเภท โดยเฉพาะวัยรุ่นในชนบท สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ศึกษา 5 ด้านเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของวัยรุ่นในปริมาณที่สูงกว่าที่เกี่ยวข้องกับระดับจริยธรรมของวัยรุ่น ส่วนบิดามีความ สำคัญต่อจิตใจบุตรวัยรุ่นมากกว่าที่คาดไว้

หรรษา เลาหเสรีกุล (2537) วิจัยเรื่องการเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กับลักษณะทางพุทธศาสนาและทางพฤติกรรมศาสตร์ของนักเรียนวัยรุ่น พบหลักฐานชัดเจนว่านักเรียนที่มีความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนสูง ก็จะมีความผาสุกทางจิตใจและการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากด้วย (ปริมาณการทำนายได้สูงสุด 40% ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์) และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มนักเรียนที่เข้าเรียนและไม่เข้าเรียนในโรงเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต่างกัน ปรากฏว่า ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของนักเรียนเกี่ยวข้องกับความผาสุกทางจิตใจ และการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เด่นชัดกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่เข้าเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนอายุมาก กลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนจากสภาวะครอบครัวเสี่ยง กลุ่มนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง

สมชาย จักรพันธุ์ (2549) แถลงผลการสำรวจความสุขของคนไทยปี ในเขตกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค 19 เขตราชการ จำนวน 3,340 ตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยของกรมสุขภาพจิต 15 ข้อ พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความสุขในระดับปกติ และเพศชายมีความสุขในระดับมาก มากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีความสุขในระดับมาก 47.30% เพศหญิงมีความสุขในระดับมาก 24.49% เนื่องจากเพศหญิงมีเรื่องจุกจิกให้ต้องคิดมากกว่าเพศชาย ทั้งในเรื่องการทำงานนอกบ้าน การทำงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตร และผู้ที่แต่งงานแล้วมีความสุขมากกว่าคนโสด เมื่อแบ่งตามภาคพบว่าภาคอีสานมีความสุขมากที่สุด ภาคใต้มีระดับความสุขน้อยที่สุด ส่วนจังหวัดที่มีความสุขมากที่สุด คือ มหาสารคาม การที่คนอีสานมีความสุขมากที่สุด อาจจะเกิดจากการที่ภาคอีสานเป็นพื้นที่ที่เน้นความรัก ความเข้าใจ และความอบอุ่นในครอบครัว กลุ่มที่มีความสุขน้อยที่สุด คือ กลุ่มคนว่างงาน 52.22% ทั้งนี้ ประชาชนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บางโอกาส 62.49% นำไปใช้เป็นประจำ 27.40% และไม่เคยนำไปใช้เลย 8.62% สำหรับระดับความสุขของคนไทยที่สำรวจในปี 2548 น้อยกว่าระดับความสุขของคนไทยที่สำรวจเมื่อปี 2546 แต่ลดลงไม่มากนักเพราะเกิดจากปัจจัยรอบข้างเปลี่ยนไป ในปี 2546 เป็นปีที่เริ่มต้นรัฐบาลทักษิณ คนมีความหวัง แต่ปี 2547 เศรษฐกิจเริ่มชะลอตัว ขณะนี้กรมสุขภาพจิตอยู่ระหว่างการเตรียมการสำรวจความสุขของคนไทยในปี 2550 หลังจากที่คณะปฏิรูปการปกครองฯ แล้ว คนไทยมีความสุขมากน้อยแค่ไหน สิ่งที่ทำให้คนไทยมีความสุข 10 อันดับแรก คือ 1.ชีวิตครอบครัวที่ไม่แตกแยก 2. มีเงินพอใช้ไม่เป็นหนี้ 3.การได้อยู่กับคนที่รัก 4.ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ 5.เหตุการณ์บ้านเมืองสงบสุข 6.เป็นที่ยอมรับของคนรอบข้าง 7.การได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ 8.การมีสภาพแวดล้อมที่ดี ปัจจัยนี้อยู่ในอันดับท้ายๆ แสดงว่า ให้ความสำคัญไม่มากนัก กรณีภูฏาน คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในอันดับต้นๆ 9. การมีชีวิตปลอดภัยในสังคม และ 10.สังคมมีคุณธรรมจริยธรรม

อภิชัย มงคล, และคณะ (2544) ได้ศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย ซึ่งได้แบบประเมินภาวะสุขภาพจิตทั้งฉบับสมบูรณ์ และฉบับสั้น โดยวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการทบทวนวรรณกรรมเพื่อเปรียบเทียบความหมายของคำว่าสุขภาพจิต และความสุขในบริบทของสังคมไทย วิธีการ ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบ (domain) ของสุขภาพจิตที่ได้จากการศึกษา ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) สภาพจิตใจ 2) สมรรถภาพของจิตใจ 3) คุณภาพของจิตใจ 4) ปัจจัยสนับสนุน กับนิยามความสุขในบริบทของสังคมไทย โดยเปรียบเทียบในมุมมองของพุทธศาสนา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป ผลการศึกษา พบว่าสุขภาพจิตจากการศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย และความสุขในมุมมองของพุทธศาสนา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไปเป็นเรื่องเดียวกัน สรุป ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยควรใช้ชื่อใหม่ว่าดัชนีชี้วัดความสุขเพื่อความง่ายและสะดวกในการเผยแพร่แบบประเมินเหล่านี้สู่ประชาชนต่อไป

Richard Layard ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ พบว่าในสังคมประเทศทางตะวันตกในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา รายได้เฉลี่ยต่อหัวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงสองเท่าตัว แต่ไม่ได้มีความสุขเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า

- ระดับสติปัญญาและการศึกษาไม่มีส่วนสัมพันธ์กับความสุข ในทางตรงข้ามพ่อแม่หรือผู้คนในยุคสมัยก่อนไม่ได้รับการศึกษามากนัก แต่พวกเขาก็มีความสุข

- อายุและสภาพสมรส คนสูงอายุ จะมีความสุขมากกว่าคนหนุ่มสาว คนที่กำลังจะแต่งงานมีความสุข รวมทั้งคนที่แต่งงานแล้วจะมีความสุขมากกว่าคนโสด

- ความเชื่อในศาสนา ทำให้จิตใจมีความสุข อาจเป็นเพราะพระธรรม คำสั่งสอน หรือการเข้าไปอยู่ในกลุ่มคนที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือกัน

- สัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้างและคนในครอบครัว มีส่วนทำให้คนมีความสุข โดยเฉพาะการสนับสนุนจากคนในครอบครัวและชุมชน

- การได้ทำในสิ่งที่ชอบในชีวิต ทำให้คนมีความสุขได้ จากข้อมูลเหล่านี้เอง จึงดูเหมือนว่าความสุขไม่ใช่ผลอันเกิดจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด

Zipora Magen (1997) ได้ทำการวิจัยโดยการสัมภาษณ์วัยรุ่นชาวอเมริกัน และวัยรุ่นชาวอาหรับว่าอะไรที่เป็นสิ่งให้พวกเค้าเหล่านั้นมีความสุข พบว่าสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีความสุขสามารถแยกประเภทได้ดังนี้

1. **การมีประสบการณ์ด้วยตนเอง** ซึ่งหมายถึง ความสุขที่ได้จากการที่ได้ค้นพบตนเอง ซึ่งตรงกับการสังเกตของมาสโลว์ (1971) ที่ว่าพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่นำไปสู่การตระหนักแห่งตน (Self-actualization) ก็คือการฟังเสียงภายในตนเอง ซึ่งคือตัวตนที่แท้จริงโดยที่ไม่กังวลว่าผู้อื่นจะคิดอย่างไร และรับผิดชอบอย่างเต็มที่ต่อสิ่งที่ตนเองเป็นและทำ ความสุขที่ลึกซึ้งนี้นั้นมาจากการเป็นตัวตนของตนเองอย่างแท้จริง

วัยรุ่นหลายคนเขียนไว้ว่าช่วงแห่งความสุขของพวกเขานั้นก็คือการที่รู้สึกว่าตนได้ประสบความสำเร็จในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการสามารถแก้ปัญหาได้ ซึ่งก็เป็นการที่พวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ การสนับสนุนและการเสริมแรงจากเพื่อน ครู และครอบครัวไม่เพียงแต่เป็นตัวสนับสนุนให้วัยรุ่นประสบความสำเร็จเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของความสุขด้วย ตัวอย่างของประสบการณ์ที่ทำให้วัยรุ่นมีความสุขได้แก่ การตัดสินใจที่จะเป็นตัวของตัวเอง ความสามารถที่จะรับผิดชอบตนเองได้หรือการทำงานได้โดยที่ไม่ต้องของเงินจากพ่อแม่ หรือมากกว่านั้น คือสามารถนำเงินนั้นมาสนับสนุนสมาชิกในครอบครัวได้ ความสามารถที่จะสอบผ่านได้ ความสามารถที่จะพิชิตความเจ็บป่วย ดนตรี การเป็นต้น นอกจากนี้ความสุขที่มาจากการมีประสบการณ์ทางศาสนาซึ่งพบได้น้อยก็ทำให้วัยรุ่นมีความสุขได้เช่นกัน

2. **ประสบการณ์กับโลกภายนอก** มีหลายประเภทด้วยกัน อย่างแรกคือ ความสุขที่มาจากการได้สิ่งของ หรือสัตว์เลี้ยง เมื่อวัยรุ่นเติบโตขึ้น พวกเขามองเห็นโลกในมุมมองใหม่ ความสุขของพวก

เขาในแง่ที่ได้รับจากโลกภายนอกจะเพิ่มมากขึ้น อันได้แก่ การที่ได้พบความงามในธรรมชาติ การที่ได้เดินทางไปพบสิ่งแปลกใหม่ และการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เป็นต้น

3. **ประสบการณ์กับผู้อื่น** ความสุขที่มาจากการที่ได้มีประสบการณ์กับผู้อื่นมีแหล่งความสุขที่พบได้มากที่สุดในวัยรุ่น ความสุขของวัยรุ่นยังรวมถึง ความอบอุ่นและการได้มีประสบการณ์ที่มีความหมายร่วมกันกับพ่อแม่ หรือญาติ ๆ เพื่อนสนิท หรือ เพื่อนวัยเดียวกัน หรือแม้กระทั่งกับคนแปลกหน้า ตัวอย่างของความสุขจากการมีประสบการณ์กับผู้อื่นได้แก่ การได้รับความไว้วางใจ หรือได้รับคำปรึกษาจากพ่อแม่ รวมถึงการได้รับความรัก เพราะสิ่งนี้เป็นแหล่งแห่งความสุขของวัยรุ่น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในหัวข้อต่อไปนี้

1. กำหนดรูปแบบงานวิจัย
2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
3. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
6. รายงานผลการวิจัย

รูปแบบงานวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยประเภทงานวิจัยเชิงสำรวจ (Research Survey)

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-24 ปี (ตามการให้ความหมายของกีเซล) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,046,121 คน นนทบุรี จำนวน 167,579 คน ปทุมธานีจำนวน 147,325 คน และสมุทรปราการ จำนวน 201,961คน รวมทั้งสิ้น 1,562,986 คน

กลุ่มตัวอย่าง (ข้อมูลจาก สำนักวิจัย ABAC Poll)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-24 ปี จำนวน 1,500 คน จากตอนแรกที่สุ่มตัวอย่างได้ 1,512 คน แล้วคัดเลือกชุดที่ไม่สมบูรณ์ออก กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการสุ่มอย่างง่าย และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มชั้นภูมิหลายขั้น (Stratified Multi-stage Cluster Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. <u>กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง</u> ด้วยสูตรการสุ่มอย่างง่าย ได้ 1,512 คน

$$n' = \frac{Z^2_{\alpha/2}(P \bullet Q)}{d^2}$$

$$n_{srs} = \frac{N \bullet n'}{N + n'}$$

$$n_{design} = n_{srs} \bullet deff$$

$$n_{opt} = \frac{n_{srs} \bullet deff}{response \quad rate}$$

2. <u>กำหนดแผนการสุ่มตัวอย่าง</u>

1) กำหนดพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ เป็นชั้นภูมิหลัก

2) จากชั้นภูมิหลักกรุงเทพมหานคร ทำการแบ่งออกเป็น 3 ชั้นภูมิย่อย คือ ชั้นใน ชั้นกลาง และชั้นนอก โดยแต่ละชั้นภูมิย่อยมีเขตเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง แขวงเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สอง หน่วยเลือกตั้งเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สาม ครัวเรือนเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สี่ และสมาชิกในครัวเรือน เป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่ห้า

ส่วนที่เหลือ ได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ และ ปทุมธานี ทำการแบ่งออกเป็น 2 ชั้นภูมิย่อย คือ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล โดยแต่ละจังหวัดมีอำเภอเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง เทศบาล/ตำบลเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สอง ชุมชน/หมู่บ้านเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สาม ครัวเรือนเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สี่ และสมาชิกในครัวเรือน เป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่ห้า

<u>แผนผังการสุ่มตัวอย่าง</u>

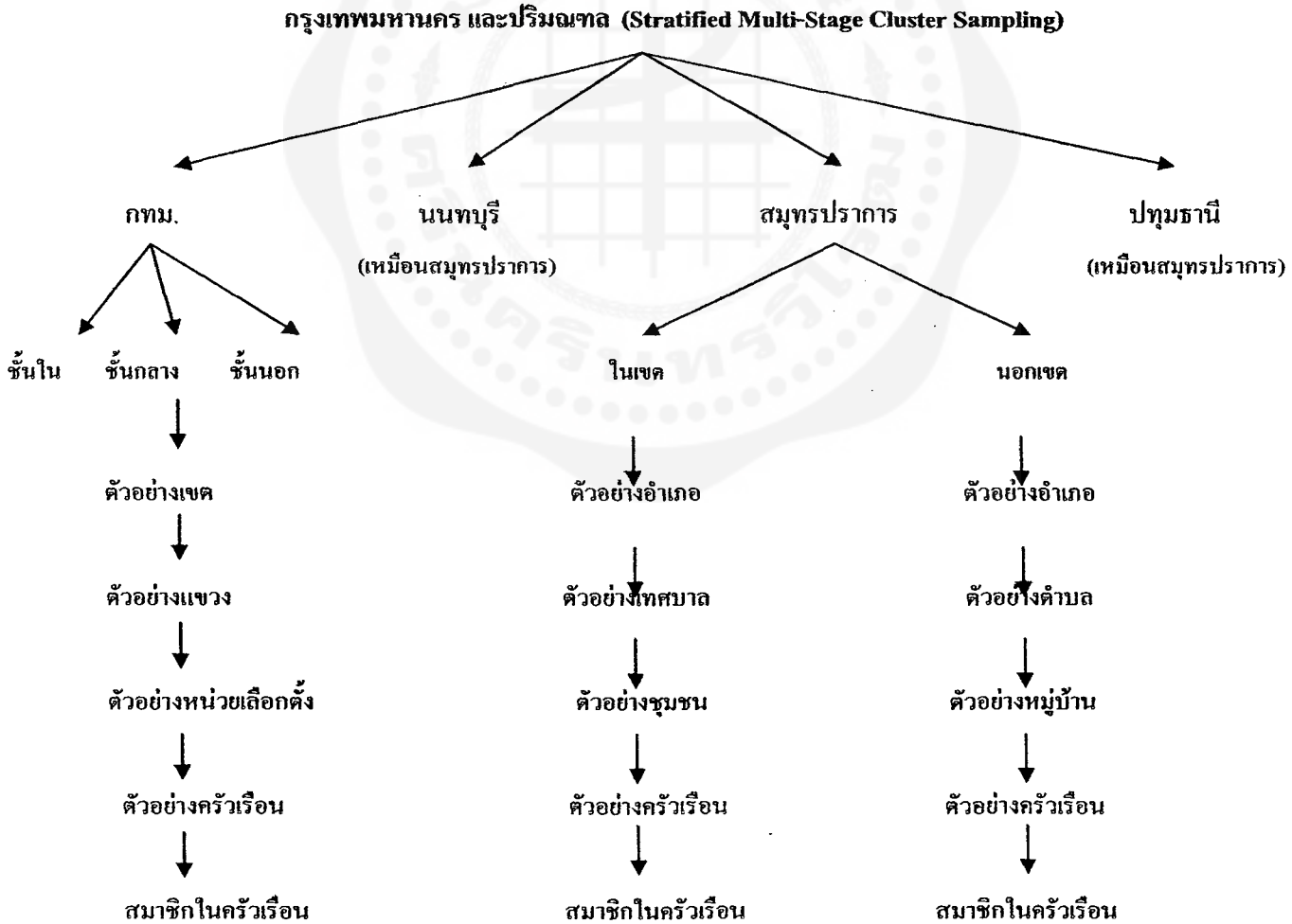

3. การเลือกตัวอย่าง (Sampling Method)

การเลือกตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มที่คำนึงถึงความเป็นไปได้ทางสถิติและมีบัญชีประชากรสำหรับเป็นกรอบในการสุ่มตัวอย่างที่ชัดเจนในทุกขั้นตอน สำหรับวิธีการเลือกตัวอย่างในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1) ใช้เทคนิค Proportional Allocation ในการจัดสรรขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิหลัก (ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ)
2) จากชั้นภูมิหลักแบ่งชั้นภูมิหลักออกเป็น 2 ชั้นภูมิย่อย (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) (ได้แก่ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล) จากนั้นใช้เทคนิค Proportional Allocation ในการจัดสรรขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิ
3) เลือกตัวอย่างอำเภอและตำบลโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบระบบโดยกำหนดความน่าจะเป็นให้เป็นสัดส่วนกับขนาด (Systematic Sampling with PPS)
4) เลือกตัวอย่างหน่วยเลือกตั้ง/หมู่บ้านโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบระบบโดยกำหนดความน่าจะเป็นให้เป็นสัดส่วนกับขนาด (Systematic Sampling with PPS)
5) เลือกตัวอย่างครัวเรือนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบระบบ (Systematic Sampling)
6) เลือกตัวอย่างสมาชิกครัวเรือนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 12-24 ปี ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพื้นที่ที่ได้รับเลือก

จังหวัด	ประชากร	เขต/อำเภอ	แขวง/ตำบล	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
กทม.	1,046,121	ปทุมวัน	วังใหม่	79	5.22
		จตุจักร	จตุจักร	86	5.69
		ยานนาวา	ช่องนนทรี	43	2.84
		บางเขน	ท่าแร้ง	51	3.37
		คอนเมือง	สีกัง	60	3.97
		หนองจอก	ลำผักชี	69	4.56
		คลองสามวา	บางชัน	73	4.83
		บางกะปิ	คลองจั่น	87	5.75
		บางนา	บางนา	58	3.84
		บึงกุ่ม	คลองกุ้ม	80	5.29
		ธนบุรี	สำเหร่	99	6.55
		คลองสาน	บางลำภูล่าง	62	4.10
		ราษฎร์บูรณะ	ราษฎบูร์ณะ	67	4.43
		หนองแขม	หนองค้างพลู	89	5.89
นนทบุรี	167,579	ไทรน้อย	ไทรน้อย	67	5.56
		ปากเกร็ด	ปากเกร็ด	109	6.94
ปทุมธานี	147,325	หนองเสือ	นพรัตน์	84	5.56
		คลองหลวง	ท่าโขลง	60	3.97
สมุทรปราการ	201,961	บางบ่อ	คลองนิยมยาตร	84	4.43
		เมือง	นครสมุทรปราการ	105	7.21
รวม	**1,562,986**			**1,512**	**100**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดค่านิยม

1.1 การสร้างแบบวัดค่านิยม

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมของวัยรุ่นในสังคม และเขียนนิยามปฏิบัติการ

ขั้นที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบวัดค่านิยมตามนิยามปฏิบัติการ ในค่านิยมด้านวัตถุ ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดค่านิยมทางวัตถุ ตามแนวคิดของ Richins และ Dawsons (1992) ทำการแปลและพัฒนาโดย วัชราภรณ์ เพ่งจิตต์ (2543) ส่วนแบบวัดค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา เป็นแบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง และไม่จริงเลย โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งในเบื้องต้นแบบวัดค่านิยมทั้ง 5 ด้านที่ทำการปรับปรุงมาและสร้างขึ้นมีจำนวนทั้งหมด 173 ข้อ

ขั้นที่ 3 นำแบบวัดค่านิยมจำนวน 173 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) เพื่อคัดเลือกตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ และปรับปรุงข้อความให้สอดคล้องกับนิยามที่กำหนดไว้ เหลือจำนวน 126 ข้อ

ขั้นที่ 4 นำแบบวัดค่านิยมจำนวน 126 ข้อที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (try out ครั้งที่ 1) กับ นิสิต มศว จำนวน 35 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ Corrected Item-total Correlation และคัดเลือกข้อที่ค่าสหสัมพันธ์มีระดับนัยสำคัญทางสถิติไม่เกิน .05 พบว่ามีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์จำนวน 39 ข้อ

ขั้นที่ 5 นำแบบวัดค่านิยมจำนวน 39 ข้อที่ผ่านเกณฑ์ ไปทดลองใช้อีกครั้ง (try out ครั้งที่ 2) กับนิสิต มศว จำนวน 40 คนโดยในครั้งนี้แบบวัดมีลักษณะเป็นทั้งแบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง และไม่จริงเลย ในข้อ 1-20 และมีทั้งแบบเป็นตัวเลข 5 ระดับ ตั้งแต่ 0 - 4 ในข้อ 21- 39 หลังจากนั้นหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ Corrected Item-total Correlation เพื่อคัดเลือกข้อเป็นครั้งสุดท้าย ได้จำนวนทั้งสิ้น 36 ข้อ มาใช้ในการวิจัยต่อไป ซึ่งประกอบด้วย

ค่านิยมด้านวัตถุ	จำนวน 8 ข้อ
ค่านิยมด้านรูปลักษณ์	จำนวน 7 ข้อ
ค่านิยมทางระดับการศึกษา	จำนวน 6 ข้อ
ค่านิยมด้านครอบครัว	จำนวน 8 ข้อ
ค่านิยมทางศาสนา	จำนวน 7 ข้อ

1.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าคำถามแต่ละข้อมีความตรง และเหมาะสมที่จะใช้วัดค่านิยมทั้ง 5 ด้านของวัยรุ่นหรือไม่ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามแต่ละข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจะนำไปทดลองใช้ในครั้งที่ 1 (try out ครั้งที่ 1)

1.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบ (Reliability)

นำแบบวัดค่านิยมจำนวน 36 ข้อ ตามที่ได้คัดเลือกไว้หลังจาก try out ครั้งที่2 มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละแบบวัดค่านิยม ดังนี้

ค่านิยมด้านวัตถุ	=	.728
ค่านิยมด้านรูปลักษณ์	=	.741
ค่านิยมทางระดับการศึกษา	=	.549
ค่านิยมด้านครอบครัว	=	.805
ค่านิยมทางศาสนา	=	.840

1.4 ตัวอย่างแบบวัด

1.4.1 แบบวัดค่านิยมที่มีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง และไม่จริงเลย

ค่านิยมด้านวัตถุ:

0. การมีทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากทำให้ฉันมีความสุข

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

ค่านิยมด้านรูปลักษณ์:

00. ฉันไม่มั่นใจเมื่อพบว่าตนเองดูไม่ดี

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

ค่านิยมทางระดับการศึกษา:

000. ฉันอยากจะมีผลทางการเรียนดีมากกว่าที่จะเข้าใจในบทเรียน

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

ค่านิยมด้านครอบครัว:

0000. ครอบครัวคือที่พึ่งทางใจของฉัน

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

ค่านิยมทางศาสนา :

00000. ฉันเชื่อว่าศาสนาช่วยให้คนพ้นทุกข์ได้อย่างแท้จริง

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

<u>เกณฑ์การให้คะแนน</u>

ข้อความที่มีความหมายด้านบวก

จริงที่สุด	ให้	5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	4 คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายด้านลบ

จริงที่สุด	ให้	1 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	2 คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	4 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	5 คะแนน

1.4.2 แบบวัดลักษณะที่เป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) แบบเป็นตัวเลข 5 ระดับ ตั้งแต่ 0 - 4

ท่านรู้สึกประทับใจบุคคลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?

0. มีฐานะทางเศรษฐกิจดี (ค่านิยมด้านวัตถุ)

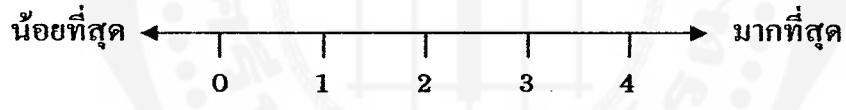

00. มีรูปร่างหน้าตาดี (ค่านิยมด้านรูปลักษณ์)

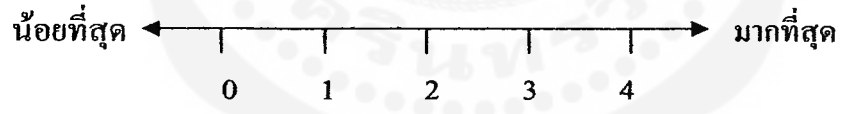

000. เรียนเก่ง (ค่านิยมทางระดับการศึกษา)

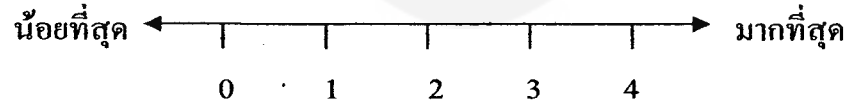

0000. รักครอบครัว (ค่านิยมด้านครอบครัว)

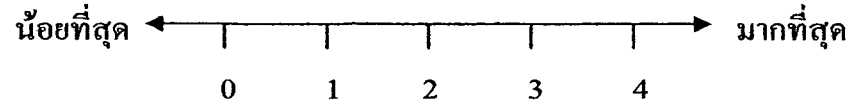

00000. ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนา (ค่านิยมทางศาสนา)

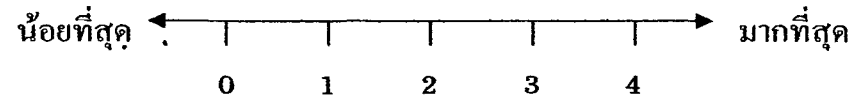

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายด้านบวก

4	ให้	5 คะแนน
3	ให้	4 คะแนน
2	ให้	3 คะแนน
1	ให้	2 คะแนน
0	ให้	1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายด้านลบ

4	ให้	1 คะแนน
3	ให้	2 คะแนน
2	ให้	3 คะแนน
1	ให้	4 คะแนน
0	ให้	5 คะแนน

1.5 การแปลความหมายค่าคะแนน

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยค่านิยมของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับต่ำ
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับค่อนข้างต่ำ
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับค่อนข้างสูง
4.50 - 5.00	หมายถึง	มีค่านิยมในระดับค่อนข้างสูง

2. แบบวัดความสุข

2.1 การสร้างแบบวัดความสุข

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุข และเขียนนิยามปฏิบัติการ

ขั้นที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบวัดความสุขตามนิยามปฏิบัติการ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง และไม่จริงเลย โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งในเบื้องต้นแบบวัดความสุขที่ทำการสร้างขึ้นมีจำนวนทั้งหมด 144 ข้อ

ขั้นที่ 3 นำแบบวัดความสุขจำนวน 144 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) เพื่อคัดเลือกตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ และปรับปรุงข้อความให้สอดคล้องกับนิยามที่กำหนดไว้ เหลือจำนวน 70 ข้อ

1.29 - 1.59.

2.60 - 2.90

ขั้นที่ 4 นำแบบวัดความสุขจำนวน 70 ข้อที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (try out ครั้งที่ 1) กับ นิสิต มศว จำนวน 35 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ Corrected Item-total Correlation และคัดเลือกข้อที่ค่าสหสัมพันธ์มีระดับนัยสำคัญทางสถิติไม่เกิน .05 พบว่ามีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์จำนวน 85 ข้อ

ขั้นที่ 5 นำแบบวัดความสุขจำนวน 85 ข้อที่ผ่านเกณฑ์ ไปทดลองใช้อีกครั้ง (try out ครั้งที่ 2) กับนิสิต มศว จำนวน 40 คน หลังจากนั้นหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ Corrected Item-total Correlation เพื่อคัดเลือกข้อเป็นครั้งสุดท้าย ได้จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ มาใช้ในการวิจัยต่อไป ซึ่งประกอบด้วย

ความสุขด้านร่างกาย	จำนวน 3 ข้อ
ความสุขด้านการมีรายได้ที่มั่นคง	จำนวน 3 ข้อ
ความสุขด้านการได้รับการยอมรับจากสังคม	จำนวน 4 ข้อ
ความสุขด้านการมีครอบครัวที่ดี	จำนวน 6 ข้อ
ความสุขด้านการมีความคิดเชิงบวก	จำนวน 6 ข้อ
ความสุขด้านมีความพอใจในสิ่งที่ตนมีและเป็น	จำนวน 5 ข้อ
ความสุขด้านมีความภูมิใจในความดีของตน	จำนวน 3 ข้อ

2.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าคำถามแต่ละข้อมีความตรง และเหมาะสมที่จะใช้วัดความสุขหรือไม่ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามแต่ละข้อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจะนำไปทดลองใช้ในครั้งที่ 1 (try out ครั้งที่ 1)

2.3การตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยหาความสัมพันธ์กับแบบวัดที่เป็นมาตรฐาน

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความสุขที่สร้างขึ้นไปหาความสัมพันธ์กับแบบวัดความสุขของกรมสุขภาพจิต พบว่ามีความสัมพันธ์ เท่ากับ .786

2.4 ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability)

นำแบบวัดความสุขจำนวน 30 ข้อ ตามที่ได้คัดเลือกไว้ในขั้นที่4 มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .865

2.5 ตัวอย่างแบบวัด

ข้อความ	ไม่จริงเลย	ไม่ค่อยจริง	ปานกลาง	ค่อนข้างจริง	จริงที่สุด
0.ฉันพอใจกับสุขภาพของฉัน					
00.เมื่อเพื่อนมีปัญหา ก็จะเล่าให้ฉันฟัง					
000.ฉันพร้อมรับสถานการณ์ที่แย่ๆได้					

<u>เกณฑ์การให้คะแนน</u>

ข้อความที่มีความหมายด้านบวก

จริงที่สุด	ให้	5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	4 คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายด้านลบ

จริงที่สุด	ให้	1 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	2 คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	4 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	5 คะแนน

2.5 การแปลความหมายค่าคะแนน

การแปลความหมายค่าคะแนนความเฉลี่ยของความสุขของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความสุขในระดับต่ำ
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความสุขในระดับค่อนข้างต่ำ
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความสุขในระดับปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความสุขในระดับค่อนข้างสูง
4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความสุขในระดับค่อนข้างสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ได้นำแบบวัดไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 1,512 ชุด
2. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากแต่ละพื้นที่ และผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือก เฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 1,500 ชุด นำมาตรวจให้คะแนนแต่ละชุด ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์

2. กำหนดรหัสสำหรับข้อมูลและตรวจคะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนด นำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา และคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทางศาสนา และ ความสุข

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยม ด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา กับ ความสุข

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำนายความสุข จากค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

   1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

   1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

   2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ ในแบบสอบถาม (Corrected Item-total Correlation) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

   2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แอลฟา (α) ของครอนบัค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน

   3.1 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

   3.2 ทำนายความสุขจากปัจจัยค่านิยมโดยใช้ การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น (stepwise)

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งคณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ และสถานภาพทางการศึกษา คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทางศาสนา และ ความสุข

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทางศาสนา กับความสุข โดยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (The Pearson's Product Moment Correlation)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำนายความสุข โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา

ตัวแปร	จำนวน (n = 1500)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	714	47.6
หญิง	786	52.4
2. อายุ (ปี)		
12	148	9.9
13	80	5.3
14	89	5.9
15	142	9.5
16	107	7.1
17	104	6.9
18	126	8.4
19	156	10.4
20	200	13.4
21	130	8.7
22	104	6.9
23	53	3.5
24	59	3.9
3.สถานภาพทางการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือเลย	14	0.9
กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา	149	9.9
กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	317	21.2
กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	307	20.5
กำลังศึกษาในระดับปวส. / อนุปริญญา	29	1.9
กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี	556	37.1
กำลังศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี	6	0.4
จบการศึกษาแล้ว (ไม่เจาะจงระดับ)	111	7.4
ไม่ระบุ	11	0.7

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 1,500 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายมีจำนวน 714 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 เพศหญิงมีจำนวน 786 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 12 ปี มีจำนวน 148 คน อายุ 13 ปี มีจำนวน 80 คน อายุ 14 ปี มีจำนวน 89 คน อายุ 15 ปี มีจำนวน 142 คน อายุ 16 ปี มีจำนวน 107 คน อายุ 17 ปี มีจำนวน 104 คน อายุ 18 ปี มีจำนวน 126 คน อายุ19 ปี มีจำนวน 156 คน อายุ 20 ปี มีจำนวน 200 คน อายุ 21 ปี มีจำนวน 130 คน อายุ 22 ปี มีจำนวน 104 คน อายุ 23 ปี มีจำนวน 53 คน และ อายุ 24 ปี มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9, 5.3, 5.9, 9.5, 7.1, 6.9, 8.4, 10.4, 13.4, 8.7, 6.9, 3.5, 3.9 ตามลำดับ จำแนกตามสถานภาพทางการศึกษา พบว่า ไม่ได้เรียนหนังสือเลย มีจำนวน 14 คน กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา 149 คน กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 317 คน กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีจำนวน 307 คน กำลังศึกษาในระดับปวส./อนุปริญญา มีจำนวน 29 คน กำลังศึกษาในระดับปรญิญาตรี มีจำนวน 556 คน กำลังศึกาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 6 คน จบการศึกษาแล้ว (ไม่เจาะจงระดับ) มีจำนวน 111 คน และ ไม่ระบุ มีจำนวน 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.9, 9.9, 21.2, 20.5, 1.9, 37.1, 0.4, 7.4, 0.7 ตามลำดับ

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทางศาสนา และความสุข

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ
ค่านิยมด้านวัตถุ	2.98	.630	ปานกลาง
ค่านิยมด้านรูปลักษณ์	2.97	.707	ปานกลาง
ค่านิยมทางระดับการศึกษา	3.47	.595	ปานกลาง
ค่านิยมด้านครอบครัว	3.87	.650	ค่อนข้างสูง
ค่านิยมทางศาสนา	3.53	.728	ค่อนข้างสูง
ความสุข	3.53	.519	ค่อนข้างสูง

จากตาราง 4 พบว่าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ และค่านิยมทางระดับการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา และความสุขอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับความสุข

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมด้านต่าง ๆ กับความสุขในด้านรวมและด้านย่อย

ค่านิยม	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y_1	Y_2	Y_3	Y
X_1	1	.658**	.353**	.032	.018	-.057*	-.065**	-.176**	-.120**
X_2		1	.342**	.051*	.064*	-.112**	-.100**	-.165**	-.159**
X_3			1	.263**	.256**	-.010	.092**	.035	.043*
X_4				1	.457**	.110**	.509**	.417**	.407**
X_5					1	.008	.180**	.264**	.170**
Y_1						1	.333**	.290**	.777**
Y_2							1	.608**	.787**
Y_3								1	.755**
Y									1

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

เมื่อ X_1= ค่านิยมด้านวัตถุ X_2= ค่านิยมด้านรูปลักษณ์

X_3 = ค่านิยมทางระดับการศึกษา X_4 = ค่านิยมด้านครอบครัว

X_5 = ค่านิยมทางศาสนา Y_1 = ความสุขด้านร่างกาย

Y_2= ความสุขทางสังคม Y_3= ความสุขทางจิตใจ

Y= ความสุข

จากตาราง 5 พบว่าค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ค่านิยมด้านวัตถุ และค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างค่านิยมกับความสุขด้านย่อยในทุกคู่ ยกเว้น 3 คู่ คือ ค่านิยมทางระดับการศึกษากับความสุขด้านร่างกาย และทางใจ และค่านิยมทางศาสนากับความสุขด้านร่างกายที่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรค่านิยมกับค่านิยม ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมด้านรูปลักษณ์และค่านิยมทางระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ค่านิยมทางระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทางศาสนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทาง

ศาสนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสุดท้ายค่านิยมด้านครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมทางศาสนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำนายความสุข โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น (Stepwise)

ตาราง 6 การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ลำดับที่	ตัวทำนาย	B	β	R	R^2	R^2change	F change
1	ด้านครอบครัว (X_4)	.332	.416	.407	.166	.166	297.862**
2	ด้านรูปลักษณ์ (X_2)	- .132	-.180	.445	.198	.032	60.513**

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

หมายเหตุ: ค่าคงที่ (a) = 2.639, ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนาย (S.E.est) = .086

จากตาราง 6 พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายความสุข ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว (X_4) และ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ (X_2) ซึ่งค่านิยมทั้งสองนี้สามารถร่วมกันทำนายความสุขได้ร้อยละ 19.8 โดยเรียงลำดับจากค่านิยมที่มีอิทธิพลสูงไปหาต่ำในการทำนายความสุข ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว เป็นตัวทำนายตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุดสามารถทำนายความสุขได้ร้อยละ16.6 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านครอบครัวสูง จะมีความสุขอยู่ในระดับสูง ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพรองลงมา สามารถทำนายความสุขได้ร้อยละ 3.2 โดยมีความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านรูปลักษณ์สูง จะมีความสุขอยู่ในระดับต่ำ โดยเขียนเป็นสมการทำนายความสุขได้ดังนี้

สมการทำนายคะแนนดิบ $Y = 2.639 + 0.332(X_4) - 0.132(X_2)$

สมการณ์ทำนายคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.416(X_4) - 0.18(X_2)$

ตาราง 7 การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขด้านร่างกายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ลำดับที่	ตัวทำนาย	B	β	R	R^2	R^2change	F change
1	ด้านรูปลักษณ์ (X_2)	-.141	-.118	.112	.013	.013	18.973**
2	ด้านครอบครัว (X_4)	.151	.116	.161	.026	.013	20.648**

** p < 0.01, * p < 0.05

หมายเหตุ: ค่าคงที่ (a) = 3.327, ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนาย (S.E.est) = .155

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายความสุขด้านร่างกาย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว (X_4) และ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ (X_2) ซึ่งค่านิยมทั้งสองนี้สามารถร่วมกันทำนายความสุขได้ร้อยละ 2.6 โดยเรียงลำดับจากค่านิยมที่มีอิทธิพลสูงไปหาต่ำ ในการทำนายความสุขด้านร่างกาย ได้แก่ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ เป็นตัวทำนายตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายความสุขด้านร่างกายได้ร้อยละ 1.3 โดยมีความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านรูปลักษณ์สูง จะมีความสุขด้านร่างกายต่ำ ส่วนค่านิยมด้านครอบครัวเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพรองลงมา สามารถทำนายความสุขด้านร่างกายได้ร้อยละ 1.3 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านครอบครัวสูง จะมีความสุขด้านร่างกายสูง โดยเขียนเป็นสมการทำนายความสุขด้านร่างกายได้ดังนี้

สมการทำนายคะแนนดิบ $Y_1 = 3.327 - 0.141(X_2) + 0.151(X_4)$

สมการณ์ทำนายคะแนนมาตรฐาน $Z_1 = 0.116(X_4) - 0.118(X_2)$

ตาราง 8 การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขทางสังคมของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ลำดับที่	ตัวทำนาย	B	β	R	R^2	R^2change	F change
1	ด้านครอบครัว (X_4)	.499	.543	.509	.259	.259	524.703**
2	ด้านรูปลักษณ์ (X_2)	-.104	-.123	.525	.275	.016	32.627**
3	ทางศาสนา(X_5)	-.049	-.060	.527	.278	.033	5.886*

** p < 0.01, * p < 0.05

หมายเหตุ: ค่าคงที่ (a) = 2.075, ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนาย (S.E.est) = 0.99

จากตาราง 8 พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายความสุขทางสังคม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว (X_4) ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ (X_2) และค่านิยมทางศาสนา (X_5) ซึ่งค่านิยมทั้งสามนี้สามารถร่วมกันทำนายความสุขได้ร้อยละ 27.8 โดยเรียงลำดับจากค่านิยมที่มีอำนาจการทำนายความสุขทางสังคมจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ค่านิยมด้าน

ครอบครัว เป็นตัวทำนายตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายความสุขทางสังคมได้ร้อยละ 25.9 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านครอบครัวสูง จะมีความสุขทางสังคมสูง ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพรองลงมา สามารถทำนายความสุขทางสังคมได้ร้อยละ 1.6 โดยมีความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านรูปลักษณ์สูง จะมีความสุขทางสังคมต่ำ ค่านิยมด้านศาสนา เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพลำดับสุดท้าย สามารถทำนายความสุขทางสังคมได้ร้อยละ 3.3 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านศาสนาสูง จะมีความสุขทางสังคมสูง โดยเขียนเป็นสมการทำนายความสุขทางสังคมได้ดังนี้

สมการทำนายคะแนนดิบ $Y_2 = 2.075 + 0.499(X_4) - 0.104(X_2) - 0.049(X_5)$

สมการทำนายคะแนนมาตรฐาน $Z_2 = 0.543(X_4) - 0.123(X_2) - 0.060(X_5)$

ตาราง 9 การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ความสุขทางใจของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ลำดับที่	ตัวทำนาย	B	β	R	R^2	R^2change	F change
1	ด้านครอบครัว (X_4)	.332	.381	.417	.174	.174	314.808**
2	ด้านวัตถุ (X_1)	-.103	-.115	.458	.210	.036	68.164**
3	ทางศาสนา (X_5)	.078	.100	.466	.217	.007	13.463**
4	ด้านรูปลักษณ์ (X_2)	-.092	-.115	.473	.224	.007	14.404**

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

หมายเหตุ: ค่าคงที่ (a) = 2.601, ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนาย (S.E.est) = 0.103

จากตาราง 9 พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายความสุขทางจิตใจ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว (X_4) ค่านิยมด้านวัตถุ (X_1) ค่านิยมทางศาสนา (X_5) ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ (X_2) ซึ่งค่านิยมทั้งสี่นี้สามารถร่วมกันทำนายความสุขทางใจได้ร้อยละ 22.4 โดยเรียงลำดับจากค่านิยมที่มีอิทธิพลสูงไปหาต่ำ ในการทำนายความสุขทางใจ ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว เป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายความสุขทางใจได้ร้อยละ 17.4 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านครอบครัวสูง จะมีความสุขทางใจสูง ค่านิยมด้านวัตถุเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพรองลงมา สามารถทำนายความสุขทางใจได้ร้อยละ 3.6 โดยมีความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านวัตถุสูง จะมีความสุขทางใจต่ำ ตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพอันดับสาม คือ ค่านิยมด้านศาสนา สามารถทำนายความสุขทางจิตใจได้ร้อยละ 21.7 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมทางศาสนาสูง จะมีความสุขทางใจสูง ค่านิยมที่ทำนายได้อันดับสี่คือ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ซึ่งสามารถทำนายความสุข

ทางใจได้ร้อยละ 0.7 โดยมีความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านวัตถุสูง จะมีความสุขทางใจต่ำ โดยเขียนเป็นสมการทำนายความสุขทางใจได้ดังนี้

สมการทำนายคะแนนดิบ $Y_3 = 2.601 + 0.332(X_4) - 0.103(X_1) + 0.078(X_5) - 0.092(X_2)$

สมการทำนายคะแนนมาตรฐาน $Z_3 = 0.381(X_4) - 0.15(X_1) + 0.100(X_5) - 0.115(X_2)$

ในการทำนายความสุขโดยวิธีตัวแปรทั้งหมดร่วมกันทำนายผล (Multiple Regression Analysis แบบ Enter) ผลปรากฏว่า ตัวแปรทำนายทั้งหมด ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนาสามารถร่วมกันทำนาย

ความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ร้อยละ 19.9

ความสุขด้านร่างกายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ร้อยละ 2.8

ความสุขทางสังคมของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ร้อยละ 27.8

ความสุขทางใจของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ร้อยละ 22.4

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

2. เพื่อทราบถึงค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

สมมติฐาน

1. ค่านิยมด้านวัตถุมีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

2. ค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. ค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

4. ค่านิยมด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

5. ค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์กับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

6. ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา ร่วมกันทำนายความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้

ขอบเขตของการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-24 ปี (ตามการให้ความหมายของกีเซล) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,046,121 คน นนทบุรี จำนวน 167,579 คน ปทุมธานีจำนวน 147,325 คน และสมุทรปราการ จำนวน 201,961 คน รวมทั้งสิ้น 1,562,986 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-24 ปี ในจำนวน 1,500 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น ค่านิยม 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา

2) ตัวแปรตาม ความสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบวัดค่านิยม
2. แบบวัดความสุข
3. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ได้นำแบบวัดไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 1,512 ชุด
2. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากแต่ละพื้นที่ แล้วทำการคัดเลือก เฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 1,500 ชุด นำมาตรวจให้คะแนนแต่ละชุด ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธิการทางสถิติ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา และคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว ค่านิยมทางศาสนา และ ความสุข

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยม ด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา กับ ความสุข

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำนายความสุข จากค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา

สรุปผลการวิจัย

1. ค่านิยมด้านวัตถุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.ค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิตระดับ .05

4. ค่านิยมด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

5. ค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลได้ ได้แก่ ค่านิยมด้านครอบครัว (X_4) และ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ (X_2) โดยสามารถร่วมกันทำนายความสุข ได้ร้อยละ 19.8 โดยเขียนเป็นสมการการทำนายความสุขได้ ดังนี้

สมการทำนายคะแนนดิบ $Y = 2.639 + 0.332(X_4) - 0.132(X_2)$

สมการทำนายคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.416(X_4) - 0.18(X_2)$

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า "ค่านิยมด้านวัตถุมีความสัมพันธ์กับความสุข" ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่าค่านิยมด้านวัตถุส่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุข ซึ่งหมายความว่า วัยรุ่นที่มีค่านิยมด้านวัตถุสูงจะมีความสุขในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากการมีค่านิยมด้านวัตถุนิยมจะทำให้วัยรุ่นดำเนินชีวิตไม่ถูกต้อง เพราะวัยรุ่นย่อมให้ความสำคัญต่อความหรูหรา และความมั่งคั่ง รวมทั้งความต้องการที่จะได้เงินหรือวัตถุ จึงทำให้เกิดความพยายาม ดิ้นรนทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งดังกล่าว และไม่ว่าจะได้มาด้วยวิธีการใด วัตถุนั้นก็ยังไม่สามารถนำความสุขแท้จริงมาให้ได้ เพราะความต้องการที่จะได้วัตถุนั้นไม่มีที่สิ้นสุด และวัตถุเองก็ไม่สิ่งที่จะอยู่กับเราตลอดไป ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวว่า วัตถุก่อให้เกิดความทุกข์ได้ทั้งสิ้น (อ้างถึงในศรีทับทิม พานิชพันธ์, 2539: 18) นอกจากนี้ ยังสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ในเรื่อง กลวิธานป้องกันตัว (Defense Mechanism) แปรย้ายแหล่งทดแทน (Displacement)

ที่ว่าเมื่อสิ่งที่เลือกหรือสนองความปรารถนาดั้งเดิมเป็นสิ่งที่บุคคลไม่สามารถได้รับการตอบสนองได้ เนื่องจากมีอุปสรรคบางอย่างขวางกั้น จึงเกิดกระบวนการส่งพลังความปรารถนาไปสู่วัตถุหรือสิ่งใหม่ และถ้าการส่งพลังความปรารถนาครั้งใหม่นี้ถูกสกัดกั้นอีก ก็จะย้ายที่ต่อไปจนกว่าจะพบวัตถุที่จะช่วยลดความตึงเครียดที่สะสมอยู่ให้หมดไป วัตถุที่ค้นพบนี้จะเป็นสิ่งที่บุคคลยึดไว้เพื่อตอบสนองพลังความปรารถนาจนกระทั่งวัตถุนี้ไม่สามารถลดความตึงเครียดได้ต่อไป เมื่อถึงเวลานี้บุคคลก็จะค้นหาวัตถุอื่นที่เหมาะสมมาแทนที่ต่อไป (นวลละออ สุภาผล: 2527, 42) คณะผู้วิจัยจึงมองว่าการที่เด็กที่ไม่ได้รับความรักและความอบอุ่นจากครอบครัวมากพอ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกตึงเครียดในจิตใจ เด็กจึงย้ายแหล่งทดแทนจากครอบครัวไปสู่วัตถุ การได้มาซึ่งวัตถุทำให้เด็กลดความตึงเครียดลงได้ระดับหนึ่ง นอกจากนี้เด็กยังได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นจากการที่เขาครอบครองวัตถุนั้น เด็กจึงต้องแสวงหาวัตถุมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่ก็ไม่สามารถที่จะมาทดแทนความต้องการความรักได้อย่างแท้จริง จึงเป็นเหตุผลให้เด็กที่มีค่านิยมด้านวัตถุสูงมีความสุขอยู่ในระดับต่ำ

ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับ การศึกษา ของ วัชราภรณ์ เพ่งจิตต์ (2546) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางวัตถุกับความพึงพอใจในชีวิต: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ปฏิบัติศาสนกิจตามแนวสันติอโศก ผู้เป็นสมาชิกสโมสรโรตารีและพนักงานทั่วไปในองค์การขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ค่านิยมทางวัตถุมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม

2. จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กล่าวว่า "ค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์กับความสุข" นั้น พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน โดยค่านิยมด้านรูปลักษณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุข ซึ่งหมายความว่า ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านรูปลักษณ์สูงแล้ว ก็จะมีความสุขอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากในทางศาสนากล่าวไว้ว่า สิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งไม่เที่ยง (อนิจจัง) หมายความว่าสิ่งทั้งหลายมีลักษณะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไป ไม่มีความคงที่ตายตัว (พุทธทาสภิกขุ: 2501) ฉะนั้นการที่คนเรายึดติดกับรูปลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงทำให้เกิดความทุกข์ เช่น บุคคลที่คิดว่าตนเองไม่สวยหรือหล่อ ก็จะพยายามทำให้ตัวเองสวยหรือดูดี หรือคนที่ดูดีอยู่แล้วก็กลัวว่าคนอื่นจะดูดีกว่า และกลัวว่าความสวยของตนจะลดลง นอกจากนี้การมองตัวเองด้านรูปร่างของวัยรุ่นขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม ทำให้วัยรุ่นมีทัศนคติที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของรูปร่างตนเอง ซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นต้องต้องหาวิธีที่จะทำให้รูปร่างของตนนั้นเป็นที่น่าพอใจตามความนิยมของสังคม ซึ่งวิธีดังกล่าวอาจจะเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง หรือเป็นวิธีที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ดังที่จุลนี เทียนไทย (2546) ทำการศึกษาวิธีคิดของวัยรุ่นไทยทั้งหญิงและชายที่มีวิธีคิดต่อเรือนร่างของตัวเอง ในเรื่องความพอใจเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของตัวเองพบว่าวัยรุ่นหญิง จะไม่มีความพอใจในรูปร่างของตัวเอง ส่วนวัยรุ่นชายจะไม่พอใจกับสัดส่วนร่างกาย วิธีการจัดการกับร่างกายของวัยรุ่นมีหลายวิธี ได้แก่ การอดอาหารเพื่อให้

ผอม รับประทานยาถ่าย ใช้ยาลดความอ้วน ฝังเข็ม ออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือจำกัดอาหารที่มีไขมันสูง

อีกสาเหตุหนึ่งตามทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic Theory) ที่ว่าด้วย "ความต้องการของมนุษย์" ของ Maslow อธิบายความต้องการของมนุษย์ในขั้นที่ 3 ว่า คนเราต้องการการยอมรับจากสังคม การที่วัยรุ่นไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเท่าที่ควร บวกกับสังคมให้คุณค่ากับรูปลักษณ์ที่สวยงาม ทำให้วัยรุ่นเหล่านี้พยายามที่จะได้ทำให้ตัวเองรูปร่างหน้าตาดีเพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม โดยเฉพาะในหมู่เพื่อน ๆ

และในแง่จิตวิเคราะห์ การที่วัยรุ่นพยายามทำให้ตนเองดูดีเพื่อให้คนชื่นชอบยอมรับนั้นเกิดจากการย้ายแหล่งทดแทนจากครอบครัวที่ไม่สามารถให้ความรักความอบอุ่นได้อย่างเต็มที่มายังบุคคลภายนอกโดยการพยายามให้ตนเองดูดี

3. จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า "ค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความสุข" นั้น พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่าค่านิยมทางระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข ซึ่งหมายความว่า ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมทางระดับการศึกษาสูงแล้ว ก็จะมีความสุขอยู่ในระดับสูง ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่วัยรุ่นมีความสุข จะส่งผลให้เป็นคนที่มีความพร้อมในการทำสิ่งต่างๆ รวมไปถึงการเรียน จึงให้ความสำคัญกับระดับ และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ฉะนั้นค่านิยมทางระดับการศึกษาจึงอาจเป็นตัวสะท้อนความสุขที่วัยรุ่นมี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526, 2528: 1-3) ที่กล่าวว่า ส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรมคือ รากของต้นไม้ ได้แก่ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม และ 3) สุขภาพจิต จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจเป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ อันประกอบด้วย 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตัวเอง 3) ความเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5) ทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม จากทฤษฎีดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสุข หรือสุขภาพจิตที่ดี กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการศึกษา ที่ส่งผลให้วัยรุ่นมีค่านิยมทางระดับการศึกษาในระดับสูง แต่จากการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประเมินทางปัญญา ในสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง ของ สุภาพรรณ จันทร์เรื่อง (2548) ได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้สิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด อันดับแรกคือ การเรียน คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาอย่างละเอียดต่อไปในเรื่องนี้ เพราะอาจมีตัวแปรแทรกซ้อนอื่นๆ อีก เช่น ความใฝ่รู้ ความสนใจในสาขาที่เรียน แรงกดดันจากสังคม และแรงกดดันจากครอบครัว เป็นต้น

4. จากสมมติฐานข้อที่ 4 ที่กล่าวว่า "ค่านิยมด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความสุข" นั้น พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน โดยค่านิยมด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข หมายความว่า ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมด้านครอบครัวสูงแล้ว ก็จะมีความสุขอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นที่มีค่านิยมด้านครอบครัว ให้ความสำคัญกับคนในครอบครัว มักจะมาจากครอบครัวที่อบอุ่น ซึ่งจะส่งผลให้เป็นคนที่มีความสุข ดังที่ ผกา สัตยธรรม (2530) ได้กล่าวไว้ว่า ลูกที่เกิดมาเป็นที่

ยอมรับของทุกคนในครอบครัว ย่อมได้รับการเลี้ยงดูด้วยความพร้อมในด้านต่าง ๆ คือได้รับความรัก และความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ย่อมทำให้เด็กได้มีโอกาสเจริญเติบโตอย่างเป็นสุข

5. จากสมมติฐานข้อที่ 5 ที่กล่าวว่า "ค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์กับความสุข" นั้น พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน โดยค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข หมายความว่า ถ้าวัยรุ่นมีค่านิยมทางศาสนาสูงแล้ว ก็จะมีความสุขอยู่ในระดับสูงด้วย เนื่องจากวัยรุ่นที่มีค่านิยมทางศาสนาสูง คือ ผู้ที่ให้ความสำคัญกับการนำหลักคำสอนในศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทำให้ไม่หลงไปตามอำนาจสิ่งยั่วยุ ที่ทำให้ห่างไกลจากความสุขที่แท้จริง ตามนิยามที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าวถึงความสุขไว้ว่า ยอดแห่งความสุขคือ การชนะความทุกข์ด้วยการปฏิบัติธรรม (อ้างถึงใน ศรีทับทิม พานิชพันธ์, 2539: 18)

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวัฒนา มั่นยืน (2536: 227) ในเรื่อง "ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนา และทางจิตของนิสิตในกรุงเทพมหานคร" พบว่า ความเชื่อทางพุทธศาสนาและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของนิสิต มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิต และเอ็มทีวี เน็ตเวิร์คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล (2549) หรือเอ็มทีวีเอ็นไอ (MTVNI) ทำการสำรวจความคิดเห็นเพื่อวัดเวลล์บีอิ้ง อินเด็กซ์ (Wellbeing Index) หรือค่าดัชนีความสุข ที่วัดจากความรู้สึกของคนหนุ่มสาวที่มีต่อสภาพความปลอดภัยในชีวิต การปรับตัวต่อสภาพสังคมความเป็นอยู่ แล้วก็มุมมองของพวกเขาที่มีต่ออนาคตว่า เขามองอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร โดยมีตอนหนึ่งในผลสำรวจที่กล่าวไว้ว่า "วัยรุ่นในประเทศพัฒนาที่รู้สึกว่าตัวเองมีความสุข ส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่สนใจ ยึดมั่นในศาสนา"

6. จากสมมติฐานข้อที่ 6 ที่กล่าวว่า "ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ ค่านิยมทางระดับการศึกษา ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา ร่วมกันทำนายความสุขของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้" นั้น พบว่ามีค่านิยมที่สามารถทำนายความสุขของวัยรุ่นได้ มีอยู่ 2 ตัว คือ ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมด้านรูปลักษณ์ โดยพบว่าค่านิยมที่มีอำนาจการทำนายอันดับหนึ่ง คือค่านิยมด้านครอบครัว เนื่องจากองค์ประกอบของความสุข คือการมีสุขภาพจิตที่ดี และการมีสุขภาพจิตที่ดีนั้นมีสาเหตุมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม และในบรรดาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ครอบครัวมีอิทธิพลเป็นอันดับหนึ่ง (ผกา สัตยธรรม: 2530) ดังนั้นค่านิยมครอบครัวจึงสามารถ ทำนายความสุขได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเรื่องปัจจัยทางจิตสังคม ที่ส่งผลต่อความคิดฆ่าตัวตายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ของกนกอร และคณะ (2549) พบว่าสัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคิดฆ่าตัวตายเป็นอันดับหนึ่งเช่นกัน และค่านิยมที่มีอำนาจการทำนายรองลงมา คือ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ เนื่องจากรูปลักษณ์ภายนอกนั้นเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพในการสร้างความมั่นใจ ทำให้ได้รับการยอมรับและได้รับความสนใจจากผู้อื่น โดยเฉพาะจากเพศตรงข้าม และยิ่งในวัยรุ่นแล้ว เรื่องของรูปลักษณ์จึงเป็นเรื่องที่สร้างความกังวลหรือความทุกข์ใจให้วัยรุ่นไม่น้อย

นอกจากนี้จุลนี เทียนไทย (2546) ได้ทำการศึกษาวิธีคิดของวัยรุ่นชายหญิงไทยที่มีต่อเรือนร่างของตัวเอง โดยมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคมซึ่งทำให้วัยรุ่นมองดูร่างกายของตัวเองเป็นทรัพย์สินรูปแบบหนึ่ง พบว่าวัยรุ่นมีรูปร่างในอุดมคติของตัวเอง ถ้าเป็นผู้หญิงต้องการรูปร่างสูงผอมและได้สัดส่วน วัยรุ่นชายต้องการรูปร่างสูง แข็งแรง สมส่วนแต่ไม่ต้องมีกล้ามใหญ่โต ในกรณีการมองดูเพศตรงข้าม ผู้ชายไม่ชอบผู้หญิงที่ผอมเกินไป แต่ชอบผู้หญิงที่มีร่างกายที่สมบูรณ์มีสุขภาพดี มีผิวขาว เพราะบ่งบอกถึงความสะอาด บริสุทธิ์ ส่วนผู้หญิงต้องการผู้ชายที่มีนิสัยและบุคลิกภาพที่ดี ไม่ได้สนใจรูปร่างหน้าตามากนัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษา ทำให้ทราบว่า ค่านิยมที่ควรส่งเสริมให้เห็นคุณค่าคือ ค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา

2. ค่านิยมที่ไม่ควรสนับสนุน คือค่านิยมด้านวัตถุ และค่านิยมด้านรูปลักษณ์

3. ค่านิยมที่ควรชี้แนะคือ ค่านิยมทางระดับการศึกษา โดยผู้ปกครองควรปลูกฝังว่าการศึกษานั้นควรศึกษาเพื่อความรู้อย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงเพื่อผลการเรียน หรือระดับทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีค่านิยม ในระดับที่แตกต่างกัน คือต้องมีทั้งผู้ที่มีค่านิยมในระดับสูงและต่ำ เพื่อให้ความแปรปรวนของตัวแปรต้นมีค่าสูงสุด

2. ในการศึกษาค่านิยมทางระดับการศึกษาควรศึกษาตัวแปรแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น ความใฝ่รู้ ความสนใจในสาขาวิชา แรงกดดันจากสังคม และแรงกดดันจากครอบครัว เป็นต้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของเกาหลีใต้. (2549) **ผลสำรวจชี้ช่างภาพทำงานมีความสุขสุด.** หนังสือพิมพ์มติชนฉบับวันที่ 23 พฤศจิกายน 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10484

เกษม เกษมนุกิจกุล. (2534) **ค่านิยมจุดหมายปลายทางและค่านิยมวิถีปฏิบัติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัว และการถ่ายทอดค่านิยมที่แตกต่างกัน.** ปริญญานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549) **ดัชนีความสุขกับการพัฒนาเศรษฐกิจ.** วารสารมองไกลIFD ไตรมาสที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2549

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลเด็กวัยรุ่น. (2535) **วัยรุ่น วัยสร้างสรรค์เพื่อสังคมไทย.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊พ จำกัด. 2535. หน้าที่ 25 – 26

คำหมาน คนไค. (2537) **ศึกษาหรือกวดวิชากันแน่ ?.** วารสารกระจกเงา ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 มกราคม - พฤศจิกายน 2537

ศรีรัตน์ สุวรรณทัต. (2537) **ลักษณะของครอบครัวไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคต.** วารสารจิตวิทยา ปีที่ 1 เล่มที่ 1 มกราคม 2537

จิรวัฒนา มั่นยืน. (2536) **ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาและทางจิตของนิสิตในกรุงเทพมหานคร.** ปริญญานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

จุลนี เทียนไทย. (2546) **สรุปการบรรยายรูปลักษณ์ เรือนร่าง มุมมองต่อร่างกายของวัยรุ่นไทย** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.sac.or.th/Subdetail/seminar/sum_of_seminar/seminar32.html/. สืบค้นวันที่ 10 ธันวาคม2549

ชยสาโรภิกขุ. (2547) **ภูมิปัญญาพุทธดีกว่าตะวันตก.** วารสารสานปฏิรูป ปีที่ 6 ฉบับที่ 69 มกราคม 2547

ณัฐวิทย์ โอทอง. (2543) **ค่านิยมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย : ศึกษากรณีผู้ต้องขังในจังหวัดนครศรีธรรมราช.** สังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณัฐสุดา เต้พันธ์ และ วัชราภรณ์ เพ่งจิตต์. **(2547) รูปแบบความผูกพันธ์ ค่านิยมทางวัตถุ และเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร.** คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2528) **ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม การวิจัยและพัฒนาบุคคล** สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก. (2524) **ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย.** ปริญญานิพนธ์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ธิติมา อุรพีพัฒนพงศ์. (2549) **ดัชนีความสุข สู่การค้นหาความสุขที่แท้. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :** http://www.samefamily.net/Home/tabid/575/currentpage/5/Default.aspx สืบค้นวันที่ 9 ธันวาคม2549

นพดล กรรณิกา. (2549) **กาพัฒนาตัวชี้วัดและวิจัยความสุขมวลรวมประชาชนภายในประเทศไทย [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :** http://www.abacpoll.au.edu/subresearch/happiness/philo_eng.html สืบค้นวันที่ 21 ธันวาคม 2549

นวลละออ สุภาผล. (2527). **ทฤษฎีบุคลิกภาพ.** ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

นันทนา เรียนดี. (2535) **การวิเคราะห์และจัดประเภทของเนื้อหาด้านการปลูกฝังค่านิยมในนิตยสารภาษาไทยที่เยาวชนชอบอ่าน.** ปริญญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ประนอม รอดคำดี. (2538) **การพัฒนาสุขภาพเด็ก. กรุงเทพฯ:** คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2531

ประยูรศรี มณีสร. (2536) **จิตวิทยาวัยรุ่น.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูจันทรเกษม, 2532: 111.

เปลื้อง ณ นคร. (2521) **เขียนไว้เมื่อวันวาน.** สำนักพิมพ์ดอกหญ้า กรุงเทพฯ.

ผกา สัตยธรรม. (2530) **สุขภาพจิตเด็ก.** โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พจนีย์ พจนะลาวัณย์. (2544) **เนื้อหา และการสะท้อนค่านิยมในนิตยสารวัยรุ่น เธอกับฉัน เดอะบอย ฮาร์ท.** วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.) วารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พวงแก้ว ปนพรหมินทร์. (2540) **ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต. 2540.

พุทธทาสภิกขุ. (2501) **คู่มือมนุษย์.** พระนคร : องค์การฟื้นฟู พุทธศาสนาในประเทศไทย

(2537) **ความสุขนิรันดร์.** กรุงเทพฯ : ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทาน

เพ็ญแข ประจนปัจจนึก และ อ้อมเดือน สดมณี. (2529): ค่านิยมของชาวชนบทไทย: ค่านิยมทางวัตถุกับค่านิยมทางระเบียบประเพณี. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2529.21-22

มงคลชีวิต. (2543) **มงคลชีวิต 38 ประการ** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www1.freehostingguru.com/thaigenx/mongkhol/mk24.htm/. สืบค้นวันที่ 17 ธันวาคม2549

มูลนิธิเศรษฐกิจใหม่. (2549) **'ไทย'อันดับ32ปท.สุขที่สุดในโลก'วานูอาตู'แชมป์.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9490000089710 สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม2549

ยวยุทธ วาศบุสมา. (2529) **การศึกษาค่านิยมพื้นฐานของนิสิตนศ.ม.ในภาคใต้.** ปริญญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ยิ่งยง ยุทธศักดิ์. (2539) **พฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน.** ปริญญานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต เอกจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

รมณีย์. (2548) **ค่านิยม หรือ ข้าฯ นิยม.** วารสาร QUALITY ปีที่ 11 ฉบับที่ 88 กุมภาพันธ์ 2548. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.tpa.or.th/emagazine/special/special.php?content =popularity_2/. สืบค้นวันที่ 21 ธันวาคม 2549

เรณู แตงไทย. (2548) **ผลการสอนโดยใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างที่มีค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วรรณาภรณ์ สุขมาก. (2547) **นิตยสารผู้ชายกับกระบวนการสร้างความเป็นชายแบบ "เมโทรเซ็กส์ชวล"** วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.)--จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547

วัยรุ่นในประเทศยากจน จนเงิน แต่รวยความสุขทางใจ!!!. (2549, 25 พฤศจิกายน). มติชน. หน้า 25

วิจิตรา สายอ๋อง. (2549) **ข้อเท็จจริง บางประการ เกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น : พัฒนาการแห่งวัย.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://gotoknow.org/blog/vij2518/49125/. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2549

วิโรจน์ นาคชาตรี. (2542) **ค่านิยมทางจิยธรรมของเยาวชน ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง.** วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหงปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2542.

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. (2534) **จิตวิทยาทัศคติ** ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วัชราภรณ์ เพ่งจิตต์. (2543) **เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางวัตถุกับความพึงพอใจในชีวิต:**

การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ปฏิบัติศาสนกิจตามแนวสันติอโศก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จิตวิทยาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัลลภ ปิยะมโนธรรม. **การมีทุกข์มีสุขในครอบครัว.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.childthai.org/cic/c1369.htm สืบค้นวันที่ 2 มีนาคม 2550

ศรีทับทิม พานิชพันธ์. (2539) **ความหมาย มิติ ระดับ ประเภท และแนวทางแสวงหา ความสุข.** วารสาร พ.ส.ล ปีที่ 30 ฉบับที่ 204 พ.ย.- ธ.ค.2539

สถาบันวิถีทรรศน์. (2547) **เด็กไทยวัยกิ๊ก** กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิถีทรรศน์

สมชาย จักรพันธุ์. (2548) **ชีวิตครอบครัวไม่แตกแยก ส่งผลคนไทยมีความสุขสุด.** มติชน วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10461

สมบูรณ์ ตันยะ. (2542) **ค่านิยมทางการศึกษาของไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต.** รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

สมศรี ทองนุช. (2528) **ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสกลนคร.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมาน ชาลีเครือ. (2523) **ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์.** ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สนั่น กัลปา. (2546) **สังคมแห่งการบริโภค.** วารสารสาสน์รัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 31 ตุลาคม 2546

สมัคร สุพรรณรัตน์. (2538) **ค่านิยมที่พึงประสงค์กับความจำเป็นที่ต้องมีค่านิยมสมสมัยที่พึงประสงค์.** วารสาร วัฒนธรรมไทย ปีที่ 32 ฉบับที่ 4-10 มกราคม-กรกฎาคม 2538

สายฤดี วรกิจโภคาธร. (2548) **ยุทธศาสตร์สื่อเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับเด็กเยาวชนและครอบครัว : กลไกสู่การป้องกันเด็กก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.oja.go.th/data/document/news/injp_sym4.1.pdf/. สืบค้น 26 พฤศจิกายน 2549

สินีนาฏ กำเนิดเพ็ชร์. (2547) **อิทธิพลของพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาด้านวัตถุนิยมจากรายการแข่งขันชิงรางวัลผ่านสื่อ โทรทัศน์ที่มีต่อค่านิยมด้านวัตถุของวัยรุ่น.** ปริญญานิพนธ์ (กศ.ม.) (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ. (2522) **ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการสำรวจวัด.** สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุพัตรา สุภาพ. (2528) **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม : ครอบครัว : ศาสนา : ประเพณี**

สุภาพรรณ จันทร์เรือง. (2548) **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประเมินทางปัญญาในสิ่งที่ก่อให้เกิด**

ความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จากhttp://www.pharm.chula.ac.th/physiopharm/2548_sem2/group2.html/. สืบค้นวันที่ 5 ธันวาคม 2549

ศรรษา เลาหเสรีกุล. (2537) **การเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กับ ลักษณะทางพุทธศาสนาและทางพฤติกรรมศาสตร์ของนักเรียนวัยรุ่น.** ปริญญานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต เอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

อภิชัย มงคล และคณะ. (2544) **ความสุขและสุขภาพจิตในบริบทของสังคมไทย.** วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ปีที่ 46 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2544 หน้า 227-232.

อาบ นคะจัด., (2537) **เรื่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชในฐานะทรง เป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก** รายงานผลการวิจัย กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกริก

อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533) **พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอีโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นไทยภาคใต้.** ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์). สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.

อัญชัน สันติไชยกุล., (2547) **รูปแบบการดำเนินชีวิต การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และการรับนวัตกรรมสินค้าแฟชั่นของวัยรุ่น** วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.)--จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอ็มทีวี เน็ตเวิร์คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล. (2549) **วัยรุ่นในประเทศยากจน จนเงิน แต่รวยความสุขทางใจ!!!.** หนังสือพิมพ์มติชนวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10486

Bin Xie และคณะ. (2006) **Preventive Medicine Weight perception and weight-related.** sociocultural and behavioral factors in Chinese adolescents Volume 42, Issue 3 , March 2006, Pages 229-234

Easterlin Paradox. **Gross National Happiness as an Answer to the Easterlin Paradox** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=707405/.

F.Heylighen (1999) **Happiness** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : pespmci.vub.ac.be /Happiness .html/. สืบค้นวันที่ 18 December 2004

Faigel, H. (1966). **Suicide among young person: A review of its incidence and causes, and methods for its prevention.** Clinical Pediatrics, 5, 187-190.

Moniek Buijzen, Patti M. Valkenburg. (2003) **The effects of television advertising on materialism, parent-child conflict, and unhappiness: A review of research.** Applied Developmental Psychology 24 (2003) 437-456

Richard Layard. **Happiness: Lessons from a New Science.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=981/. สืบค้นวันที่ 11 ธันวาคม 2549

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ดร.เรวดี ทรงเที่ยง

ดร.นพดล กรรณิกา

กรรณิกา รวยพร

ธนิดา อาจหาญ

ธิดารัตน์ อธิมุตติกุล

พรพรรณ เพียรธุระกิจ

ภัทริน พนมชน

อุษานาฏ สัตยาภินันท์

ชญานัสถ์ ฤทธิมโนมัย

ธัญธร พฤฒปภพ

พิจักษณา รัตนนาคินทร์

รัฐพล เอี่ยมโภคลาภ

สุมินทร์ รุ่งเพ็ชรวิภาวดี

เกศรา กาญจนวสะ

ขจรเดช ช่วงชยพันธุ์

ไชยพัฒน์ กลั่นสุภา

วิไลรัตน์ หิรัญศุภโชติ

อรุณวรรณ พงศ์ถาวรสวัสดิ์

นิกษาเนกษ์ พูน

กวิสรา พชรเบญจกุล

สรายุทธิ์ เรืองอักษร

สุดารัตน์ ศรีบุญเรือง

อิสริยา ปาริชาติกานนท์

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้ในการประกอบการวิจัย เพื่อการศึกษาของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ เอกจิตวิทยา ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้ทำวิจัยขอให้ท่านมั่นใจว่า ข้อมูลที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเท่านั้น คณะผู้วิจัยจึงขอให้ท่านได้โปรดตอบคำถามในแบบสอบถามฉบับนี้อย่างตรงตามความจริง เพื่อที่จะได้ผลการวิจัยที่เที่ยงตรง และมีคุณค่า และนำมาซึ่งประโยชน์แก่ท่านในอนาคต

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณท่านด้วยความจริงใจ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า เพื่อทำแบบสอบถามฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ

คณะผู้วิจัย

แบบสอบถามทัศนคติและการใช้ชีวิต

<u>คำชี้แจงข้อ 1-19</u> กรุณาอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

1. การมีทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากทำให้ฉันมีความสุข

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

2. ฉันจะหาซื้อของชิ้นใหม่ เมื่อฉันเบื่อชิ้นที่มีอยู่

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

3. ฉันไม่ชอบใส่เสื้อผ้าซ้ำๆ

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

4. ฉันไม่อยากถูกมองว่า เอ้าท์ (เชย)

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

5. ฉันมักจะซื้อของที่มัน "อินเทรนด์" อยู่เสมอ

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

6. ฉันไม่มั่นใจเมื่อพบว่าตนเองดูไม่ดี

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

7. การมีรูปร่างหน้าตาที่ดีถือว่ามีชัยไปกว่าครึ่ง

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

8. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของฉัน หมดไปกับการดูแลรูปร่างหน้าตา

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

9. ฉันรู้สึกไม่มั่นใจถ้ามีคนทักว่าฉันอ้วนขึ้น

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

10. ฉันอยากจะมีผลทางการเรียนดีมากกว่าที่จะเข้าใจในบทเรียน

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

11. ฉันจะเลือกเรียนวิชาที่ให้ผลการเรียนดี มากกว่าวิชาที่ฉันชอบ

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

12. ฉันใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัว

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

13. ฉันใส่ใจความเป็นไปของคนในครอบครัว

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

14. ครอบครัวคือที่พึ่งทางใจของฉัน

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

15. ฉันคอยช่วยเหลือคนในครอบครัวเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

16. ฉันเชื่อว่าศาสนาช่วยให้คนพ้นทุกข์ได้อย่างแท้จริง

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

17. การปฏิบัติตนตามคำสอนของศาสนาเป็นสิ่งจำเป็น

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

18. ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจของฉัน

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

19. ฉันอยากศึกษาคำสอนของศาสนาให้มากขึ้น

☐ ไม่จริงเลย ☐ ไม่ค่อยจริง ☐ จริงปานกลาง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ จริงที่สุด

<u>คำชี้แจงข้อ 20- 36</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ○ (วงกลม) ล้อมรอบคำตอบที่เป็นตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

คำถามข้อ 20 - 24 ท่านรู้สึกประทับใจบุคคลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?

20. มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

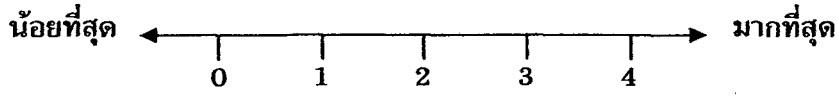

21. มีรูปร่างหน้าตาดี

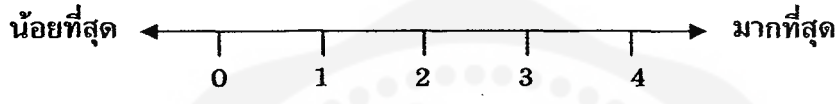

22. เรียนเก่ง

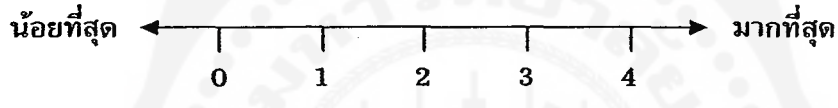

23. รักครอบครัว

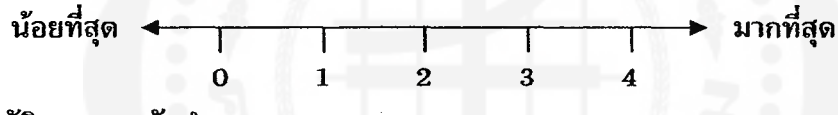

24. ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนา

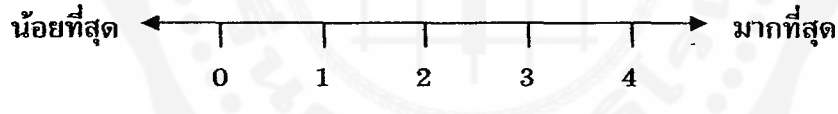

คำถามข้อ 25-28 ท่านเชื่อว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตจะมีลักษณะต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด?

25. มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

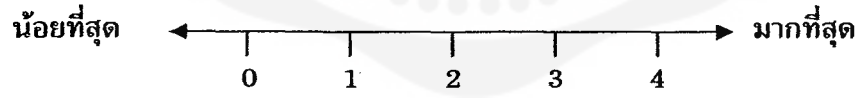

26. จบการศึกษาในระดับสูง

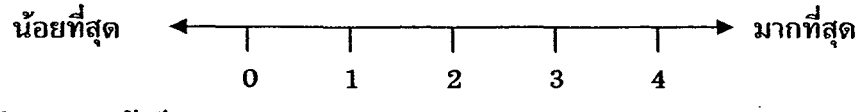

27. มีชีวิตครอบครัวดี

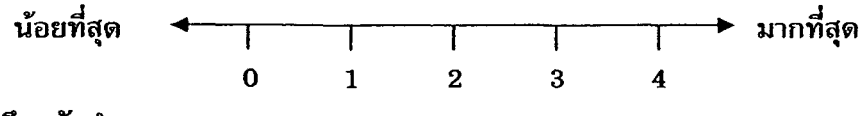

28. เข้าถึงหลักคำสอนของศาสนา

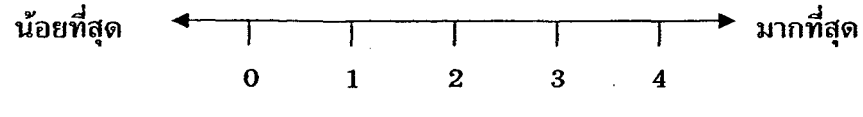

คำถามข้อ 29 – 32 ท่านให้ความสำคัญกับสิ่งต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?

29. การเรียนกวดวิชา

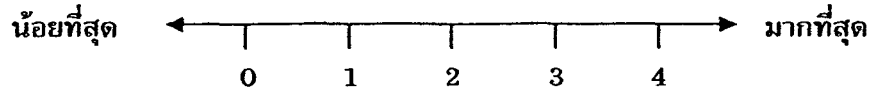

30. การเรียนสูงๆ

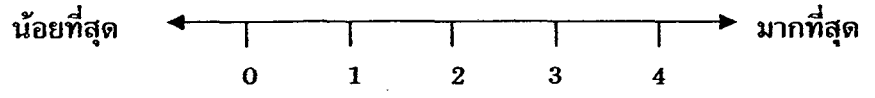

31. การมีรูปร่างหน้าตาดี

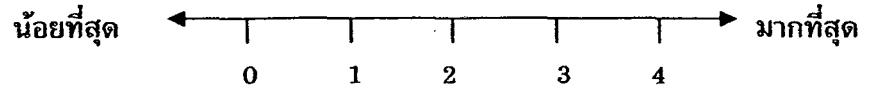

32. การพูดคุยถึงเรื่องในแต่ละวันกับคนในครอบครัว

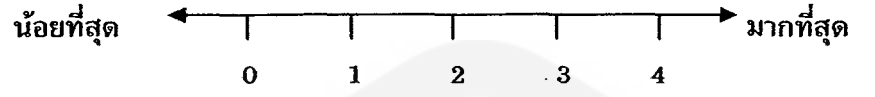

คำถามข้อ 33 – 36 ท่านใช้วิธีเหล่านี้คลายเครียดมากน้อยเพียงใด ?

33. ชื้อของ หรือ เดินช็อปปิ้ง

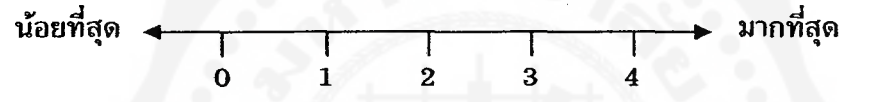

34. ทำผม ดูแลผิวพรรณ

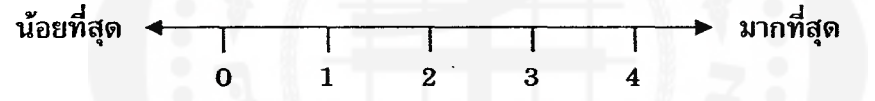

35. พูดคุยกับคนในครอบครัว

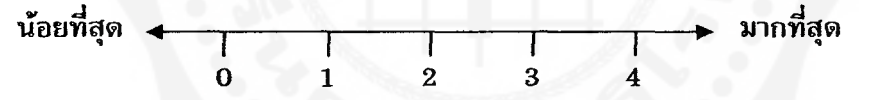

36. นึกถึงคำสอนในศาสนา หรือ อ่านหนังสือธรรมะ ทำสมาธิ สวดมนต์ ฯลฯ

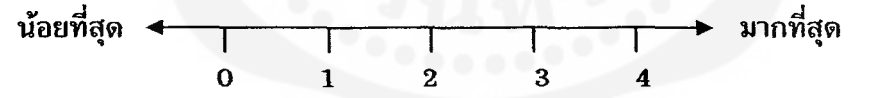

แบบวัดความสุข

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	ไม่จริงเลย	ไม่ค่อยจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างจริง	จริงที่สุด
1. ฉันพอใจกับสุขภาพของฉัน					
2. ฉันกังวลกับโรคที่ฉันเป็น					
3. ปัญหาสุขภาพเป็นอุปสรรคในชีวิตฉัน					
4. ฉันกลัวว่า ครอบครัวฉันจะไม่มีเงินในยามฉุกเฉิน					
5. ฉันมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในแต่ละวันของฉัน					
6. ฉันกลัวว่าทางบ้านจะส่งฉันเรียนได้ไม่เต็มที่					
7. ฉันมีปัญหากับผู้อื่น					
8. ฉันอยากให้เพื่อนฟังความคิดเห็นของฉันมากกว่านี้					
9. เมื่อเพื่อนมีปัญหา ก็จะเล่าให้ฉันฟัง					
10. เพื่อน ๆ ให้กำลังใจฉันเสมอ เมื่อฉันมีปัญหา					
11. ครอบครัวสนับสนุนในสิ่งที่ฉันสนใจ					
12. ครอบครัวของฉันใช้เวลาว่างร่วมกัน					
13. คนในครอบครัวของฉันมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน					
14. ฉันพูดคุยกับพ่อแม่ได้ทุกเรื่อง					
15. ฉันมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครอบครัว					
16. ครอบครัวช่วยฉันแก้ปัญหาต่าง ๆ					
17. ฉันพร้อมรับสถานการณ์ที่แย่ ๆได้					
18. ฉันยอมรับข้อเสียของคนทุกคนได้					
19. ฉันรู้สึกเบื่อหน่ายกับชีวิต					
20. ฉันกลัวว่าที่อยู่ของฉันจะไม่ปลอดภัย					
21. ฉันคิดว่ามนุษย์เกิดมาเพื่อช่วยเหลือกันและกัน					
22. การยอมรับความจริง ทำให้ฉันสบายใจขึ้น					
23. ฉันกลัวว่าผู้อื่นจะเหนือกว่า					
24. ฉันพอใจกับความสามารถของฉัน					
25. ฉันพอใจกับรูปร่างหน้าตาของฉัน					
26. ฉันพอใจกับสิ่งของที่ฉันมี					
27. ฉันพอใจในบุคลิกภาพของฉัน					
28. ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนเสียสละ					
29. ฉันผิดหวังกับการกระทำของตนเอง					
30. ฉันภูมิใจที่ฉันทำประโยชน์ให้กับสังคม					

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. สถานภาพทางการศึกษาในปัจจุบัน (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

[ ] ไม่ได้เรียนหนังสือเลย

[ ] เป็นนักเรียน/นักศึกษา โดยเรียนอยู่ในระดับชั้น.....

☐ มัธยมศึกษาปีที่ .....

☐ ปริญญาตรีปีที่ .....

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

[ ] สำเร็จการศึกษาแล้ว และไม่ได้ศึกษาต่อ โปรดระบุระดับการศึกษาที่สำเร็จมาชั้นสูงสุด.....

ภาคผนวก ค

คุณภาพของเครื่องมือ

ค่า Corrected Item - Total Correlation ของข้อวัด

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Corrected Item-total Correlation) ของแบบวัด ค่านิยมด้านวัตถุ ค่านิยมด้านรูปลักษณ์ และค่านิยมทางระดับการศึกษา

ค่านิยมด้านวัตถุ		ค่านิยมด้านรูปลักษณ์		ค่านิยมทางระดับการศึกษา	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1)	.573	6)	.277	10)	.480
2)	.700	7)	.326	11)	.369
3)	.404	8)	.589	22)	.203
4)	.500	9)	.035	26)	.620
5)	.562	21)	.368	29)	.242
20)	.456	31)	.543	30)	.503
25)	.673	34)	.613		
33)	.388				

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ (Corrected Item-total Correlation) ของแบบวัดค่านิยมด้านครอบครัว และค่านิยมทางศาสนา

ค่านิยมด้านครอบครัว		ค่านิยมทางศาสนา	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
12)	.596	16)	.702
13)	.739	17)	.781
14)	.672	18)	.783
15)	.705	19)	.811
23)	.687	20)	.749
27)	.390	28)	.615
32)	.546	36)	.713
35)	.625		

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆ ของแบบวัดความสุข (Corrected Item-total Correlation)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1)	.187	11)	.596	21)	.581
2)	.494	12)	.502	22)	.587
3)	.440	13)	.748	23)	.404
4)	.207	14)	.467	24)	.614
5)	.295	15)	.469	25)	.452
6)	.331	16)	.736	26)	.742
7)	.403	17)	.238	27)	.717
8)	.144	18)	.321	28)	.652
9)	.442	19)	.269	29)	.320
10)	.657	20)	.117	30)	.438

ภาคผนวก ง

ข้อความทางบวก ทางลบของแบบวัด

ตาราง 13 แสดงข้อความทางบวก ทางลบแบบวัดค่านิยม

ด้าน	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวม
ค่านิยมด้านวัตถุ	1, 2, 3, 4, 5, 20, 25, 33 รวม = 8 ข้อ	รวม = 0 ข้อ	8
ค่านิยมด้านรูปลักษณ์	6, 7, 8, 9, 21, 31, 34 รวม = 7 ข้อ	รวม = 0 ข้อ	7
ค่านิยมทางระดับการศึกษา	10, 11, 22, 26, 29, 30 รวม = 6 ข้อ	รวม = 0 ข้อ	6
ค่านิยมด้านครอบครัว	12, 13, 14, 15, 23, 27, 33, 35 รวม = 8 ข้อ	รวม = 0 ข้อ	8
ค่านิยมทางศาสนา	16, 17, 18, 19, 24, 28, 36 รวม = 7 ข้อ	รวม = 0 ข้อ	7
รวม	36	0	36

ตาราง 14 แสดงข้อความทางบวก ทางลบของแบบวัดความสุข

ความสุข	ด้านย่อย	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวม (ข้อ)
ด้านร่างกาย	ร่างกาย	1 รวม = 1 ข้อ	2, 3 รวม = 2 ข้อ	3
ทางสังคม	การมีรายได้ที่มั่นคง	5 รวม = 1ข้อ	4, 6 รวม = 2 ข้อ	3
	การได้รับการยอมรับจากสังคม	9, 10 รวม = 2 ข้อ	7, 8 รวม = 2 ข้อ	4
	การมีครอบครัวที่ดี	11, 12, 13, 14, 15, 16 รวม = 6 ข้อ	รวม = 0 ข้อ	6
ทางใจ	การมีความคิดเชิงบวก	17, 18,21, 22 รวม = 4 ข้อ	19, 20 รวม = 2 ข้อ	6
	มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีและเป็น	24, 25, 26, 27 รวม = 4 ข้อ	23 รวม = 1 ข้อ	6
	มีความภูมิใจในความดีของตนเอง	28, 30 รวม = 2 ข้อ	29 รวม = 1 ข้อ	3
รวม (ข้อ)		20	10	30

ประวัติย่อคณะผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	ธิดารัตน์ หรุ่นจำรูญ
วัน เดือน ปีเกิด	10 กุมภาพันธ์ 2528
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	5/439 หมู่ 9 ถ.สามัคคี ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง
พ.ศ. 2546	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหอวัง
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายธิติ เรียนกิจ
วัน เดือน ปีเกิด	18 กุมภาพันธ์ 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	5/103 หมู่ 1 ถ.พุทธบูชา ซ.2 แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ – ชื่อสกุล	นที มีเงิน
วัน เดือน ปีเกิด	7 กันยายน 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	124/115 หมู่ 3 ต. มะเร็ต อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎ์ธานี 84310

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธิดาแม่พระ
พ.ศ. 2546	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายปิยะณัฐ แย้มสรวล
วัน เดือน ปีเกิด	4 มกราคม 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21 ซ.101 ถ.สุขุมวิท แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ – ชื่อสกุล	วัสริอาภรณ์ สุดใจ
วัน เดือน ปีเกิด	20 กันยายน 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	5/1372 ถ.สามัคคี ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีนนทบุรี
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ